

Vysočina

Historická města

Kraj Vysočina

Obsah:

<i>Brtnice</i>	5 - 6
<i>Bystřice nad Pernštejnem</i>	7 - 8
<i>Černovice</i>	8 - 9
<i>Golčův Jeníkov</i>	9 - 10
<i>Habry</i>	11
<i>Havlíčkův Brod</i>	12 - 13
<i>Horní Cerekev</i>	14
<i>Hrotovice</i>	15
<i>Humpolec</i>	16 - 17
<i>Chotěboř</i>	18 - 19
<i>Jaroměřice nad Rokytnou</i>	19 - 20
<i>Jemnice</i>	21 - 22
<i>Jihlava</i>	23 - 24
<i>Kamenice nad Lipou</i>	27 - 28
<i>Ledeč nad Sázavou</i>	29 - 30
<i>Moravské Budějovice</i>	30 - 31
<i>Náměšť nad Oslavou</i>	32 - 33
<i>Nové Město na Moravě</i>	34 - 35
<i>Pacov</i>	36 - 37
<i>Pelhřimov</i>	38 - 39
<i>Počátky</i>	40
<i>Polná</i>	41 - 42
<i>Přibyslav</i>	43 - 44
<i>Světlá nad Sázavou</i>	44 - 46
<i>Svratka</i>	46 - 47
<i>Telč</i>	48 - 50
<i>Třebíč</i>	50 - 52
<i>Třešť</i>	53 - 54
<i>Velká Bíteš</i>	55 - 56
<i>Velké Meziříčí</i>	57 - 58
<i>Žďár nad Sázavou</i>	59 - 61
<i>Ždírec nad Doubravou</i>	61 - 62
<i>Žirovnice</i>	62 - 63
<i>Turistická informační centra Vysočiny</i>	64

Historická města Vysočiny

Brtnice

www.brtnice.cz

Městský úřad, nám. Svobody 379, 588 32 Brtnice
tel. 567 571 711, fax: 567 571 712
e-mail: meu@brtnice.cz

Expozice Josef Hoffman
nám. Svobody 263, 588 32 Brtnice
tel. 567 216 128, fax: 567 216 319
e-mail: hoffmann@brtnice.cz

historie

Městečko Brtnice leží v údolí říčky Brtnice, na komunikaci Jihlava - Třebíč. Název města je odvozen od míst, kde stávaly včelíny = brtě. Až do třicetileté války byla Brtnice jedním z nejbohatších městeček na Jihlavsku, kvetoucí obchodem a řemesly.

V písemných pramenech je Brtnice poprvé zmiňována v roce 1234, kdy král Václav I. daroval trhovou obec Brtnici cisterciáckému klášteru v Předklášteří u Tišnova. O šest let později ji však výměnou získal zpět. Od roku 1410 se Brtnice stává majetkem významného rodu pánů Brtnických z Valdštejna. Pod jejich zlatomodrým znakem se lvy městečko vzkvétalo plná dvě století. Nad městečkem byl vybudován mohutný opevněný hrad.

Poprvé byl hrad přestavěn ve druhé polovině 16. století zásluhou Hynka Brtnického z Valdštejna, který byl hejtmanem moravského markrabství. Autorem přestavby byl italský architekt Baltazar Maggi de Ronio. Tehdy byly zámku vtisknuty přibližně dnešní rysy.

Po roce 1623 byla česká šlechta vystřídána italským rodem z Collalto et San Salvatore, který držel brtnické panství až do roku 1945. Také noví majitelé se starali o architektonické povznesení svého sídla. Přestavbou byl pověřen významný architekt Giovanni Batista Pieroni, který mj. jako poradce Albrechta z Valdštejna vedl stavbu jeho paláce v Praze. Pieroni přetvořil interiér kostela a vybudoval přilehlý klášter. Ve čtyřicátých letech, za hraběte Claudiu, probíhaly stavební úpravy i na zámku.

Z collaltovského období pochází atmosféra městečka, které si dodnes zachovalo původní rozložení.

památky

Kolem náměstí se dochovala řada renesančních a barokních domů, na nichž lze vysledovat vývoj stavitelství a jeho zdobných prvků od počátku 17. století až do nástupu empíru. Nejvýraznější průčelí má radnice, postavená koncem 16. století.

Zámek

Původně gotický hrad z třicátých let 15. století. Koncem 16. století, za Hynka Brtnického z Valdštejna, ho přestavěl italský architekt Baltazar Maggi de Ronio na renesanční sídlo. Poslední úpravy na konci 18. století daly zámku dnešní podobu.

Zámecký kostel

Stavebníkem původní evangelické modlitebny zasvěcené sv. Matoušovi byl v roce 1588 Hynek Brtnický z Valdštejna. Roku 1629 započali Collaltové s přestavbou podle plánů architekta G. B. Pieroniho. Byl přetvořen interiér a přistavěny dvě kaple,

čímž kostel nabyl tvaru řeckého kříže. Po dokončení byl převěcen na Nanebevzetí Panny Marie a později blahoslavené Juliany z rodu Collalto. Přilehlý bývalý klášter byl vybudován v letech 1636 - 44 pro mnichy pavlánského řádu, které do města povolal majitel brtnického panství Rombald XIII. de Collalto v roce 1624. Klášter byl zrušen císařským patentem v roce 1784.

Renesanční radnice

Stavba má středověký původ. Současná podoba vznikla rozsáhlou renesanční přestavbou v 2. polovině 16. století. Z té doby se zachovalo průčelí s atikovým štítem a cimbuřím, okna s renesančním ostěním, portálky v průjezdu, několik prostorů s hřebínkovými klenbami. Zvonek ve vížce radnice dostal jméno „Robotníček“.

Farní kostel sv. Jakuba Většího

Tvoří dominantu historické zástavby městečka. Byl postaven kolem roku 1727 na gotických základech. Požár roku 1760 ho poškodil natolik, že v letech 1776 -1784 musela být provedena téměř novostavba.

V kostele jsou umístěny vzácné památky uměleckého řemesla. K nejcenějším patří renesanční bohatě zdobená měděná křtitelnice ve tvaru jablka na větvi.

Mosty

Ve scénérii městečka se nevšedně uplatňuje říčka Brtnice. Barokní sochy světců na jejích mostech vytvořil zdejší rodák David Lipart v letech 1715 -18. Mostní stavbu má město i ve svém znaku. Zvláštností je tzv. Židovský most, který se zámkem v pozadí tvoří „Brtnické Hradčany“. V minulosti spojoval křesťanskou čtvrť města se židovskou, v polovině mostu se v noci natahoval silný řetěz. Sochy stojí jen na jeho křesťanské části směrem k centru města, židovská polovina mostu sochy nemá.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

červenec **Brtnické kovadliny**

srpen **Pavučina - festival divadla a hudby**
Historická pout'

nezapomeňte navštívit

Expozice Rodný dům Josefa Hoffmanna

náměstí Svobody 263, tel. 567 216 128, fax: 567 571 712,
e-mail: hoffmann@brtnice.cz, www.brtnice.cz

Po dobu rekonstrukce rodného domu Josefa Hoffmanna je veřejnosti přístupný depozitář nejzajímavějších předmětů z původní expozice přestěhován do renesančního domu na náměstí. Dílo tohoto světově proslulého architekta (1870 - 1956), významné osobnosti vídeňské secese (jugendstil) a tvůrce moderního designu, je zastoupeno fotodokumentací autorových staveb, ukázkami Hoffmannem navržených nápojových souprav, jídelních servisů, příborů, bytového textilu a nábytku. Shlédnout lze také životopisný film. V Domě Valdštejnů se konají také příležitostné výstavy.

Rokštejn

Nejčastějším cílem vycházek z Brtnice je romantická zřícenina v říčním údolí mezi vesnicemi Panskou Lhotou a Přímělkovem (z Brtnice 8 km). Hrad pochází z druhé poloviny 13. století. Svým složitým stavebním vývojem patří mezi důležité památky středověké architektury 13. - 15. století. Ve druhé polovině 14. století byl střediskem markraběcího panství a správy v regionu. Jako opěrný bod husitské šlechty jihozápadní Moravy byl v husitských válkách vypálen a pobořen. Z hradu se dochovala čtyřboká věž, zbytky zdí obytných budov a hradební ochoz.

sport

Sportoviště TJ Sokol Brtnice - tenisové kurty

U Pivovaru 762, tel. 567 216 359

Lyžařský vlek - tel. 567 571 711 (Městský úřad)

délka vleku 356 m, převýšení 60 m, umělé osvětlení, severní svah

Značená cyklotrasa

Naučná stezka mikroregionem Černé lesy

Bystřice nad Pernštejnem

www.bystřicenp.cz

Městské informační centrum při Městské knihovně
Masarykovo náměstí 9, 593 01 Bystřice n. Pernštejnem
tel. 566 552 376, fax: 566 551 590
e-mail: info@bystřicenp.cz

historie

Město se rozkládá podél říčky Bystřice přibližně 50 km severo-západně od Brna.

První historická zmínka o městě spadá do roku 1220. Tehdejší osada vznikla jako hospodářské středisko nově kolonizovaného území. Největšího rozkvětu dosáhlo město za vlády Pernštejnů, zejména v 15. a 16. století. Nejdůležitějším datem v dějinách města je rok 1580, kdy císař Rudolf II. povýšil Bystřici na město a udělil jí nová privilegia a znak. Na něm je půlka zubří hlavy a půlka černého orla ve zlatém poli. Mezi privilegia patřilo hrdelní právo, až do roku 1729 se popravovalo na kopci zvaném Šibenice (Hora). Bystřické panství v průběhu historie mnohokrát změnilo majitele, posledními byli od roku 1731 pánové z Nemyše.

Největší rozvoj Bystřice nastal koncem padesátých let, kdy v regionu začala těžba uranové rudy. V roce 1995 byl městu poslaneckou sněmovnou udělen prapor. Tvoří ho tři vodorovné pruhy - žlutý, modrý, žlutý.

památky

Dominantou města je **kostel sv. Vavřince**. Jeho vznik spadá do 13. století, v průběhu staletí byl mnohokrát přestavován. Dnešní barokní podoba dosáhl při přestavbě koncem 17. století. Dvě věže v průčelí byly přistavěny v roce 1750, zvýšeny byly při opravách po požáru v roce 1841.

V budově bývalé **radnice** z roku 1809 je dnes umístěno muzeum. Náměstí zdobí **morový sloup a kašna** se sochami, jimž dominují sochy věrozvěstů Cyrila a Metoděje. První zmínka o kašně je z roku 1506. Mariánský sloup z roku 1727 je ozdoben sochami patronů města - sv. Jana Nepomuckého, sv. Floriána, sv. Šebestiána a sv. Vavřince.

Hřbitovní **kostel Nejsvětější Trojice** dal postavit v roce 1615 Jan Čejka z Olbramovic. Původně byl evangelický. Po bitvě na Bílé hoře byl uzavřen a zpřístupněn až roku 1719.

Barokní **kaple sv. Anny** pochází z roku 1749.

Před budovou Základní školy T. G. Masaryka je umístěna **socha T. G. Masaryka**, jejímž autorem je Vincenc Makovský. Odhalena byla v roce 1938. Po dvou letech však byla odstraněna a odhalena až po druhé světové válce. V roce 1961 byla opět odstraněna. Potřetí se na podstavec vrátila v říjnu 1968. V roce 1984 byla odstraněna do třetice a uložena v Horácké galerii v Novém Městě na Moravě. K poslednímu odhalení došlo 6. července 1990.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

únor	Vysočínská buchtá přehlídka amatérských divadelních souborů
duben	Let čarodějnic městem
květen	Zpíváš, zpívám, zpíváme přehlídka dětských pěveckých sborů
červen	Concentus Moraviae mezinárodní hudební festival 13 měst
červenec	Rytířské klání - historický šerm
srpen	Vavřínecká pouť
říjen	Havelské hody

Vlastivědné muzeum - náměstí T. G. Masaryka 1, tel. 566 552 180,
e-mail: muzeum.bystřicenp@worldonline.cz

Muzeum sídlí v budově bývalé radnice, postavené počátkem 19. století na místě dvou starších domů. Ve sklepeních jsou zachovány původní gotické klenby. Jeden z výstavních sálů je věnován akademickému malíři Aloisi Lukáškoví. Stálé expozice jsou v průběhu roku doplňovány výstavami ze sbírek muzea. Stálé expozice: Přírodopisné sbírky, Historie města, Etnografie, Zemědělství, řemesla, Štěpánovská litina, Archeologická expozice - Vývoj osídlení horní Svatky, Hornická expozice - Uran na Vysočině

Městská knihovna - Masarykovo náměstí 9, tel. 566 552 376

Kulturní dům - Luční 764, tel. 566 552 626

Galerie Eva - Masarykovo nám., tel. 566 551 561

prodejní galerie malířů a kreslířů Bystřicka

Galerie Z Ruky - Křižovice, tel. 566 566 494 - výstavy obrazů, soch, grafiky, skla, keramiky, koncerty, dřevěné sochy, volné ploše

nezapomeňte navštívit

Hrad Pernštejn - tel. 566 566 101, e-mail: pernstejn@pamk.cz
Monumentální hrad nad soutokem Svratky s Nedvědíčkou je jedním z nejlépe dochovaných gotických hradů. Historické interiéry jsou vybaveny dobovým zařízením. Prostory vnitřního hradu jsou zajímavě propojeny křivolakými chodbami a točitými schodišti.

Westernové Městečko Šiklův mlýn - zábavní park v údolí řeky Bobrůvky. Saloon, kovárna, herna, úřad šerifa či nádraží z Ameriky konce minulého století. Velká westernová show s ukázkami kovbojského umění práce s lasem, bičem a pistolí, drezúra koní pro filmové a kaskadérské účely a akční divadlo.
tel. 566 567 400, 602 750 130,
www.western.cz, e-mail: western@western.cz

Rozhledna Karasín - 30 m vysoká, v nadmořské výšce 704 m

Rozhledna Rovečné - 38 m vysoká, v nadmořské výšce 775 m

Vítochov - románský kostelík sv. Michaela

Černvír - historický trámový most z 18. století, z jedlového dřeva, dlouhý 35 m, krytý šindelem

Švařec - krytá dřevěná lávka přes řeku Svratku z 19. století, kaple Nejsvětější Trojice z 16. století

Zříceniny hradů **Zubštejn, Aušperk, Pyšolec, Bukov, Dalečín**

sport

Pravidelné sportovní akce:

duben	Mistrovství mužů a žen Moravy a Slezska v kulturistice
květen	Vírké výlety Františka Štastného
květen, červen	Velká cena Vysočiny - sportovní střelba
červen	Moravská liga BMX - bikros
srpen	Malý svratecký maraton
	vytrvalecký závod na 32 km
říjen	Junior BMX - bikros

minigolf, tenisové kurty, fitness, sauna, paintball

koupání: Domanínský rybník, Skalský rybník, Zubří, koupaliště Nedvědice, lom Dolní Rožínka, koupaliště Štěpánov, koupaliště Koroužné, koupaliště Rožná, koupaliště a hala s plaveckým bazénem

jízda na koni - Dvořiště 1013,
tel. 566 550 720, tel. 603 283 593

rybaření - Domanínský rybník, řeka Svratka, rybník Argentina, Skalský rybník, Nedvědice

myslivost - Českomoravská myslivecká jednota Komenského 1, Žďár n/Sáz, tel. 566 625 575

lyžařské vleky:

Na Hoře - tel. 566 550 423, délka vleku 250 m, umělé osvětlení

Kovářová - tel. 566 566 134, délka vleku 300 m

Věžná - vlek dlouhý 280 m

Nedvědice - vrch Nutrie, tel. 566 566 134, délka vleku 300 m

Býšovec - tel. 566 566 134

Černovice

www.sweb.cz/mu_cernovice

Městský úřad Černovice
Mariánské náměstí 718, 393 94 Černovice
tel. 565 492 317

historie

První zmínku o zdejší krajině nalezneme v Kosmově kronice, kde se píše, že kolem Chýnova, který byl v držení Slavníkovců, se vytvořilo osídlení, k němuž patřily Solopisky (dnešní Zoubek poblíž Křeče). K trvalému osidlování docházelo pravděpodobně již v 11. nebo 12. století. Přes Černovice vedly dvě stezky. Jednou z nich byla solní stezka vedoucí z Prachatic do Hradce Králové. Druhá stezka byla obchodní cestou vedoucí z Tábora směrem do Jindřichova Hradce. Křížení těchto dvou cest vedlo k tomu, že se Černovice staly významným tržním střediskem. Nejstarší dochovaný písemný záznam o Černovicích je v popisu pražské arcidiecéze pořízený v letech 1344 - 1350 z podnětu arcibiskupa Arnošta z Pardubic.

Původní osada byla založena při Černovickém potoce. Je známo, že již ve druhé polovině 14. století bylo při Černovickém potoce sedm mlýnů, což dokazuje Urbář zboží Rožmberského z roku 1379. Prvními známými držiteli Černovic byli páni z Choustníka, a to v letech 1252 - 1322.

Černovice získaly znak již ve 14. století, městem byly od roku 1323 až do 30. června 1960. Dnes již mají opět městský statut se všemi právy a povinnostmi.

památky

V důsledku četných požárů, přepadení a loupení nemají Černovice mnoho pamětihodností. **Zámek** byl postaven roku 1641 tehdejším majitelem panství Martinem Jindřichem Paradisem de la Saga. Černovice si zvolil za své sídlo a proto tam postavil zámek, a to na místě, kde stával pivovar.

Dnešní podobu má zámek z doby knížete Schönburga. Ten přeložil potok tehdy tekoucí zámeckým nádvořím na nynější místo. Pro jeho nové koryto dal vylámat skálu a tak vznikla Černá alej. V jižní části zámku byla velmi krásná kaple Narození Panny Marie, která byla za totality užívána jako sklad uhlí. Dnes je kaple přestavěná na kancelář. V zámku sídlí Diagnostický ústav sociální péče o mládež, který pečuje jak o zámek, tak i o oboru.

Na náměstí stávala stará **radnice** s vnitřními gotickými prvky se žebrovím, odkud se řídil chod města téměř 700 let. V roce 1966 byla přestavěna na kino. Dále tu stojí **pomník obětem 1. světové války**. Byl odhalen roku 1926 a je dílem ak. sochaře J.V. Duška. V roce 1937 byl před sokolovnou odhalen **pomník obětem od Zborova, Terronu a Doss Alto**. V pomníku je vložena prst ze jmenovaných bojišť.

Za zmínku dále stojí **kříž na náměstí** před věží s erbem Zessnerů pocházející z první čtvrtiny minulého století. Druhý **kříž na hřbitově** pochází z roku 1832 a má na podstavci erb Schönburgů.

Za kostelem stojí **Mariánský sloup**, který sem byl v polovině padesátých let převezen z náměstí, kde stával od roku 1892. Sloup má být opět převezen na původní místo na náměstí.

Děkanský chrám Povýšení svatého Kříže stojí na místě kaple svaté Kateřiny. Stavebně je kostel v dnešní podobě z roku 1737, kdy jej dali po požáru roku 1730 vystavět Kinští. Ti též darovali k bočním oltářům sochy českých patronů. Kolem kostela stál do roku 1813 hřbitov.

Sochy sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého stojí na mostě na Pršíně od roku 1924, kdy sem byly přemístěny z mostu před zámek, kde stávaly asi od roku 1730. **Kaplička sv. Anny** na Pršíně byla vybudována roku 1736. Při cestě na 740 metrů vysoký Svidník leží **židovský hřbitov** z roku 1730.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

- leden **Hasičský bál**
- březen **Memoriál bratra Piskače**
soutěžní přehlídka historických hasičů
- březen **Dětský karneval**
- květen **Hasičská soutěž černovického okrsku**
- červen **Den dětí**
- prosinec **Vánoční zpívání v kině**

sport

Pravidelné sportovní akce:

- říjen **Klábosilův noční přesun**
noční putování krajinou Černovic
- prosinec **Silvestrovský výstup na Svidník**
- léto **Letní turnaj o putovní pohár**

TJ Sokol
Koupaliště

Golčův Jeníkov

www.golcuv-jenikov.cz

Informační centrum – Lanete, spol. s r.o.
Náměstí T.G.M. 114, 582 82 Golčův Jeníkov
tel. 569 442 577, fax: 569 442 578
e-mail: lanete@lanete.cz

historie

Při zemské stezce, která vedla z Čech přes Čáslav a Habry na Moravu, stejně tak při druhé důležité stezce - Libečské - vedoucí na Moravu přes Chotěboř, byly již v 10. až 12. století osady Zábělčice, Jeníkov, Vohančice a Míchov. Přesto první dějiny Jeníkova nejsou dosti jasné. Lze předpokládat, že město vzniklo spojením dvou jednotek původní lokality, zvané Jeníkov a Zábělčice, někdy kolem r. 1580. Bližší osudy města jsou známy až od r. 1636, kdy panství, zkonfiskované Trčkům, se stalo majetkem Martina Maxmiliána, svobodného pána z Goltze. Ten poměrně rychle město zvelebil. Od r. 1648 se město nazývá Golčův Jeníkov. Roku 1773 koupil panství hrabě Filip Kolovrat - Krakowský, který vymohl pro město státní továrnu na tabák. Továrna byla r. 1812 přemístěna do Sedlce u Kutné Hory a budova přeměněna v zámek. Tento vzdělaný ekonom zřídil rovněž při panském domě „U černého orla“ továrnu na jehly, která byla první svého druhu ve střední Evropě. Roku 1774 město vyhořelo. Roku 1785 dal Kolovrat postavit věž při děkanství a vybavit ji zvony.

Za napoleonských válek byly ve městě lazarety, ležení vojáků i hřbitovy. V roce 1808 vyhořel Jeníkov znovu a za panství Herbersteinů vznikla definitivní podoba města, z velké části zachována dosud. Tehdy byl rovněž u zámku založen park se zvláštním druhem sedmilistých kaštanů. Od r. 1870 využíval Jeníkov železničního spojení (trať Děčín - Vídeň). Zastávka ve městě byla uvedena do provozu v r. 1894.

památky

Židovský hřbitov leží západně necelý kilometr za městem, na východní straně skrývá své nejstarší náhrobky, které však mají dnes již nečitelné nápisy. Náhrobky s čitelnými nápisy pocházejí z 16. století, barokní náhrobky z poloviny 18. století, pseudobarokní z poloviny 19. století. Tři náhrobky jsou zde v podobě sarkofágů. Najdeme tu také náhrobek rabína Aarona Kornfelda, učitele ješivy, který zemřel 27. října 1881.

V roce 1659 stála na místě **židovské synagogy** pouze dřevěná modlitebna, která byla při třech požárech zničena. V letech 1871 - 73 probíhala stavba nové synagogy v novorománském slohu, doplněná maurskými dekoračními prvky. Nad hlavním štítem zvenčí je zapsáno Mojžišovo desatero zlatým písmem, pod ním velká ozdobná hebrejská hvězda, dole hebrejský verš vztahující se k domu modlitebny. V 90. letech 20. století proběhla poslední rekonstrukce synagogy a uvnitř se nachází depozitář Židovského muzea Praha.

Barokní Goltzova tvrz čtvercovitého půdorysu má v přízemí valenou klenbu. Točité schodiště vede do prvního patra, kde se nachází tři obytné místnosti. V sále je krb z bílého mramoru se zlatými nápisy kolem, ve druhém patře se nachází střílny.

Kostel sv. Františka Serafinského pochází z roku 1827.

Hřbitovní kostel sv. Markéty byl založen ve 14. století, na severní straně je patrný zbytek gotického portálu.

Děkanství bylo založeno kolem r. 1657, původně sloužilo jako jezuitská rezidence. Nad vchodovým ostěním jsou vidět goltzovské znaky, v přízemí klášterní klenba s lunetami.

Věž, pro neshody s jezuity postavenou úmyslně mimo církevní objekty i jezuitskou rezidenci, dal postavit hrabě Ledebour. Původní věž asi z r. 1670 byla napůl kamenná, napůl z dubového dřeva. Dnešní podoba pochází z roku 1785, zvon z roku 1482.

Radnice z kamene byla vystavěna v roce 1648.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

září **Pout'**

prosinec **Vánoční koncert v kostele sv. Fr. Serafinského**

sport

Pravidelné sportovní akce:

Velikonoční neděle **Běh městem Jarmily Kratochvílové**

Tělovýchovná jednota Sokol - 5. května 253, tel. 569 442 149
turistika, fotbal

Tělocvičná jednota Sokol - Mírová 305, tel. 569 442 529
tenis, volejbal, házená, aerobic

Habry

<http://mujweb.atlas.cz/kultura/habry>

Městský úřad Habry

Žižkovo nám. 66, 582 81 Habry

tel. 569 441 217, e-mail: habry@iol.cz

historie

Habry byly prastarou tržní osadou, ležící na zemské stezce, která vedla od Prahy na Německý Brod a dále na Moravu. Je rozložena na obou březích Malé Sázavky v Hornosázavské pahorkatině. První písemná zmínka o osadě Habry je již v Kosmově kronice z roku 1101, kdy přes ně táhl kníže Oldřich se svým vojskem. Z úzké cesty, zvané Haberská stezka, která kdysi vedla pohraničním hvozdem, vytvořily věky širokou obchodní cestu. Jako přirozené centrum obchodníků z širokého okolí byly Habry za vlády Karla IV. v roce 1351 povýšeny na městys s tržním právem a právem užívat vlastního znaku: v červeném štítě starožitný stříbrný klíč, který křížuje běloskvoucí meč se zlatým drždlem. Po roce 1850 se staly sídlem okresního soudu a centrem samosprávného okresu.

V roce 1909 byl městys Habry povýšen na město, o tento statut však přišel a titul města byl Habrům navrácen až v roce 1992.

památky

Mezi historické památky města Habry patří hlavně **barokní kostel Nanebevzetí Panny Marie**, který zde byl postaven již v 1384. V pořadí druhou památkou je **sousoší svatého Floriána** z roku 1713, které se nachází před vchodem do kostela.

Mezi další památky patří **barokní zámek**, který byl postaven kolem roku 1718, původně dvoupatrový, sloužící do roku 1992 jako škola.

Starobylá radnice s věžičkou a hodinami byla zbudovaná v roce 1770.

Žižkův kamenný stolec z roku 1422 na návrší u Habrů, zvané Táborec.

Socha sv. Floriána se nachází u kostela a fary z roku 1730.

V nice domu č.p. 152 je umístěna **socha sv. Jana Nepomuckého** z roku 1714.

Židovská synagoga byla z roku 1825 byla přestavěná v roce 1979 na širokoúhlé kino.

příroda

Návrší Táborec s opuštěným a zatopeným lomem, kde se roku 1422 utkal Žižka s vojskem Zikmundovým a v těchto místech se utábořil.

Březová alej leží 2 km západním směrem, kde se nachází i jeden z nejstarších židovských hřbitovů ze 17. století.

Turistická stezka prochází lesem k **památníku partyzánského hnutí** v Leškovících.

Havlíčkův Brod

www.muhb.cz

Informační centrum - cestovní kancelář ADA TOUR
Havlíčkově náměstí 56, 580 01 Havlíčkův Brod
tel. 569 428 464, tel/fax: 569 427 683
e-mail: adatour@adatour.cz

historie

Historie starobylého města na řece Sázavě sahá k počátku 13. století. Původní osada při stříbrných dolech se stala městem s královskými právy. Z bohaté historie je dochováno kolem stovky památek a střed města je od osmdesátých let minulého století památkovou zónou. Městské hradby s baštami, historické centrum s barokním náměstím, bohatý mobiliář kostelů, kašna s Tritonem, pověstmi opředený symbol zrady na novoradniční věži nebo jeden z nejvzácnějších zvonů v českých zemích jsou jen náznakem historického bohatství, které zve návštěvníky města k prohlídce.

Zajímavé je brodské gymnázium Carolina, kde studovala řada osobností jako jsou Josef Dobrovský, Bedřich Smetana, Jan Zrzavý a Karel Havlíček Borovský, jehož jméno nese město od roku 1945.

památky

Historické jádro města je městskou památkovou zónou. Štítové domy jsou dochované téměř kolem celého náměstí a v přilehlých uličkách. Již ve 13. století byla zdejší zástavba zčásti zděná.

Havlíčkův dům - sídlo Okresního vlastivědného muzea. Jedna z jeho expozic je věnována Karlu Havlíčkovi. Dům pozdně gotického původu byl později upraven novogoticky Fr. Schmoranzem.

Stará radnice na jižní straně náměstí je hodnotná renesanční stavba, upravená v 17. století. Průčelí je zakončené cimbuřím, v renesančním štítu je tzv. Brodská smrt. Podle pověsti se jednalo o postavu zrádného hlásného Hnáta, jehož kostra byla pro výstrahu umístěna na radnici. Místo jeho popravy podle legendy označuje tzv. Hnátův kámen (patrně z roku 1513) na mostě přes řeku Sázavu. V budově sídlí Krajská knihovna Vysočiny.

Nová radnice, zvaná též Stará rychta, pochází z konce 15. století. Novobarokně byla přestavěna na konci minulého století.

Malinův dům s bohatě členěnou fasádou a štítem je upraven pozdně barokně.

Dům U Zlatého lva se zadděným gotickým pilířem v průčelí je nejstarším havlíčkobrodským hostincem, připomínaným již v polovině 16. století.

Uprostřed náměstí stojí **morový sloup** z roku 1717 a kamenná Koudelova **kašna s Tritonem** - patrně od sochaře J. V. Prchala z druhé poloviny 18. století.

Dominantou města je **děkaný kostel Nanebevzetí Panny Marie**. Byl vybudován v polovině 13. století a několikrát přestavován do dnešní podoby. Zachovány jsou hodnotné fresky raně barokní kopule, velmi cenný hlavní oltář, na postranním oltáři obraz Anděla - strážce, patrně od Karla Škréty. Zvon Vilém na věži z první poloviny 14. století je jedním z nejstarších zvonů ulitých v Čechách. Ochoz věže nabízí vyhlídku do širokého okolí.

Kostel sv. Rodiny byl jako součást kláštera augustiniánů postaven v letech 1679 - 1705. Výstavbu zahájil italský stavitel Jan Baptista Dominik Canavalli a dokončil chrudimský stavitel Daniel Mělnický. Na severní straně je rozšířen o kapli Božího hrobu. Rozhodující podíl na výzdobě interiéru měl jeden z našich nejlepších barokních sochařů Ignác Rohrbach. Dokonalá akustika prostoru umožňuje pořádání varhanních koncertů. Budova kláštera sloužila po zrušení řádu bosých augustiánů jako škola.

Koncem 19. století byly založeny městské sady. Na jejich okraji stojí barokní **kostel Nejsvětější Trojice**, kompozičně pozoruhodný areál s trojbokou kaplí sv. Kříže. V městských sadech jsou umístěny **pomníky Karla Havlíčka Borovského** od B. Kafky, **Havlíčkovy matky Josefíny** od V. Dohnalové a **Bedřicha Smetany** od J. Pelikána.

Kostel sv. Vojtěcha - dnes upravený ve stylu pozdní gotiky z konce 16. století, původně gotický ze 13. století.

Kostel sv. Kateřiny - postavený ve stylu gotiky ve 13. století v místech u bývalého brodu, později upravovaný, původně sloužil jako špitální.

Dochované části **hradeb s baštami** patří k opevnění z doby kolem roku 1310 a z poslední čtvrtiny 15. století, kdy mělo město dvojí pás hradeb s příkopem.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

květen **Jarní trh řemesel**

září/říjen **Bohemia Cantat** - pěvecký festival

duben **Zahrada** - prodejní výstava

říjen **Knižní trh** - prodejní výstava

červenec **Štáflova paleta** - setkání začínajících malířů

říjen **Podzimní knižní veletrh**

jeden z největších knižních veletrhů v ČR

Bramborářské dny

listopad **Podzimní trh řemesel**

Okresní vlastivědné muzeum

Havlíčkově náměstí 19, tel. 569 429 151,

e-mail: muzeum@muzeum.hbnet.cz

Sídlí v tzv. Havlíčkově domě na náměstí. Z původně renesančního domu se zachoval nárožní arkýř a malovaný strop v patře, zachovány jsou i gotické architektonické prvky. V domě žil a pracoval novinář Karel Havlíček. Součástí stálé expozice je jeho byt s původním vybavením.

Stálá expozice: Po stopách Karla Havlíčka v Německém Brodě

Stálá expozice města Havlíčkův Brod

Havlíčkově náměstí 56, tel. 569 461 371

V tzv. Hanusovském domě se zachovanými renesančními klenbami jsou umístěny památky z minulosti města. Stálé expozice doplňují výstavy ze sbírkových fondů muzea, výstavy výtvarných umělců regionu, přednášky, besedy a další kulturní akce.

Galerie výtvarného umění - Horní 18, tel. 569 421 125,

e-mail: galerie@mailbox.cz

Galerie představuje ve stálé expozici ilustrace z vlastních sbírek. V průběhu roku jsou pořádány výstavy.

Štáflova bašta - tel. 569 433 875

Dochovaná hradební věž původního opevnění. Ve věži jsou umístěny památky na malíře Otakara Štáfle, který ve městě působil v první polovině 20. století.

Klášteřínský kostel sv. Rodiny - vynikající ukázka původního barokního interiéru, varhanní koncerty, koncerty vážné hudby, vánoční koncerty.

Krajská knihovna Vysočiny

Havlíčkově náměstí 87, tel. 569 428 353

e-mail: knihovna@kkvysociny.cz. - informační služby pro neziskový sektor a internetové pracoviště pro slabozraké a nevidomé.

nezapomeňte navštívit

Vyhlídková věž kostela Nanebevzetí Panny Marie

nabízí vyhlídku na město z věžního ochozu ve výšce 40 m.

Památník K. H. Borovského - Havlíčkova Borová,

tel. 569 642 123 - připomíná život a dílo spisovatele a žurnalisty Karla Havlíčka, je umístěn v jeho rodném domě, prohlášeném za kulturní památku.

Hrad Lipnice nad Sázavou - Lipnice nad Sázavou, tel. 569 486 189

Jeden z nejmohutnějších českých hradů založený na počátku 14. století. Počátkem 16. století byl přestavěn pozdně goticky a později renesančně upraven. Hradní kaple sv. Vavřince byla upravena barokně. Po požáru v roce 1869 hrad zpustl, v první polovině 20. století byl částečně zrekonstruován. Z velké věže je vyhlídka do vzdálenosti až 70 km. Od června do září se v areálu hradu konají koncerty, divadelní a šermířská vystoupení.

Ve stejnojmenné obci pod hradem je umístěn **Památník Jaroslava Haška**, a to v domku, v němž Hašek strávil poslední léta života a kde napsal své nejslavnější dílo *Osudy dobrého vojáka Švejka*. tel. 569 486 305

Stvořidla - přírodní rezervace na řece Sázavě, ráj vodáků a turistů, veřejné tábořiště se stejnojmennou zastávkou na železniční trati.

sport

Pravidelné sportovní akce:

srpen **Handball Help** - mezinárodní turnaj v házené, výtěžek pro handicapované

Sportovní areál Kotlina:

plavecký bazén, sauna, tel. 569 424 544

fitnes, aerobik, masáže, tel. 569 424 646

squash, tel. 569 424 656

zimní stadion, tel. 569 422 512

Horní Cerekev

www.predstavujeme.cz/horni_cerekev

Městský úřad

náměstí T. G. Masaryka 41, 394 01 Horní Cerekev

tel. 565 396 486

historie

O datu založení Horní Cerekve se nedochovaly žádné přesné historické záznamy. Původní osadu založil jistý Líček a po něm dostala jméno Ličkovice. Později byla osada pojmenována po kostele, původně dřevěném - církve. Osadu rozšířil ve 14. století Dobeš z Bechyně, nejvyšší maršál Království českého. Ten udělil Cerekvi určitá práva - právo městské, soudní pravomoce, jakož i právo opevnit se, čímž se stala osada městem. První zachovaný písemný doklad o městě je z roku 1361. Dobeš z Bechyně zde vystavěl na břehu největšího rybníka vodní tvrz s příkopy.

Historie hornocerekevického panství je velmi rozmanitá, vystřídalo se zde dvanáct různých vlastníků, z nich nejslavnější byl rod Léskovců. Za jejich vlády v letech 1411 až 1655 se stala Horní Cerekev centrem řešení vládních problémů a hospodářských otázek. Po nejstarším známém členu rodu Léskovců, Janu, byla pojmenována Cerekev Léskovcova Superiori (Horní). Posledním vlastníkem byl rod německého knížete Antonína Karla Hohenzollerna, který vlastnil panství až do roku 1945.

Nejnovější kapitolou historie Horní Cerekve je povýšení obce na město a to 27. října 2000.

památky

Jednou z hornocerekevických dominant je **hřbitovní kostel sv. Jana Křtitele**. Dříve to byla kaple sv. Linharta ze 14. století. Koncem 15. století ji Léskovcové renovovali v pozdním gotickém slohu a z kaple tak vznikl kostelík. Vnitřní zařízení daroval kostelu hrabě Cavriani, vnější jižní stranu vyzdobil děkan Jan Sova slunečními hodinami. Na západní straně nad vchodem je v žule vytesaný znak pražského arcibiskupa Františka Ferdinanda Kienburga z roku 1715.

Další stavební a kulturní památkou je **kostel Zvěstování Panny Marie**. Původně dřevěný kostel se dvěma věžemi byl přestavěn na kamenný. Po požáru v roce 1821, který zničil obě věže i zvony,

byla vystavěna jenom jedna z nich. Interiér kostela a jeho vnitřní vybavení pochází většinou z 18. století. Na hlavním oblouku je zobrazena Večeře Páně od akademického malíře Čily z roku 1911. Pod kostelní podlahou jsou panské, kněžské a měšťanské hrobky.

V těsném sousedství kostela stojí **farní budova**. První zprávy o faře jsou ze 14. století. První známý farář Jiří Matěj z Vlašimi přišel na místní faru v roce 1359.

Dnešní **zámek** býval vodní tvrzí, která patřila ve 14. století Dobešovi z Bechyně. Byla důmyslně vystavěna na poloostrovu při kraji rybníka „Zámecký“, aby se její příkopy mohly naplnit vodou. Zámek zcela přestavěl v 17. století Albrecht Šebestián a opatřil jej arkádami. Zhruba do dnešní podoby jej upravil v roce 1734 František Ferdinand Kienburg. Na východní straně býval dřevěný padací most pro pěší, jízda měla přístup přes kamenný most od západu. Ze zámku vedla dle pověstí až do dalekých lesů v Plaňanech tajná podzemní chodba. V roce 1994 koupili zámek ve značně zanedbaném stavu Věra a Milan Přenosilovi a zahájili rozsáhlou rekonstrukci celého zámeckého komplexu. Opravné stavební práce v objektu zámku a okolí probíhají i v současné době.

Pomník obětem válek byl postaven a slavnostně odhalen na náměstí v roce 1935 na památku občanům Horní Cerekve padlých v první a druhé světové válce.

Nedaleko pomníku stojí již od roku 1843 socha patrona Horní Cerekve **sv. Jana Nepomuckého** z roku 1713. Do roku 1843 byla socha umístěna u kostela Zvěstování Panny Marie.

Žulová gotická deska Jana Léskovce z roku 1558 je umístěna na bývalém mlýně Rajských pod zámek.

Asi jeden kilometr od města se nachází **židovský hřbitov**, který je od roku 2000 rekonstruován.

Kapličky nalezneme v Turovce, Těšenově a v Chrástově.

příroda

Při výjezdu z Horní Cerekve směrem na Kamenici nad Lipou se nachází **památkově chráněný strom** - jasan - jehož stáří se odhaduje na 200 let. Velmi cennou přírodní zajímavostí je 1 km dlouhá **kaštanová alej** vysázená v letech 1884 - 1886 při komunikaci Horní Cerekev - Pelhřimov.

V těsné blízkosti Horní Cerekve se můžete potěšit nádhernou přírodní lokalitou se **zatopeným kamenolomem** hlubokým místy více než 25 m. V nedaleké Nové Bukové se nachází **evropské rozvodí** dvou veletoček Labe a Dunaje.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

Klání ve voleném mariáši v restauraci U Suchánků

Kulturní dům - tel. 565 396 188

Knihovna - tel. 565 396 566, e-mail: knihovna.hc@gmail.cz

sport

Tělovýchovná jednota CT.INFO - tel. 565 396 279

Moravský rybářský svaz

Hrotovice

www.hrotovice.cz

Městský úřad

Náměstí 8. května 1, 675 55 Hrotovice

tel. 568 860 120, e-mail: meu.hrotovice@pvtnet.cz

historie

Nálezy keramiky z neolitu svědčí o pradávnmém osídlení tohoto místa. První písemnou zmínku o Hrotovicích lze nalézt v listině krále Přemysla Otakara I. z roku 1228.

Od svého založení měly Hrotovice tvrz, kostel a faru. V držení hrotovického panství se vystřídala celá řada zemanských a šlechtických rodin. Až do poloviny 19. století byly Hrotovice malou vesnicí, která se ničím nelišila od okolních obcí. Od roku 1850 sídlil v obci okresní soud a berní úřad, byla zřízena pošta a vznikly první průmyslové podniky - píla, cihelna, lihovar. Rozvoj městečka pokračoval i počátkem našeho století. Ve třicátých letech se díky krásnému okolí staly Hrotovice známým letním letoviskem. V roce 1994 byly Hrotovice povýšeny na město.

památky

Dominantu města tvoří **zámek**, který byl v renesančním slohu postaven koncem 16. století na místě středověké tvrze. Dnešní podobu získal v první třetině 18. století, kdy byl celkově přestavěn a barokně upraven. Čtvercové nádvoří má v přízemí otevřené arkády, v zámecké kapli je zachována fresková výzdoba. Lípa na nádvoří zámku byla zasazena v roce 1918 na počest vyhlášení samostatného československého státu. V letech 1991 - 1994 byla za finančního přispění hrotovických podnikatelů a občanů obnovena fasáda zámku a rekonstruováno nádvoří.

Původně románský **kostel sv. Vavřince** byl v polovině 14. století goticky přestavěn a ve druhé polovině 17. století barokně upraven. Ve městě jsou **barokní sochy** z 18. století - sv. František, sv. Jan Nepomucký, sv. Vendelín, sv. Donát a sv. Florián.

Kamenný kříž uprostřed náměstí a **pomník** na čelní straně zámku jsou připomínkami hrotovické tragedie z 8. května 1945, kdy zde na samém konci války při výbuchu omylem shozené bomby zahynulo 114 hrotovických občanů a 36 sovětských vojáků.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

květen **Tradiční jarmark**

srpen **Vavřínecká pouť** a **Tradiční jarmark**

listopad **Tradiční jarmark**

prosinec **Setkání s Mikulášem** a **Živý betlém**

Městská knihovna - tel. 568 860 126

Kulturní středisko - tel. 568 860 126

nezapomeňte navštívit

Asi jeden kilometr jihovýchodním směrem se v lesích nacházejí **Nové rybníky**, které nabízejí výbornou příležitost pro letní rekreaci. Mimořádně atraktivní přírodní scenérie nabízejí také **údolí řek Oslavy a Jihlavy**, příležitost pro koupání, rybaření a vodní sporty poskytuje **Dalešická přehrada**.

Památník F. B. Zvěřiny

Expozice ze života a díla akademického malíře Františka Bohumíra Zvěřiny, zdejšího rodáka (1835-1908).

Návštěva možná po dohodě s MěÚ, tel. 568 860 120

Mstěnice

Zaniklá středověká ves s tvrzí (cca 4 km jižně od Hrotovic) je poprvé v písemných pramenech zmiňovaná v roce 1393. Ves byla zničena v roce 1468 uherským vojskem krále Matyáše Korvína při tažení na Třebíč. Probíhá zde archeologický výzkum, který má zásadní význam pro poznání života středověké vesnice. Odhaleny byly zbytky mohutné kamenné tvrze a dvora, vzácným nálezem je sušárna obilí se stodolou z druhé poloviny 13. století.

Jaderná elektrárna Dukovany

informační centrum, tel. 568 815 519

Špičková audiovizuální technika poskytuje návštěvníkům informace o energetice, využívání jaderné energie a vlastní elektrárně.

sport

Sportovní hala - 1. máje, tel. 568 860 287

volejbal, stolní tenis, tenis

fotbalové hřiště a kluziště

SportVhotel - nám. 8. května, tel. 568 860 013

bazén, sauna, whirlpool, solárium, bowling, tenisová hala, squash, projížďky na koních

Humpolec

www.infohumpolec.cz

Městské kulturní a informační centrum

Horní náměstí 300, 396 01 Humpolec

tel./fax: 565 532 479, e-mail: mekis@infohumpolec.cz

historie

Osada Humpolec, ležící na staré zemské stezce je připomínána v historických pramenech z 12. století. Osada patřila řádu Německých rytířů, želivskému klášteru a několika šlechtickým rodům. V průběhu 13. století nabyla oblast na významu těžbou stříbra a osada se rychle rozvíjela. Za pánů z Dubé byla osada koncem 14. století povýšena na město.

O několik desetiletí později se oblast Humpolecka přiklonila k myšlenkám husitství - zdejší rodák Jan Želivský se stal známým vůdcem radikálních Pražanů. Po útlumu těžby stříbra byly koncem 15. století založeny počátky soukenické tradice města. Pánové z Leskovce zahájili stavbu hradu na vrchu tyčícím se nad městem a nazvali ho Orlík. Koncem 18. století byly zakládány první manufaktury a posílil se význam židovského osídlení. Soukenická výroba dosáhla takového rozmachu, že se v 19. století městu říkalo „Český Manchester“. Na tradici pivovarnictví, založené v polovině 16. století, navazuje dnes rodinný pivovar Bernard, jehož výrobky jsou proslulé daleko za hranicemi regionu.

Z tohoto drsného kraje vzešla řada vynikajících osobností, často světového významu, jako světový antropolog, kurátor Národního muzea USA Dr. Aleš Hrdlička, Gustav Mahler - světový dirigent a skladatel, Josef Stránský - americký dirigent, Jindřich Honzl - režisér Osvobozeného Národního divadla, dr. Fr. Hamza - zakladatel plicních léčeben a spisovatel kraje Zálesí. Každých deset let, vždy při výročí narození Dr. Hrdličky, se ve městě koná mezinárodní antropologický kongres.

památky

Dominantou města je děkanský chrám sv. Mikuláše, založený želivskými premonstráty v roce 1233. Na jeho barokní úpravě se podílel slavný architekt Jan Blažej Santini.

Ozdobou panoramatu města a součástí městského lesoparku jsou pozůstatky středověkého hradu Orlík, opuštěného ve třicátých letech 17. století. Zachovala se z něj hranolová věž, vstupní brána a zbytky obytných budov a hradeb.

Na úpatí kopce pod hradem se nachází židovský hřbitov z roku 1719, kde jsou pochováni příbuzní hudebního skladatele Gustava Mahlera, který se v nedaleké vesničce Kaliště narodil. Památkou na židovské osídlení je částečně dochovaná židovská čtvrť na Zichpili s barokní synagogou z druhé poloviny 18. století. Nedaleko se nacházející „štůly“ jsou pozůstatkem středověkého dolování.

Hornímu náměstí vévodí radnice z roku 1914 zdobená sochami Františka Fialy - Futuristy a Muzeum Dr. Aleše Hrdličky.

Na náměstí je dále pomník, připomínající utrpení v obou světových válkách a době komunismu. Za zmínku stojí pomník T. G. Masaryka od sochaře Makovského na Tyršově náměstí. Byl třikrát odstraněn a znovu postaven, naposledy 1. 3. 1990.

Na Havlíčkově náměstí je jednolodní evangelický kostel z roku 1862 a v blízkosti hřbitova stojí první toleranční kostel v Čechách, postavený v letech 1785 - 1788.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

květen Majáles

Muzeum Dr. Aleše Hrdličky - Horní náměstí 273, tel. 565 532 115
Muzejní sbírky jsou umístěny od roku 1933 v budově bývalé školy. Antropologická expozice seznamuje s nejnovějšími hypotézami o vzniku života na Zemi, pozornost je věnována biologii člověka a dílu antropologa Hrdličky. Národopisná expozice přibližuje Humpolecko v minulém století, v expozici věnované životu a dílu Gustava Mahlera je možné vyslechnout nahrávky jeho hudby. Stálé expozice jsou doplňovány v průběhu roku výstavami.

Stálé expozice: Národopisná expozice, Expozice Gustava Mahlera, Antropologická expozice

Muzeum vah - Pelhřimovská 1054, tel. 565 532 594

V soukromém muzeu je soustředěna sbírka více než 800 exponátů kuchyňských a obchodních vah.

Galerie - výstavní síň muzea na Horním a Dolním náměstí

Kino - Havlíčkovo náměstí 91, tel. 565 532 067

Městská knihovna - Dolní náměstí 250, tel. 565 537 354

nezapomeňte navštívit

Zřícenina hradu Orlík - Castrum, o.p.s.

Hradská 818, tel. 565 534 648

Ze středověkého hradu, opuštěného v první polovině 17. století se zachovala hranolová věž, vstupní brána a zbytky obytných budov a hradeb. Nově postavena byla hradní chlebová pec a rep-
lika keramické pece z 15. století - pečení chleba a hrnčířské
řemeslo si mohou návštěvníci v letních měsících vyzkoušet.

Kaliště - rodný dům Gustava Mahlera

Obecní úřad Kaliště, tel. 565 546 522, e-mail: kaliste@quick.cz
Čestnou záštitu nad rekonstrukcí domu převzala světoznámá
sopranistka Gabriela Beňáčková, garantem byla Nadace Musica
Noster Amor. Původně zájezdní hostinec se sálem a dobovou
restaurací byl doplněn nově vybudovaným hudebním sálem.

Pivovar Bernard je výrobcem speciálních značkových piv bez
použití pasterizace. Prohlídka rodinného pivovaru připomíná tradi-
ci pivovarnictví, založené ve městě v polovině 16. století. Exkurze
včetně videoprojekce a ochutnávky piva trvá cca 1 hodinu.
BERNARD PIVO v.o.s., tel. 565 532 511, www.bernard.cz

Naučná stezka Březina

Naučná stezka Březina, jejíž jméno je odvozeno od Otokara
Březiny, prochází nejzajímavějšími lokalitami v okolí hradu Orlíka.
Stezka začíná v nové části lesoparku u ZŠ Podhrad a je připevne-
na jako okružní v celkové délce cca 10 km. V současné době je na
jednotlivých stanovištích trasy rozmístěno již 14 panelů.

sport

Pravidelné sportovní akce:

květen/červen

Mistrovství republiky v autokrosu

pod Vilémovským lomem

červenec/srpen

**Mezinárodní jezdecké závody
ve všestrannosti CCI**

srpen

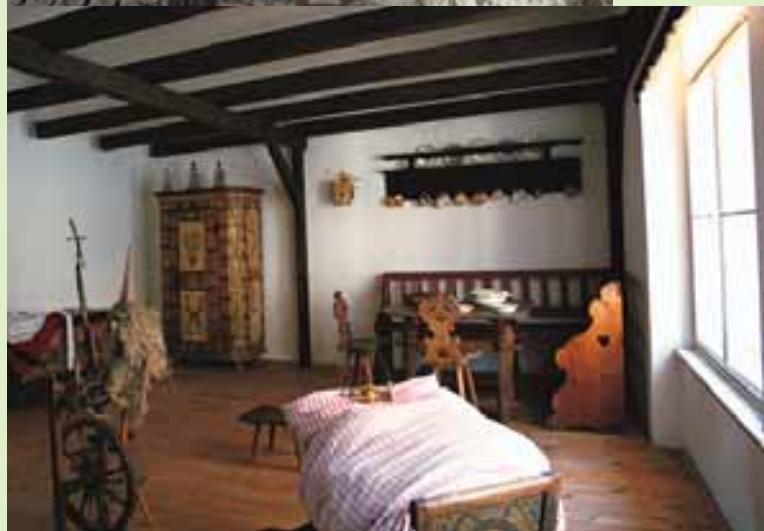
**Zlatá podkova - celostátní finále jezdeckých
a vozatajských soutěží ve všestrannosti**

zimní stadion - Okružní ulice, tel. 565 532 891

jezdecká škola - tel. 565 533 266

sportovní hala, tenisové kurty, fotbalový stadion
tel. 565 536 132

bojové umění Taekwondo WTF - tel. 565 533 144

Chotěboř

www.chotebor.com

Městský úřad Chotěboř

referát kultury

Trčků z Lípy 69, 583 01 Chotěboř

tel. 569 622 296, e-mail: tomaskova@chotebor.com

historie

Chotěboř leží v krásném a ekologicky čistém prostředí Českomoravské vysočiny. Lze předpokládat, že první osada zde stála už ve 12. století, snad v souvislosti s Liběckou stezkou, která tudy procházela. První doložený majitel panství je uváděn Smil z Lichtemburka, kterému patřily i na dalších místech stříbrné doly. Král Jan Lucemburský v roce 1331 udělil městu jihlavské městské horní právo a povýšil jej tak na město královské. V roce 1421 obsadil město husitský oddíl. Roku 1454 nařídil král Ladislav Pohrobek město znovu opevnit, na konci 15. století získal Chotěboř Mikuláš ml. Trčka z Lípy a připojil ji ke světelskému panství, čímž se stala z královského města poddanským. Za třicetileté války bylo město poničeno švédskými vojsky a pokatoličtění. Od roku 1683 vlastnil panství hrabě Kinský, který dal postavit barokní zámek. Po roce 1836 se vlastníky města stali Dobřenští z Dobřenic a to až do konfiskace v roce 1948. Ráz města narušilo v 19. století několik požárů, které zničily většinu domů na náměstí a kostel. Významnou událostí v dějinách města byl také příjezd prvního vlaku 1. června 1871.

památky

Chotěbořský zámek byl postaven v letech 1701 - 1702. K výstavbě bylo využito základů a částí zdiva bývalé tvrze, jejíž vznik se datuje do doby vlády Karla IV. Součástí zámku je zámek-kaple **Nejsvětější Trojice** s bohatou štukovou výzdobou, freskami a obrazy s biblickými motivy. Od roku 1952 je zámek, který byl roku 1992 navrácen rodině Dobřenských, sídlem **Městského muzea** v Chotěboři. Sbírkový fond muzea narůstal především sběrnou činností a dary místních obyvatel a příznivců muzea. Historicky cenné předměty obsahuje sbírka militárií, sfragistiky a geologie. Jako celek je nejvýznamnější sbírka výtvarného umění a sbírka knih, která obsahuje několik poměrně vzácných rukopisů, prvotisků a starých tisků.

Kostel sv. Jakuba staršího je původně románský, později gotický, poškozen byl několika požáry a znovu pseudogoticky vystavěn. Kostel je dvoulodní s hranolovitou věží.

V parku Václava Fialy je pseudorománská a pseudogotická **kaple Povýšení sv. kříže**, byla postavena v roce 1863 podle plánů Fr. Schmoranze.

Kaple sv. Anny byla na místě malé kapličky vystavěna v roce 1902. **Mariánský sloup** v parčíku pod ulicí Trčků z Lípy byl postaven v roce 1700 v době ohrožení města morem nákladem majitelů chotěbořského panství, rodinou Kinských.

Mariánský sloup na náměstí byl postaven městem v roce 1890. U vchodu do zámeckého parku stojí **socha Jana Nepomuckého** z roku 1720.

Technickou památkou je třípatrová čtyřhranná **vodárenská věž**. Do zásobníku v ní se čerpala voda ze studně u řeky Doubravy a z něj se voda samospádem přiváděla prostřednictvím potrubí na chotěbořské nádraží pro parní lokomotivy.

příroda

Chotěboř leží na jižním okraji Chráněné krajinné oblasti **Železné hory**.

Mezi místní části Bílek a bývalým Horním mlýnem u Chotěboře se nalézá **přírodní rezervace Údolí Doubravy**, která je součástí CHKO Železné hory a již prochází 4,5 km dlouhá naučná stezka. Řeka Doubrava zde protéká kaňonovitým zalesněným údolím a vytváří malebná a divoká zákoutí s balvanitým řečištěm a četnými peřejemi. Najdeme zde skalní věže, vodopád, obří hrnci či kamenné moře. Pěkný výhled do údolí se naskýtá ze skalní věže Čertův stolek, v její blízkosti se nalézají dvě umělé jeskyně. Na skalnatém ostrohu **Sokolohrady**, kde stával hrad Sokolov je umístěna pamětní deska knězi a básníku Fr. Boštíkovi. Tůň Mikšova jáma, kaňon Koryto, Velký vodopád či Točitý vír jsou dalšími zajímavými místy v údolí, která jsou navíc opředená pověstmi, v nichž se střídá dobro a zlo, láska a nenávisť. Nedaleko Sokolohradů se nachází další chráněné území - **písník** zarostlý rašeliníkem, s výskytem masožravé rostliny rosnatky okrouhlolisté.

U silnic na Novou Ves, Libici nad Doubravou nebo Maleč se vyskytují několik set let staré mohutné duby. Jedním z nich byl známý **Žižkův dub**, pod kterým prý slavný vojevůdce odpočíval. Nedaleko kaple sv. Anny na západním okraji města se nacházejí zajímavé rulové skály nazývané **Koukalky**.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

březen **Dětský karneval** nadačního fondu postižených dětí

duben **Vítání jara**

květen, srpen, říjen, prosinec **Městské trhy**

červenec **Parkon** - evropské setkání příznivců literatury, filmu a internetu

prosinec **Vánoční koncert**

Městské muzeum - Riegrova 1, tel. 569 623 293,

e-mail: muzeum.chotebor@cbox.cz

<http://web.redbox.cz/muzeum.chotebor/>

Raně barokní zámek italského typu dal postavit hrabě Kinský počátkem 18. století na místě gotické tvrze. V původním stavu se zachovala kaple Nejsvětější Trojice s bohatou štukovou výzdobou. Je obklopen anglickým parkem v chráněném údolí řeky Doubravky. Sbírkou dokumentují historický vývoj města, bohatě zastoupena je sbírka výtvarného umění.

Stálé expozice: Chotěboř - náš domov, Okresní hejtmanství Chotěboř, Osobnosti Chotěbořska

sport

Pravidelné sportovní akce:

leden **Vyhlášení sportovce roku**

březen **Miss aerobik**

duben **Běh Chotěbořskem**

květen **Pohár starosty města a ředitele lesů střelecká soutěž**

srpen **Velká cena sponzora**

Jaroměřice nad Rokytnou

www.jaromericenr.cz

Informační centrum Kulturního střediska

Komenského 1209, 675 51 Jaroměřice nad Rokytnou

tel. 568 440 132, e-mail: kulturni_stredisko@iol.cz

historie

Podle legendy byla osada založena již v roce 1131 přemyslovským knížetem Jaromírem. Písemné prameny dokládají vznik tvrze s větším sídlištěm až na počátku 14. století. V 16. století byla tvrz přebudována na renesanční zámek, který již připomíná dnešní dispozici trojkřídle budovy.

Po roce 1623 bylo panství zkonfiskováno a prodáno německému válečníkovi Gerhardovi z Questenberka. Ve třech generacích se pak uskutečnil nebývalý rozvoj hospodářský, stavební a kulturní. Rozsáhlé stavební úpravy na zámku probíhaly koncem 17. století za Jana Antonína Questenberka, který město zároveň obohatil o servitský klášter s loretou a špitál sv. Kateřiny. Stavební vývoj na zámku byl ukončen na počátku 18. století za Jana Adama Questenberka podle návrhu architekta Jakuba Prandtauera.

Ve městě se v 18. století odehrával také neobyčejně bohatý kulturní život. Jan Adam z Questenberka na zámku soustředil proslulou zámeckou kapelu, která patřila k nejvýznamnějším své doby. Zde poprvé zazněla v roce 1730 česky zpívaná opera "O původu Jaroměřic na Moravě", kterou zkomponoval zámecký kapelník a skladatel František Václav Míča, rodák z Třebíče.

Když o dvě stě let později přišel do Jaroměřic na zdejší měšťanskou školu učitel Václav Jebavý, našel jen poklidné městečko bez veškerých stop po někdejších bohatstvích kulturního života. A přece tu tento básník - pod jménem Otokar Březina - našel jedinečnou inspiraci ke svým básním a filosofickým esejím.

památky

Zámek má dvě patra a půdorys ve tvaru písmene H. Páteří je hlavní trakt obrácený do náměstí, boční křídla vymezují na severu čestný dvůr a na jihu jsou spojena s parterem parku. Červenobílá barevnost omítek zvyšuje plastičnost fasády. V této podobě je zámek jedním z nejvýznamnějších barokních architektur v Evropě. Park je rozdělen říčkou Rokytnou na dvě části. Jeho bližší část je řešena jako parter ve francouzském stylu, druhá vyznívá ve volnější krajinné pojetí. Celý park je komponován důsledně symetricky, což zdůrazňuje osazení kamennými lavicemi a sochami ze třicátých let 18. století, znázorňujícími postavy z antické mytologie. Zámecký **kostel sv. Markéty**, který je připojen k hlavnímu křídlu zámku, vyzdobili K. F. Toepper, Jean Baptiste a malíř Seglioni. **Muzeum Otokara Březiny** je umístěno v domě, kde básník strávil poslední léta svého života. Na místním hřbitově je také pochován. Na hrobě je jako náhrobek umístěno vynikající dílo jeho přítele, sochaře Antonína Bílka, bronzové sousoší "Tvůrce a jeho sestra Bolest", které zachycuje básníkův lidský i umělecký osud. Na náměstí je **sousoší Nejsvětější trojice** a na mostě přes řeku Rokytnou je **soubor barokních soch** - sv. Máří Magdalena, sv. Jan Nepomucký, Pieta, sv. Jan Sarkander.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

srpen **Mezinárodní hudební festival Petera Dvorského**
Tradiční jaroměřické posvícení
 prosinec **Vánoční trhy na státním zámku**

Zámek - tel. 568 440 025

V zámku se nabízí návštěvníkům možnost výběru ze dvou prohlídkových okruhů, které zpřístupňují celou část zámku původně obývanou šlechtou. Ze zámeckých interiérů na sebe upozorní zejména reprezentační prostory: sál předků s alegorickou kresbou na dohled od F. M. Francie, taneční sál s malbou od Jeana Baptisty a dochovaným souborem sedacího nábytku, čínský salonek s intarziemi. Štuková výzdoba pochází od G. Alfieriho a J. Canonioho. V přízemí zámku byly zřízeny římské lázně a sala terrena. Během letní sezony se každoročně koná v historických prostorách zámku mezinárodní hudební festival.

Muzeum Otokara Březiny - tel. 568 440 204

Muzeum je nejstarším literárním muzeem na Moravě. Básníkův byt je v něm zachován v původní podobě, studijní knihovna obsahuje celé Březinovo dílo. Nachází se zde též minigalerie obrazů a grafik Františka Bílka. Společnost Otokara Březiny, spravuje také archiv, ve kterém shromažďuje rukopisy, svědectví a osobní vyznání o Otokaru Březinovi, ale i o osobnostech, které svým dílem ovlivnil. Školní výpravy si mohou vybrat ze dvou březinovských videoprogramů a z téměř třiceti audioprogramů, které zahrnují i tematiku dalších osobností - Jakuba Demla, Františka Bílka, Jana Zahradníčka, Bedřicha Fučíka, Jiřího Kuběny a dalších. Pro školy je to vítané zpestření hodin literatury.

sport

tenisové kurty - TJ Sokol, tel. 568 440 252

tenisové kurty - tel. 568 440 135

fotbalové hřiště, stolní tenis

Jemnice

www.mesto-jemnice.cz

Městský úřad, odd. kultury a regionálního rozvoje

Husova 103, 675 31 Jemnice

tel. 568 450 221- 222, kl. 113

e-mail: kultura@mesto-jemnice.cz

historie

Jemnice je jedním z nejstarších měst na Moravě. Původní osada vznikla na místě pohraničního hradu z přelomu 11. a 12. století. Město bylo založeno na začátku 13. století jako královský majetek na křižovatce obchodních cest při brodu přes říčku Želetavku na ložiskách zlata a stříbra. Dokladem toho je název města - Jemnice byla sídlem „jamníků“ vybírajících rudu z jam. První písemná zmínka o Jemnici je v Kuřimské kronice z roku 1226.

Největšího rozkvětu dosáhlo město ve středověku. V letech panování lucemburské dynastie mu byla udělena rozsáhlá privilegia. Období rozkvětu se střídalo s obdobím úpadku. Dvakrát bylo město zcela zničeno - roku 1468 za tažení Matyáše Korvína a v průběhu třicetileté války. Střídali se rovněž majitelé jemnického panství. Od roku 1842 patřila Jemnice rodu Pallavicini, v jehož majetku zůstala až do roku 1945.

Půdorys historické části města je vymezen zachovanými středověkými hradbami a několika branami. V jedné z nich je zazděna soška tzv. „jemné panny“ - paládium města.

V Jemnici byla jedna z nejstarších židovských obcí u nás. První písemná zmínka pochází z roku 1336. Z židovské čtvrti se zachovala podstatná část domů a brána. Nejstarší náhrobky na židovském hřbitově pocházejí ze 17. století.

V Jemnici se narodily nebo působily významné osobnosti: rakouský romantický básník Franz Grillparzer a malířská rodina Charlemontů, ve městě se narodil Roman Havelka, malíř Podyjí. Na zemské lesnické škole studoval a jako profesor působil Jan Vrba, který ze zdejšího prostředí čerpal náměty pro svou spisovatelskou tvorbu.

Současný charakter města vznikl po požáru roku 1832 a má klasicistní charakter.

památky

Město je prohlášeno **památkovou zónou**. Kolem celého historického jádra jsou zachovány dvojité **hradby** se čtyřmi baštami a dvěma barbakany.

Význam a výstavnost středověkého města dokládají dodnes zachované církevní stavby. Nejstarší je **kostel sv. Jakuba** na předměstí Podolí, původně románská rotunda, z níž zůstala zachována kulatá věž (nejstarší dochovaná věž na Moravě vůbec). Kněžiště je vrcholně gotické, loď byla přestavěna v polovině 19. století.

Městský **kostel sv. Stanislava** na náměstí, původně gotický, byl v 16. století zaklenut renesanční klenbou, vnitřní zařízení je barokní. Pod kruchtou jsou významné renesanční náhrobky pánů Meziříčských z Lomnice. Interiér gotického klášterního **kostela sv. Víta** pochází z barokní opravy v 18. století, kdy byl v presbytáři obohacen o freskovou oltářní výzdobu od J. Winterhaltera.

U františkánského kláštera stojí „**Svatovítská lípa**“ stará téměř 800 let, spojená s činností kazatele Jana Kapistrána.

Zámek vznikl přestavbou pozdně románského hradu v roce 1661, svoji konečnou podobu získal o sto let později. Zámek je obklopen rozsáhlým parkem přírodně krajinářského stylu (21 ha).

Jako technická památka je chráněn **středověký vodovod** vedoucí od kostela sv. Víta do města.

Severně od města, na návrší u silnice do Chotěbudic je šlechtická **hrobka rodu Pallavicini**, vybudovaná v letech 1901 - 02 v neo-klasicistním stylu.

kultura

Barchan

Tradiční historická slavnost se každoročně koná vždy v druhé polovině června, první neděli po sv. Vítu. Připomíná rok 1312, kdy se podle legendy do města na čas uchýlila královna Eliška Přemyslovna. Vítěz tehdy konaného turnaje převzal z rukou královny šátek z barchetu. Čtyři běžci závodí o barchan (6 loket českých barchetů), šátek, punčochy a věneček, tj. dary, kterými prý královna Eliška obdarovala čtyři posly, kteří jí přinesli zprávy o vítězstvích krále Jana Lucemburského.

Městské muzeum - náměstí Svobody 75, tel. 568 450 767

Expozice jsou umístěny v barokním měšťanském, domě, empírově upraveném.

Stálé expozice: Minerály a horniny, Dolování a historie Jemnicka, Regionální historie

Letní a stálé kino - tel. 568 450 509

nezapomeňte navštívit

Na jemnickách (2 km jižně) - lokalita se zachovanými zbytky středověkých šachet po dolování zlata a stříbra

sport

Pravidelné sportovní akce:

srpen **Hasičská soutěž o putovní pohár starosty města Jemnice** - tradiční závody družstev mužů, žen a dětí

Městský les - 450 ha, asfaltové cesty vhodné pro cyklistické výlety, v zimě tratě na běžky (2 km severně od města)

přírodní koupaliště U hlubokého rybníka - rekreační oblast s chatovou zástavbou (3 km východně od města)

přírodní koupaliště Červený rybník a Vlčí hora (2 km západně od města)

koupaliště - 3 bazény, skluzavka, nohejbalové hřiště (2 km západně od města)

jezdeckví - obec Dešná (7 km jižně od města)

tenis, stolní tenis, kopaná, lední hokej, šachy, kalanetika a aerobic - TJ Sokol, tel. 568 450 503

Jihlava

www.jihlava.cz

Turistické informační centrum
Masarykovo nám. 19, 586 01 Jihlava
tel./fax: 567 308 034, e-mail: infojihlava@ji.cz

historie

Jihlava, nejstarší horní město českých zemí, vzniklo v první polovině 13. století během kolonizace kraje, urychlené nálezem stříbrných rud. Bohatství plynoucí z dolování se projevilo zejména ve velkorysosti jeho založení. Téměř současně byly stavěny tři hlavní církevní stavby - farní kostel sv. Jakuba a klášterní komplexy minoritů a dominikánů. Královská privilegia zaručovala městu prosperitu a Jihlava se brzy stala jedním z nejmocnějších měst království. Bylo chráněno mohutným opevněním, náměstí lemovaly kamenné domy s podloubím, ve městě se razily mince. Jihlava zaujímala přední místo i v oblasti právní - poprvé ve střední Evropě zde bylo vedle městského práva kodifikováno horní právo, které se stalo vzorem pro řadu dalších horních měst.

Význam těžby stříbra poklesl koncem 14. století, kdy byly vytěženy nejbohatší žíly ryzího stříbra. Hospodářský vývoj města však již v té době zajišťoval obchod a řemeslná výroba - zejména soukenictví se na tři století stalo rozhodujícím hospodářským odvětvím. Velký požár města v roce 1523 ukončil středověkou etapu výstavby města, které bylo přestavěno v renesančním stylu.

Po odstranění škod způsobených švédskou okupací na konci třicetileté války bylo město obnoveno v barokním duchu a dosáhlo nového hmotného i kulturního rozvoje. Císařovna Marie Terezie pozvala do města nizozemské soukeníky, jejichž zkušenosti vedly ke zdokonalení výroby. Ve druhé polovině 18. století byla Jihlava druhým největším producentem sukna v monarchii. Město se postupně vymanilo z těsného okruhu hradeb, náměstí získalo noční osvětlení, byla přestavěna radnice. Počátkem 19. století byly zbourány městské brány s úzkými průjezdy a průčelí domů byla upravena klasicistně.

památky

Historické centrum města je městskou památkovou rezervací. Svažité obdélníkovité **náměstí** patří svou rozlohou (36 650 m²) k největším historickým náměstím v zemi. Lemují ho cenné měšťanské domy na gotických základech, doplňuje ho barokní morový sloup a dvě kamenné kašny. Pod městským historickým jádrem se nachází podzemní labyrint chodeb v celkové délce 23 km. Část chodeb je přístupná.

Farní kostel sv. Jakuba Většího byl vysvěcen v roce 1256. Barokně upravený interiér skrývá gotické plastiky a renesanční zlacenou křtitelnici. Ochoz severní věže je v letních měsících přístupný.

Minoritský kostel Nanebevzetí Panny Marie patří k nejstarším kamenným stavbám ve městě. Uvnitř je kostel zachován v původní podobě (mohutné pozdně románské sloupy, fragmenty gotické výmalby, sochy světců).

Dominikánský kostel Povýšení sv. Kříže byl budován ve stylu francouzské gotiky a dokončen pod vlivem gotiky parléřovské. Spolu s klášterem byl roku 1871 předán pro vojenské účely, dnes je využíván čsl. církví husitskou. Část kláštera byla zrekonstruována na hotel Gustav Mahler.

V interiéru **jezuitského kostela sv. Ignáce** je uložena mimořádně cenná plastika Přemyslovský kříž z počátku 14. století. Pravidelně se v kostele pořádají koncerty varhanní hudby.

Barokně upravená **radnice** vznikla spojením tří raně gotických domů. Před radnicí byla 5. 7. 1436 slavnostně vyhlášena Basilejská kompaktáta, jimiž byly ukončeny husitské války v našich zemích.

Městské hradby byly budovány kolem vznikajícího města krátce po jeho založení. Tříkilometrové opevnění bylo prolomeno pěti branami, z nichž se zachovala **brána Matky Boží**. Dvojité pás hradeb je rekonstruován podle barokní podoby ze 17. století. Hradební parkán je parkově upraven.

Existenci židovské obce připomíná **židovský hřbitov**. Byl založen roku 1869, má rozlohu 9 000 m² a stojí zde přes tisíc náhrobků členů zdejší židovské komunity - mj. rodičů Gustava Mahlera. Památník obětem holocaustu byl odhalen v květnu 1995.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

- březen **Festival dramatického umění**
regionální soutěž středoškolských divadelních souborů
Regionální festival studentského amatérského divadla
- duben **Na jihlavských hradbách**
rekonstrukce přepadu Jihlavy roku 1402
- květen **Hliníkový Vilém** - přehlídka amatérských videofilmů
Bohemia Talent - soutěž začínajících zpěváků
Okresní přehlídka dětských divadelních souborů
Dům, byt, zahrada - regionální výstava
- červen **Mezinárodní festival sborového umění**
Havířský průvod - historická městská slavnost
Aerosalon - výstava letecké techniky
Dny varhan - cyklus varhanních koncertů
Národní přehlídka dětských folklórních souborů
Festival piva
- červen-červenec **Hudební festival Vysočina**
Mahlerova klavírní soutěž
- červen - září **Jihlavské kulturní léto**
- srpen **Muzika Jihlava** - rockový festival
- září **Den Ježka** - pивní slavnosti jihlavského pivovaru
Sejdeme se Na Kopečku
koncerty, divadelní představení v rámci celostátního
Týdne duševního zdraví
Mahler - Jihlava: Hudba tisíců - mezinárodní festival
- říjen **Jihlavské dny hudby**
- říjen **Mezinárodní festival dokumentárního filmu**
- listopad **Příjezd sv. Martina**
- prosinec **Přehlídka animovaných filmů**
Jihlavské Vánoce
série koncertů a divadelních představení

Horácké divadlo

Komenského 22, tel. 567 321 717, www.webhouse.cz/hdj
Jihlavská divadelní tradice sahá do druhé poloviny 16. století.
Stálý stánek získalo městské divadlo v roce 1850, zásadní modernizace byla dokončena v roce 1995.

Divadlo na Kopečku

Brněnská 54, tel. 567 552 232
V divadle mají prostor amatérské soubory, komorní poetické večery, besedy a koncerty.

De Facto Mimo

Brněnská 15, tel. 603/523419, <http://dfm.hyperlink.cz>
Nezávislé divadelní studio.

Muzeum Vysočiny

Masarykovo náměstí 57/58, tel. 567 309 728 - správa,
tel. 567300091 - expozice, e-mail: muzeum@muzeum.ji.cz,
<http://muzeum.ji.cz>
Expozice jsou umístěny ve dvou historických domech na náměstí.
V jednom z nich, bývalém cechovním domě soukenických mistrů, je zachován největší jihlavský „krytý dvůr“ s arkádovou chodbou na toskánských sloupech. Muzeum představuje ve svých stálých expozicích přírodu a historii Vysočiny a dějiny města. Stálé expozice jsou doplňovány řadou výstav.
Stálé expozice: Dolování stříbra a mincování, Geologie a mineralogie Českomoravské vrchoviny, Ochrana přírody a chráněná území na Jihlavsku, Živá příroda Českomoravské vrchoviny, Středověká a renesanční Jihlava, Mobiliář zámku Plandry, Židovská synagoga.

Expozice Mladý Gustav Mahler a Jihlava

Kosmákova 9, tel. 567 309 14, tel. 606 725 5287
K vidění jsou dobové dokumenty připomínající skladatelovu životní etapu prožitou v Jihlavě a hudební nahrávky. Budova je zároveň využívána k příležitostným výstavám a přednáškám.

Oblastní galerie Vysočiny

Komenského 10, tel. 567 301 680, e-mail: ogv.art@pvtnet.cz
Masarykovo nám. 24, tel. 567 309 721

Sídlí ve dvou historických domech v centru města, jejichž interiér je pozoruhodný i z architektonického hlediska. Ve svých sbírkách má umělecká díla 19. a 20. století a především současného umění se vztahem k Vysočině. Doplnováno výstavami.

M+K galerie - Čajkovského 33, tel. 567 300 178
www.mk-galerie.cz

autorské výstavy grafiky, malby, užitého umění

Galerie ART F&F - Masarykovo náměstí 19, tel. 567 330 029
současní výtvarníci

Galerie GJP - Masarykovo náměstí 18, tel. 567 321 856
současní regionální výtvarníci

Mini galerie - Jarní 22a, tel. 567 301 949 - mladí výtvarníci

Galerie Výheň - Kosmákova 7, tel. 567 303 028

kopie českého historického skla, keramika, šperky, grafika, betlémové figurky

Vinárna Sandra - hotel Grand, Husova 1, tel. 567 303 541
výstavy obrazů

Hotel Gustav Mahler - galerie v bývalém klášterním refektáři
Křížová 4, tel. 567320501 - tématické výstavy

Galerie Jána Šmoka - ateliéry Střední umělecké školy grafické,
Dvořákova 12, tel. 567311938, práce studentů a učitelů školy

Purmerendský dům - Husova 21, tel. 567 310 595, příležitostné
výstavy partnerského holandského města

Knihkupectví a čajovna K&P - Masarykovo nám. 21,
tel. 567 312 873 - výstavy obrazů a fotografií

Dům kultury odborů - Tolstého 2, tel. 567 300 861

Městská knihovna - Masarykovo nám. 64, tel. 567 301 427

Vrak bar - Centrum prevence - sídliště U Pivovaru,
tel. 567 304 802 - besedy, výstavy, kulturní akce

Dům dětí a mládeže - Brněnská 46, tel. 567 303 521

Kino Sokol - Tyršova 12, tel. 567 300 801

Kino Dukla - ul. Jana Masaryka, tel. 567 303 278

nezapomeňte navštívit

Jihlavské podzemí

Občanské sdružení Jihlavský netopýr

Masarykovo nám. 64, tel. 567 321 116

e-mail: j.netopyr@volny.cz, <http://jnetopyr.wz.cz>

Jihlavské podzemí je druhým největším systémem zachovaným pod historickou zástavbou na území naší republiky. Chodby vznikly vzájemným propojením sklepů, které byly od konce 14. století tesány ve skále, mnohdy ve třech patrech pod sebou a sloužily k uskladnění piva a řemeslných výrobků. V nejhlubším místě vede trasa 13 metrů pod povrchem, unikátem je fosforeskující chodba.

ZOO - Březinovy sady 10, tel. 567 301 797,

e-mail: jizoo@zoojihlava.cz, www.regionalist.cz/zoo

ZOO leží v údolí řeky Jihlávky v lesoparku Březinovy sady, deset minut pěší chůze z centra města. Byla založena v roce 1958 a je známá odchovem vzácných druhů zvířat. Děti mohou využívat netradičně řešený dětský koutek s kontaktní ZOO. Lákadlem je jihoamerický pavilon vybavený nejmodernější technikou, mlžným systémem, tropickým deštěm a zvuky džungle. Na ploše 8 ha je k vidění přes 400 zvířat ve 100 druzích.

Vyhlídková věž kostela sv. Jakuba Většího

Turistické informační centrum, Masarykovo nám. 19,
tel./fax: 567 308 034

Stavba severní věže (63 m), která sloužila městu jako strážní, byla dokončena počátkem 14. století. Ochoz je ve výšce 40 m a nabízí pohled do širokého okolí.

Vyhlídková brána Matky Boží

Sdružení Jihlavská brána, Věžní 1, tel. 567 333 659

Brána Matky Boží je jedinou branou, která se zachovala z pěti středověkých městských bran. Je typickým symbolem města. Koruna brány je přístupná a nabízí pohled na celé město. V meziptrech jsou pořádány výstavy.

Hornická naučná stezka - značená stezka za minulostí jihlavského hornictví je dlouhá 5,5 km. Deset informačních tabulí seznamuje turisty s historií dolování stříbra a místní přírodou.

Pivovar a sodovkárna Jihlava

Pivovar a sodovkárna a.s., Vrchlického 2, tel. 567 164 111
Pivovar je výrobcem piva „Jihlavský ježek“. Tradice výroby piva sahá k Jihlavě do roku 1379. Exkurzi v pivovaru s ochutnávkou lze doplnit obědem v sousední Pivovarské restauraci a ochutnat pивní speciality.

sport

Tradiční sportovní akce:

- leden **Celostátní turnaj mládeže ve stolním tenisu**
Memoriál Roberta Cínka - lyžařské a běžecké závody
- únor **Jihlavský ježek** - soutěž v krasobruslení
Sportovec Kraje Vysočina
- březen **Mistrovství republiky ve skupinovém bruslení**
AXIS Cup - plavecké závody
- duben **Velikonoční turnaj** - volejbalová soutěž
neregistrovaných hráčů
- květen **Řidič Vysočiny**
Teslácký šotek
- červen **Mistrovství republiky v bezmotorovém létání**
Horácký triatlon
Gymnastický den
Běh Terryho Foxe
- září **Velká cena Jihlavských listů v běhu na 1500 m**
Horácký letecký den
- říjen **Běh Heulosem**
- listopad **Běh 17. listopadu**
- prosinec **Vánoční turnaj dorostu v hokejbale**

Koupaliště Vodní Ráj

Romana Havelky 5a, tel. 567 230 166,
e-mail: koupaliste@smj.cz, www.vodniraj.cz
Letní a kryté bazény, venkovní kruhový celoročně využívaný bazén, venkovní tobogan 85 m, krytý tobogan 92 m, skluzavky, vodní hrad, divoká řeka, masážní trysky, perličková lůžka, skupinová vířivka, brouzdaliště pro děti, sauna, pára, masáže, solárium, tenisové kurty, beach volejbal.

Sportovní hala FC PSJ Jihlava - E. Rošického 6, tel. 567 304 148
Krytý bazén, tobogán (45 m), venkovní slunění, beachvolejbalové hřiště, posilovna, sauna, rehabilitační centrum, kuželna, v blízkosti areálu fotbalové hřiště

Horácký zimní stadion - Tolstého 23, tel. 567 305 447

krytý stadion, venkovní kluziště, posilovna

Házenkářské hřiště SK Jihlava - plk. Švece 1, tel. 567 306 593

část hřiště je upravena pro hokejbal, hala pro stolní tenis

Sportovní hala SK Jihlava - Okružní 2, tel. 567 300 718

sálové sporty, sauna, v blízkosti areálu fotbalové hřiště

Teniscentrum - Mostecká ul., tel. 567 322 798

venkovní kurty, krytá hala

Squash - v areálu Teniscentra

tel. 567 302 436, 567 322 798,

Sportovní letiště Henčov - Aeroklub, Henčov 61,

tel. 567 303 171, 56722 15 00, e-mail: aeroklubjihlava@ji.cz,

www.aeroklub.ji.cz, vyhlídkové lety nad městem

Jezdecká škola - Jiří Vejmělek, Na bělidle 8, tel. 777 148 414

Horolezecká stěna - ZŠ E. Rošického, Rošického 2

tel. 567 300 068 - vysoká 5.5 m s parametry pro konání závodů
Lyžování - terén v okolí města využíván pro běžecké tratě, pro milovníky sjezdového lyžování jsou v okolí k dispozici svahy s lyžařskými vleky:

Mrákotín - tel. 567 317 542

délka vleku 350 m, převýšení 55 m, umělé osvětlení

Brtnice - tel. 567 216 115

délka vleku 356 m, převýšení 60 m, umělé osvětlení, severní svah

Čeřínek - tel. 567 309 801

délka vleku 450 m, převýšení 90 m, umělé osvětlení, přenosný vlek pro děti

Luka nad Jihlavou

tel. 567 219 495, 567 219 149, sněhová linka 605 449 493

www.volny.cz/gizela

délka vleku 560 m, převýšení 90 m, umělé osvětlení, pro děti přenosný vlek

Kamenice nad Lipou

www.kamenicenl.cz

Informační středisko při MěÚ
náměstí Čsl. armády 52, 394 81 Kamenice nad Lipou
tel. 565 432 101, fax: 565 432 190
e-mail: pokladna@kamenicenl.cz

historie

První písemná zmínka o městě je z roku 1267. Kamenice nad Lipou vznikla počátkem 13. století jako osada při hradu. Dle kronikáře Hájka z Libočan se nazývala Kamenice u lipky, později nesla jméno Česká a po obnovení hradeb r. 1702 dostala přídomek nad Lipou, dle vsazené lípy v zámecké zahradě r. 1248.

Prvními známými držiteli hradu byli příslušníci rodu Benešoviců. Dalšími majiteli byli Malovcové, po Zikmundovi Matějovi Vencelíkovi z Vrchovišť koupili panství Paradiesové. Tehdy kameničtí přišli téměř o všechny výsady a práva, a tím i o hlavní zdroje příjmů. V r. 1695 se však Kamenickým ve sporu s Ezliášem z Hartigů dostalo odpuštění císařským patentem zvaným Pardon. Významným vlastníkem panství byl hrabě Rey, který vystavěl školu a založil železodílny. Do roku 1945 vlastnila panství rodina vídeňského bankéře Geymüllera, která se o zámek i město velmi dobře starala.

Ve městě se rozvíjela některá řemesla - soukenictví, punčochářství a ševcovství. Ve dvacátých a třicátých letech 18. století se na Melišku těžilo stříbro, koncem století ve Vodné železná ruda. Roku 1875 byla Antonínem Rücklem postavena sklárna ve Včelničce. Železniční úzkorozchodná trať, která je dnes spíše kuriozitou, byť slouží plně provozu, byla otevřena roku 1906 a spojuje Kamenici s Jindřichovým Hradcem.

památky

Zámek vznikl na místě gotického hradu z 13. století přestavbou za Jana Malovce v druhé polovině 16. století. Nádvoří a palác mají původní rozlohu. K hradbám byly přistavěny prostorné místnosti a vybudována dvě patra arkád. Jedno patro arkád bylo za Geymüllerů zazděno. V letech 1839 - 42 byla v jednom z křídel zámku zřízena dílna na kramplování vlny. Od roku 1946 do 1998 sloužil zámek jako dětská ozdravovna. V současné době prochází zámek celkovou rekonstrukcí.

Kostel Všech svatých byl založen počátkem 13. století, prošel řadou stavebních změn, několikrát byl zničen při požárech. Náhrobní kameny zdejších šlechtických rodů na vnějších zdech kostela pocházejí z 16. a 17. století - dříve byly umístěny v kostelní dlažbě. Věž byla postavena v roce 1707, měří 49,75 m a jsou v ní umístěny čtyři zvony majestátního souzvuku. Poslední rekonstrukce věže byla realizována v roce 1994.

Lesní hřbitov Bradlo leží asi jeden kilometr jižně od města. V jihozápadním svahu se nachází jeskyně zvaná Luteránská či Ariánská pec, v níž se podle pověsti tajně scházeli nekatolíci. Na hřbitově je pohřben významný badatel z oboru tropických nemocí a objevitel bacilu skvrnitého tyfu dr. Stanislav Provázek von Lanow se svou sestrou, malířkou Marií Galimberti - Provázkovou. Na hřbitově stojí **kaple sv. Máří Magdaleny** z poloviny 14. století, postavená na osmistěnných základech. Cestu na hřbitov lemuje od roku 1806 patnáct kamenných pomníků křížové cesty. Ta byla zřízena v roce 1765 a v letech 1992 - 1993 restaurována akademickým sochařem Krnínským a osazena obrazy od R. Brichcína.

Památná lípa byla zasazena v zámeckém parku v roce 1248. Koruna stromu byla sražena bleskem v roce 1824, z lípy se zachovalo torzo kmene se dvěma přízemními větvemi. K 750. výročí města byla vsazena v zámecké zahradě její lípa - dcera (1998). Lípa Svobody na náměstí byla zasazena v roce 1919 a lípy u kostela v roce 1848.

Náměstí zdobí empírová **kašna**, vytesaná jihlavským kameníkem Hrabou v polovině 19. století, **socha sv. Václava**, zřízená Marií Terezií z Golčů v roce 1765, **pamětní deska** k 750. výročí města a **pomník Fr. Sadílkovi**, zdejšímu učiteli a zakladateli skautingu, který zahynul v koncentračním táboře v Mauthausenu.

Památkou na židovské osídlení je **židovský hřbitov** z roku 1803 s řadou empírových náhrobků z první poloviny 19. století. Nabízí krásný pohled do okolní krajiny.

Ve městě se narodil hudební skladatel **Vítězslav Novák**. Umělců je věnována muzejní expozice, jedna jeho busta od Karla Otáhalu je umístěna na budově školy, druhá od Jana Kodeta byla odhalena v roce 1995 v prostoru před zámkem. Skladatelova matka pochází z nedaleké myslivny Johanka. K ní vede modřínová alej vysazená v roce 1835.

Pamětní deska na domě ve Vackově ulici připomíná vlasteneckého kněze, básníka a spisovatele **Františka Josefa Vacka**, autora textu znárodnělé písně U panského dvora.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

červen

Přehlídka dechových hudeb

květen

Pout'

1. sobota v měsíci

Pravidelné trhy

Vlastivědné muzeum - Palackého 75, tel. 0364/432168

Muzeum sídlí v budově bývalé vzorkovny a balírný skla. Dějiny města zachycují vývoj Kamenicka od prvních počátků osídlení do poloviny našeho století (cechy, hamry, sklářství, slavní rodáci, numismatika, historie úzkokolejky). Osudy a tvorbu hudebního skladatele Vítězslava Nováka dokumentuje expozice doplněná depozitářem ze skladatelovy pražské pracovny. Stálé expozice jsou během roku doplňovány výstavami.

Stálé expozice: Dějiny města, Život a dílo Vítězslava Nováka

sport

Pravidelné sportovní akce:

květen

Soutěž v parkurovém skákání

červenec

Fotbalový turnaj o Křišťálový pohár

Putovní pohár v požárním sportu

září

Motokros

volejbalové hřiště - tel. 565 434 373

tenisové kurty - tel. 565 434 373

kuželna - tel. 565 434 678 nebo 432188

jezdectví - jezdecký klub Březí (jízďárna 2,5 km)

tel. 606 807 015

jezdecký klub SOUz - tel. 565 432 691

cyklotrasy - nabídka sedmi tras (délka 12 - 34 km)

s podrobnými itineráři na Informačním centru

lyžování, lyžařský vlek v obci Antonka - (2 km)

délka vleku 250 m, převýšení 50 m, umělé osvětlení

rybaření - tel. 565 432 201

nezapomeňte navštívit

Úzkokolejná železniční trať

Lokální trať s rozchodem 760 mm zajišťuje pravidelný provoz na trati Jindřichův Hradec - Obrataň. První jízda byla uskutečněna 23. 11. 1906. Zajímavostí je používání klasických Edmandsonových kartonových jízdenek, které dodává vlastní tiskárna na nádraží v Kamenici nad Lipou. Jízdenky odtud míří i k ostatním zákazníkům v českých krajích, ale i do Rakouska, Švýcarska a dalších zemí. V letních měsících nabízí řadu možností na výlety romantickou krajinou.

Ledeč nad Sázavou

www.ledec-net.cz

Informační centrum

Hrad Ledeč nad Sázavou s.r.o., Husovo nám. 60
584 01 Ledeč nad Sázavou

tel./fax: 569 721 507, e-mail: is@ledec-net.cz

historie

Ledeč nad Sázavou patří mezi nejstarší sídla v Čechách. Počátky města lze datovat do poloviny 12. století, když první písemné zprávy o něm jsou z roku 1181 a 1186. Ve 13. století jsou zde uváděni Vladykové z Ledče, z nichž nejvýznamnější byl Zikmund z Ledče, který patřil za panování Přemysla Otakara II. mezi přední muže v české zemi. Brzy po svém vzniku se Ledeč stává druhým nejdůležitějším hospodářským centrem Posázaví za Německým, dnešním Havlíčkovým Brodem. Remeslnou výrobou a obchodem roste a od konce 14. století dosahuje postupně všech městských práv, která v roce 1562 souhrnně potvrzuje král Ferdinand I. V husitském období se v písemných pramenech mluví o Ledči již jako o městě.

památky

Dominantou města je **ledečský hrad**, nacházející se na pravém břehu řeky Sázavy, na vysokém ostrohu vápencové skály. Vznikl v polovině 13. století jako raně gotická stavba. Postupně byl přestavěn renesančně, barokně a naposledy po požáru roku 1897. Zachovalo se množství stavebně architektonických prvků - válcová věž, renesanční lodžie, dvě brány. V areálu hradu sídlí od roku 1938 městské muzeum s rozsáhlými sbírkami zbraní, mincí, skla, porcelánu a hrnčářských výrobků.

Židovská synagoga byla ve stylu vesnického baroka postavena roku 1739 náhradou za synagogu z roku 1606, která vyhořela. Zajímavý je její interier, zejména svými klenbami, štukovou výzdobou a ženskou galerií. Po požáru v 19. století byla upravena v klasicistním slohu. Ledečská židovská obec zanikla roku 1942 odchodem Židů do koncentračních táborů, do Ledče se již nikdo nevrátil. Po válce sloužila synagoga jako skladiště, v roce 1991 byla prohlášena za kulturní památku a v současnosti je využívána jako výstavní a koncertní prostor.

Židovský hřbitov se nachází v západní části města za Hrnčířskou ulicí v sousedství nového hřbitova. Byl založen roku 1601 a patří mezi nejstarší v Čechách. Pochováno je tu na tisíc občanů židovského vyznání. Hřbitov je cenný po stránce historické i umělecké. Jsou zde většinou barokní náhrobky, nejstarší z roku 1679 a 1706. Hřbitov se neustále opravuje a v letošním roce byly nalezeny náhrobky rodičů Marie Hermannové - Mahlerové (matky Gustava Mahlera).

Založení **kostela sv. Petra a Pavla** se datuje na počátku 14. století. Kostel je postaven v gotickém slohu. Děkanský kostel přišel několikrát v dějinách o své cenné artefakty. Do současné doby se dochovala měděná pozlacená monstrance se čtyřřadovými

poprsími svatých ze stříbra. Tu daroval kostelu v roce 1773 děkan Jan Neffka. Evropskou raritou kostela je klenba lodí kostela, která nemá nosný, ale pouze dekorativní charakter. Zhotovili ji ledečtí hrnčíři v 16. století.

Na východní straně Husova náměstí stojí 11 metrů vysoké **Mariánské sousoší**, zhotovené na oslavu mariánského kultu v Čechách. Na čtyřech stranách stojí sochy českých patronů - sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Floriana a sv. Jana Nepomuckého. Uprostřed se zvedá sloup s oblaky a andělky, ukončen je sochou Panny Marie. V roce 1988 byla provedena celková oprava sousoší.

Podnět ke vzniku **sochy mistra Jana Husa** dal místní divadelní spolek Tyl v roce 1921, kdy byl také slavnostně položen základní kámen. Sochu zhotovil tábořský sochař Rudolf Kabeš z umělého kamene. Mistr Jan Hus drží v pravé ruce otevřenou knihu s nápisem „Pravda vítězí“ a na podstavci stojí nápis „Milujte se vespolek, pravdy každému přejte“. Socha byla slavnostně odhalena v květnu 1926.

příroda

Přírodní rezervace Stvořidla je nejkrásnější a nejhodnotnější úsek řeky Sázavy mezi Světlou a Ledčí. Ve čtvrtohorách zde voda vyhloubila v žulových masách zaříznuté údolí, jímž řeka protéká. Z koryta vyčnívají zaoblené žulové balvany. Po pravém břehu řeky vede přes Stvořidla posázavská železnice.

V malebném ohbí řeky Sázavy pod zastávkou vlaku ve Vilémovicích, je tzv. **Sluneční zátoka**. Nazval ji tak spisovatel Jaroslav Foglar (Jestřáb), dlouholetý vedoucí Junáka, který sem od roku 1925 často zajížděl se svým oddílem. Právě zde vznikla jeho nejslavnější kniha „Hoši od Bobří řeky“. V roce 1997 byl ve Sluneční zátokce odhalen Jaroslavu Foglarovi památník.

kultura

Městské muzeum

Hrad, Ledec nad Sázavou, tel. 569 721 128

Muzeum sídlí v hradu od roku 1938. Jeho sbírky (archeologie, řemesla, etnografie, zbraně, numismatika) jsou instalovány v historických vitrinách způsobem běžným v době jejich vzniku - v roce 1911. V galerii muzea lze shlédnout během roku krátkodobé výstavy obrazů a fotografií.

V areálu hradu se v létě konají příležitostná vystoupení šermířů, divadelníků a hudebníků.

nezapomeňte navštívit

Chřenovický hrad ční na skalním ostrohu při soutoku Jestřebnice se Sázavou, nad tratí posázavské dráhy. Z dosti velkého hradu postaveného v letech 1289 - 1318 se zachovala pouze okrouhlá věž se silnými zdmi a zbytky ostatních budov hradu.

Vesnička **Pavlov** je proslavená dvěma dnes již zrušenými sklářskými hutěmi (Svatojánská a Hanibalovská) z r. 1826. Později zde zbyla pouze brusírna. V obci se nachází známá stanice ochrany přírody.

Tasice - Huť Jakub s.r.o., Tasice 1, tel. 569 722 095

Od nepaměti zde sídlili skláři, v roce 1789 vznikla jedna z prvních sklářských hutí v Posázaví a ve střední Evropě vůbec. Do provozu byla uvedena v roce 1796 panem Ferdinandem Čapkem. Nebyla za celá léta nijak přestavována a je ukázkou staré české sklárny.

sport

Fitcentrum - Koželská 552, tel. 569 721 592, 569 720 536

Domov mládeže při VOŠ a ISŠS - Koželská 551

tel. 569 720 536, 569 621 592

házená, tenis, odbíjená, nohejbal, malá kopaná

Víceúčelové sportovní hřiště (s umělohmotným povrchem)

Nádražní, tel. 723 736 854, horolezecká stěna, kurt

Jízda na koni - farma Dvůr Na Rozvadkově, tel. 606 531 681

Půjčovna lodí - Loděnice TJ Kovofiniš, tel. 737 306 210

Tenisové kurty - Hradní, tel. 604 147 348

Kryté tenisové kurty - Koželská 601, tel. 569 726 016

Veřejná koupaliště - Kožlí, Kouty, Stvořidla, Horka nad Sázavou

Moravské Budějovice

www.mbudejovice.cz

Městské kulturní středisko - informační centrum

Purcnerova 62, 676 00 Moravské Budějovice

tel. 568 421 826, fax: 568 421 322

e-mail: beseda@quick.cz

historie

První písemná zpráva o existenci osídlení je datována 10. dubna 1231, kdy získává královna Konstancie, vdova po Přemyslu Otakaru I., svatební věno, jehož součástí byl i kraj budějovický. Trhová osada Moravské Budějovice byla povýšena na město pravděpodobně za krále Přemysla Otakara II. v druhé polovině 13. století. Král Vladislav II. Jagelonský potvrdil v roce 1498 městu veškerá dosavadní privilegia a dal mu znak a pečeť. Roku 1522 koupili město Valdštejnové a za jejich panování se město rychle rozvíjelo. Zdeňkovi z Valdštejna byl za účast na stavovském povstání zkonfiskován majetek a císařem Ferdinandem II. v roce 1626 postoupen plukovníku Hanibalovi ze Schaumburka za jeho válečné zásluhy. Jeho následník Jindřich Rudolf Schaumburk se rozhodl vybudovat zde své panské sídlo. V roce 1666 tedy bylo započato se stavbou zámku. Dalším majitelem panství byl hrabě František Václav Wallis. Jeho vnuk Josef zastával ve státní správě rakouské monarchie mimo jiné funkci ministra financí. Josef Wallis je také pod presbytářem kostela sv. Jiljí v Moravských Budějovicích pohřben. Wallisové byli majiteli města do roku 1848. Po zrušení poddanství se stali majiteli velkostatku. V roce 1928 přešlo panství na neteř Josefa Wallise, hraběnku Marii Annu Salmovou, provdanou Schaffgotschovou. V roce 1945 bylo panství vyvlastněno a o rok později Ministerstvo zemědělství darovalo městu budovu zámku s nádvořím a hospodářskými budovami pro zřízení muzea.

památky

Válcová rotunda - karner ze 13. století je nejstarší stavební památkou ve městě. Do dnešní podoby byl upraven počátkem 18. století. Nástrovní freska „Poslední soud“ má vnočení 1726.

Farní chrám sv. Jiljí byl vystavěn na zbytcích kostela připomínaného roku 1240. Kostel byl původně vybudován bez postranních lodí s dřevěným stropem a na západní straně s dřevěnou zvonící. Ke kostelu přiléhá hřbitov ohrazený zdí. Oltářní obraz sv. Jiljí namaloval roku 1851 vídeňský malíř Ignác Dullinger.

O **kapli sv. Anny** se dochovalo jen málo zpráv, různí se i názory na dobu její výstavby, která se pohybuje mezi 13. a 15. stoletím. Podle legendy bylo v kapli na jednu noc uloženo tělo českého krále Přemysla Otakara II., když bylo v roce 1297 vezeno ze Znojma do Prahy (Přemysl Otakar II. padl 26. srpna 1278 na Moravském poli).

Kaple sv. Jana Nepomuckého dala postavit roku 1713 Terezie Polyxena, vdova po Václavu Renaltu ze Schaumburka. Kaple stála na hřbitově, který byl vybudován v letech 1617 - 1620.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

únor **Setkání pěveckých sborů**

březen **Ochutnávka jihomoravských vín**

květen **Mezinárodní festival dechových hudeb**

Festival pěveckých sborů

červen **Letnicové slavnosti** - řemeslnický jarmark

červenec **Proti proudu** - rockový festival

výtěžek věnován na humanitární účely

listopad **Autorský galakonzert**

prosinec **4 Adventní koncerty**

nezapomeňte navštívit

Zámek - muzeum řemesel

náměstí Míru 1, tel. 568 421 100

Zámek nechal vystavět hrabě Jindřich Rudolf Schaumburk z radnice a čtyř měšťanských domů v druhé polovině 17. století. Od roku 1947 bylo v jeho prostorách umístěno Krajské muzeum, roku 1969 začleněno do Západomoravského muzea v Třebíči. Část muzejních sbírek je umístěna v prostorách vzniklých na místě dvanácti masných krámů.

Stálé expozice: Zaniklá a zanikající městská řemesla, Zaniklá a zanikající venkovská řemesla, Historie města, Zámek, Masné krámy.

Věž kostela sv. Jiljí

Byla vystavěna na severní straně presbytáře kostela roku 1714 a je vysoká 49,9 m. Dochovaly se v ní dva zvony - první z roku 1432 o váze 300 kg a druhý z roku 1535 o váze 1 700 kg. Věž nabízí vyhlídku z ochozu věže na město a široké okolí.

sport

koupaliště - Husova 1499, tel. 568 421 960

tři bazény, tobogán dlouhý 50 m, sportoviště, plážový fotbal a volejbal, sauna, minigolf

tenisové kurty - TJ Sokol, tel. 568 421 583

půjčovna kol - Velo Kabelka, 1. máje 123, tel. 568 421 809

jezdectví - Lažínky (3 km)

fotbalové hřiště

cyklistika: doporučená literatura:

Cykloprůvodce Moravskobudějovicem a Podyjím (16 jednodenních a polodenních tras s návratem do Moravských Budějovic)

Náměšť' nad Oslavou

www.namestnosl.cz

Kulturní a informační středisko
Masarykovo náměstí 100, 675 71 Náměšť nad Oslavou
tel. 568 620 493, fax: 568 620 338
e-mail: mks-namest@iol.cz,

historie

Poprvé je Náměšť připomínána v roce 1234. Tehdy patřila do majetku rodu Mezeříčských z Lomnice, kteří vybudovali nad řekou hrad. V průběhu dalších století město změnilo mnohokrát majitele, hrad byl několikrát dobyt a pobořen, město opakovaně vydrancováno vojsky.

V roce 1563 přechází Náměšť do rukou rodu ze Žerotína. Jan Starší ze Žerotína podporoval činnost tiskárny Jednoty bratrské, v níž byla vytištěna proslulá Bible kralická. Na počátku 17. století byla Náměšť povýšena na městečko a získala městský znak.

V roce 1752 koupili zámek a celé panství Haugwitzové, kteří ho vlastnili až do roku 1945. Bedřich Vilém Haugwitz založil v roce 1759 kapucínský klášter, v němž byla později zřízena manufaktura na výrobu látek. To výrazně ovlivnilo rozvoj městečka a příliv

obyvatel. Z držitelů panství dále vynikl Jindřich Vilém Haugwitz. Na zámku založil kapelu, která byla známá po celé Moravě. Také jeho syn Karel Vilém úspěšně komponoval a přátelil se s Johannem Straussem. V nedalekém Jinošově nechal postavit empírový letohrádek pro konání divadelních a hudebních produkcí.

Důležitým mezníkem v dějinách města byl rok 1850, kdy se Náměšť stala sídlem okresních institucí. V roce 1886 byla povýšena na město. Prvním čestným občanem Náměšti se stal T. G. Masaryk.

památky

Nejdůležitější památkou je **zámek**, který tvoří dominantu města. Z původního gotického hradu se dochovala válcová kamenná obranná věž. V letech 1565 - 78 za Jana Staršího ze Žerotína byl hrad přestavěn podle projektu architekta Gialdiho na renesanční zámek. Znak Žerotínů je umístěn nad vstupní branou. Barokně byl zámek upraven za dalších majitelů - Haugwitzů. Hradební kapli zdobí sochy a obrazy ze zrušeného kapucínského kláštera, klenba zámecké knihovny má bohatou štukovou a freskovou výzdobu. Knihovna obsahuje 16 000 svazků, je v ní uložena Bible kralická. Zámek sloužil po roce 1945 jako letní sídlo prezidenta Edvarda Beneše, dnes je v něm umístěná cenná kolekce tapisérií. V zámecké knihovně a na nádvoří se pravidelně konají hudební koncerty. Zámecká obora je známá chovem dančí zvěře.

Barokní most přes řeku Oslavu patří k nejstarším zachovaným kamenným mostům u nás. Byl postaven v roce 1737 a zdobí ho dvacet soch světců a světic. Osm z nich je dílem Josefa Winterhaltera.

Na náměstí zaujme **sousoší Nejsvětější Trojice** z roku 1715, dílo sochaře Antonína Rigy, pozdně **renesanční radnice** a **barokní fara**, jejíž průčelí je zdobeno sochami od Josefa Winterhaltera. Od téhož autora je sochařská výzdoba **kaple sv. Anny** v tzv. Špitálku, vystavěném v roce 1748. Obrazy v ní namaloval Pavel Troger.

Dominantou náměstí je **kostel sv. Jana Křtitele**. Po požáru v roce 1639 byl na místě původního gotického kostela vystavěn znovu. K nejceněnější výzdobě patří oltární obrazy od malíře Stolla a Pavla Trogera.

příroda

Přírodní rezervace Údolí Oslavy a Chvojnice

Unikátní území zachovalé přírody, v němž se střídají kamenná moře a lesostepi s lesním porostem téměř pralesového charakteru. Osídlení v minulosti připomínají zbytky středověkých hradů.

Mohelenská hadcová step

Hadec, neboli serpentín, je hornina, jejíž chemické a fyzikální vlastnosti umožňují výskyt trpasličích forem rostlin. Na nevelké ploše tohoto chráněného území se nachází výjimečné množství rostlinných a živočišných druhů.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

květen

Náměšťská placka

soutěž amatérských trampských skupin

červen

Concentus Moraviae - koncerty vážné hudby,
Mezinárodní hudební festival 13 měst

červenec **Folkové prázdniny**

hudební festival, divadlo, výtvarné projekty

září

Oživený zámek - živé obrazy z historie zámku,

Den otevřených dveří památek

Zámecký koncert - koncert vážné hudby

Vinobraní s vepřovými hody

Galerie Stará radnice

Letní kino

nezapomeňte navštívit

Zámek

tel. 568 620 319, e-mail: zamek.namest@telecom.cz,

www.zamek-namest.cz

V zámeckých sálech je umístěna rozsáhlá sbírka nástěnných koberců z 16. až 19. století. Dva prohlídkové okruhy seznamují s dobovým vybavením historických interiérů, zahrnují knihovnu, kapli, pracovnu prezidenta Beneše. Zámek je obklopen parkem.

Kaple sv. Anny

návštěva po dohodě s Městským kulturním střediskem,

tel. 568 620 493

Kostel sv. Jana Křtitele

návštěva po dohodě s farním úřadem, tel. 568 623 955

Památník Bible kralické

Kralice nad Oslavou, tel. 568 643 619

Zbytky gotické tvrze, kde byla tajnou tiskárnou Jednoty bratrské v letech 1579-94 vytištěna Kralická bible. Muzeum návštěvníky seznamuje s předměty z původní tiskárny - světovým unikátem je 4000 zachovaných kovových liter.

sport

Pravidelné sportovní akce:

květen **Zámecký vrch** - mistrovství republiky v závodech automobilů do vrchu

Dálkový pochod Náměšť - Čučice

červen **Oslaviáda**

sjezd části řeky Oslavy na netradičních plavidlech

zimní stadion - tel. 568 620 036

tenisové kurty - tel. 568 620 002

fotbalové hřiště - tel. 568 620 002

možnosti koupání - rybník Rathan, přehradní nádrž Vícenický Žleb

sportovní rybaření - na řece Oslavě, přehradní nádrži Vícenický Žleb, Dalešické přehradě - tel. 568 623 181

lov vysoké zvěře v zámecké oboře - tel. 568 620 239

jízdy na koních, projížďky kočárem - Otradice 19, tel. 568 676 403

vodácké možnosti - podle průtoku vody sjízdnost řeky Oslavy vodácky náročná, podrobné a aktuální informace na informačním středisku

Nové Město na Moravě

www.nmmn.cz

Městské informační centrum

Vratislavovo náměstí 97, 592 31 Nové Město na Moravě

tel. 566 650 215, 566 650 234, fax: 566 617 200

e-mail: ic@nmmn.cz

historie

Město bylo založeno ve 13. století při kolonizaci českomoravského pomezí. Již koncem století se uvádí jako městečko Nova Civitas, tj. Nové Město, povýšené roku 1635 na město. Největší rozkvět zaznamenalo za pánů z Pernštejna v 16. století. Ten byl vystřídán v následujících dvou stoletích obdobím velkého hospodářského úpadku a sociálního i protireformačního útlaku. Od druhé poloviny 19. století do roku 1949 bylo Nové Město na Moravě okresním městem. Do té doby si uchovalo charakter zemědělsko - řemeslnického, kulturního a správního centra bez rozsáhlejšího průmyslového zázemí.

Bohatá tradice výtvarného umění je výsledkem tvůrčích snah generací 19. a 20. století. Nové Město na Moravě je rodištěm předních představitelů českého sochařství - Jana Štursy a jeho žáka, národního umělce Vincence Makovského. Malebný ráz krajiny inspiroval malíře, literáty i hudební skladatele.

Stopy lyží v zasněžené krajině položily před více než sto lety základ tradice lyžování a výroby lyží. Od dvacátých let 20. století se na úspěších lyžařského sportu podílí řada vynikajících závodníků, účastníků zimních olympijských her a světových mistrovství. Tradice novoměstských lyžařských závodů se datuje od roku 1910. Nejznámější závod Zlatá lyže Českomoravské vysočiny, založený v roce 1934, je od sedmdesátých let 20. století uváděn v kalendáři FIS a desetiletí nato se stává součástí světového poháru v běžeckých disciplínách.

Nové Město na Moravě je vyhledávaným centrem turistiky a rekreace v oblasti Žďárských vrchů.

památky

Městská památková zóna byla vyhlášena v roce 1990 a tvoří ji zachovalé historicko - urbanistické jádro města s mnoha zajímavými stavebními památkami.

Počátky **zámku** sahají do druhé poloviny 16. století. Po velkém požáru byl v polovině 18. století barokně přebudován a rozšířen. Dnešní podobu, včetně pseudoslohové fasády průčelí, získal areál zámku v 70. letech 19. století. V zámku je umístěna Horácká galerie.

Stará radnice pochází z roku 1555. Také tomuto objektu se nevyhnuly požáry a přestavby. Poslední rekonstrukce zde proběhla na počátku 90. let 20. století. Barokní stavba s renesančním jádrem je kryta šindelem. Ve věžičce je umístěn zvon používaný dříve k ohlašování požárů. Od počátku minulého století slouží radnice potřebám Horáckého muzea s expozicí etnografickou a lyžařskou.

Katolický kostel sv. Kunhuty je zdoben sgrafity zdejšího rodáka Karla Němce z let 1928 - 29. Nejstarší částí kostela je gotický presbytář. Věž pochází ze 16. století, loď byla zaklenuta v 18. století. V tzv. Černé kapli jsou zachovány lidové fresky.

Evangelický kostel byl postaven v letech 1896-98 v novorenesančním slohu.

Volná prostranství města zdobí řada významných **sochařských děl**, jejichž tvůrci jsou zejména novoměstští rodáci Jan Štursa a jeho žák, Vincenc Makovský.

příroda

Nové Město na Moravě je významným centrem **Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy**, která byla vyhlášena v roce 1970. Vyhledávanými přírodními objekty jsou skalní útvary. V blízkosti Nového Města jsou přístupné Vávra skála, Pasecká skála s vyhlídkou a Brožkova skála. Ze vzdálenějších lokalit stojí za návštěvu **národní přírodní rezervace Žákova hora** s naučnou stezkou ochrany přírody, nejvyšší vrchol Žďárských vrchů Devět skal se skalním městem, oblast Samotína a Blatin s rázovitou zástavbou a skalnaté vrcholy Štarkov se zříceninou hradu Skály.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

červen

Nova Civitas - slavnosti s kulturním programem, řemeslným jarmarkem a ukázkami lidové výroby

srpen

Poutový jarmark

září

Bluesová noc

Skautský den

Horácká galerie

Vratislavovo nám. 1, tel. 566 618 025,
e-mail: horacka.galerie@nmnm.cz, <http://hg.nmnm.cz>
Sídli v původně renesančním zámku, který byl v polovině 18. století barokně přestavěn a později pseudorenesančně upraven. Stálé expozice: Sochařská expozice, Krajinářská malba na Horácku, Sklo, sklo, sklo.

Horácké muzeum

Vratislavovo nám. 114, tel. 566 650 216
Muzejní expozice jsou umístěny od počátku minulého století v budově bývalé radnice z roku 1555, později barokně přestavěné. Stálé expozice jsou v průběhu roku doplňovány výstavami. Stálé expozice: Čas generací - lidová kultura, Sklářství a železářství na Novoměstsku, Historie výroby lyží a lyžování na Novoměstsku, Školní třída z 30. let 20. století
Od května do září je přístupná mineralogická expozice Paměť kamene a tzv. Vířský mlýnek.

nezapomeňte navštívit

Vířský mlýnek - pohyblivý soubor figurek ve dvoře Horáckého muzea poháněný vodním kolem. Je v provozu od května do září, spouští se každou půlhodinu.

sport

Pravidelné sportovní akce:

leden Světový pohár v běhu na lyžích a
Zlatá lyže Českomoravské vysočiny
Mistrovství republiky muscherů

minigolf - v areálu hotelu SKI, tel. 566 653 011

hole k zapůjčení v recepci hotelu

tenis - rekreační středisko BVV Zubří, umělé osvětlení

squash - Artis sportcentrum, tel. 602 707 106 nebo 566 615 536

golf - golfové hřiště Svratka

tel. 602 523 699 nebo 566 662 322 nebo 541 211 503

přírodní koupaliště - tel. 602 78 9916

prolézačky pro děti, občerstvení

snowtubing (sjíždění sněhu na sněhových člunech)

rekreační středisko BVV Zubří, tel. 566 615 578

lyžařské vleky:

Nové Město na Moravě - tel. 776 777 999, tel. 566 616 930

délka vleku 550 m, převýšení 110 m, umělé osvětlení, zasněžování

Svratka - tel. 566 662 707 nebo 603 574 442 nebo 777 177 719

délka vleku 400 m, umělé osvětlení, zasněžování

Zubří - tel. 566 615 578, rekreační středisko BVV Zubří

délka vleku 350 m

Roženecké Paseky - tel. 566 562 831 nebo 566 562 816

délka vleku 500 m

Nový Jimramov - tel. 566 562 305, 566 615 120

délka vleku 400 m

Kuklík - tel. 566 664 714

délka vleku 350 m

Pacov

www.mestopacov.cz

Městské kulturní středisko

Šlapanovského 319, 395 01 Pacov

tel. 565 442 216

historie

Obdobím prvního rozkvětu města je 15. a 16. století, kdy Pacov získává první městská privilegia. Roku 1597 je Pacov povýšen na město panské. Panství vystřídalo mnoho majitelů a nakonec se stává majetkem církevního řádu bosých karmelitánů.

Oživení hospodářského, kulturního a spolkového života ve druhé polovině 19. století položilo základ současné průmyslové výrobě tehdejšímu mědikovectví a drobné kožené galanterii. Roku 1888 dostává Pacov rychlejší spojení se světem otevřením českomoravské transversální dráhy.

Začátek dvacátého století je pro město významný i v historii motocyklového sportu. Pravděpodobně tady vznikla myšlenka založení mezinárodní motocyklové federace, která pak byla uskutečněna v Paříži na prvním kongresu FIM 22. prosince 1904. O dva roky později se jely první mezinárodní závody na pacovském okruhu. Tuto historii připomíná pamětní deska na budově zámku, expozice jednostopých vozidel na hradě Kámen a veteran rallye.

V roce 1864 se v Pacově narodil Antonín Sova, významný představitel české poezie, Pacovsko se mu stalo věčným zdrojem básnické inspirace.

památky

Původní hrad z 12. - 13. století byl v 16. století přestavěn na zámek. V roce 1708 přišli do Pacova bosí karmelitáni a zámek přestavěli na klášter. Do dnešní podoby byl rozšířen kolem roku 1719, za Josefa II. byl klášter zrušen a budova znovu užívána jako zámek. V 60. letech 19. století sloužilo východní křídlo jako škola a byt pro učitele. Zde se v učitelské rodině Jana Sovy narodil budoucí básník Antonín Sova. Zámek byl do května 1945 majetkem rodiny Weiss - Tessbachů, pak přešel pod státní správu a záhy sem přišla vojenská posádka. Po jejím odchodu byl zámek převeden do majetku města. Po náročné a dlouhodobé rekonstrukci budou jižní a západní části objektu sloužit kulturním potřebám města.

Z původní stavby **děkanského chrámu sv. archanděla Michaela** ze 13. století je zachována věž a půdorys. Do dnešní podoby byl přestavěn v druhé polovině 15. století. Z tohoto období jsou na vnější straně opěrných pilířů jižní strany gotické reliéfy, znázorňující instituce, které se na stavbě podílely. Většina maleb v interiéru je z 2. poloviny 16. století. O sto let starší jsou náčrt zaklenutí, karikatury a nápisy. Zařízení interiéru je převážně barokní. Věž byla do soudobé výšky dostavěna až v 70. letech 19. století. Vnější oprava byla dokončena v roce 1997.

V roce 1719 byl vystavěn barokní **klášterní kostel sv. Václava**. Z původního kostela se dochovalo pouze 5 plánů. Po velkém požáru města v roce 1727 byl obnoven a se zrušením řádu přešel sloužit bohoslužbám. Další majitelé využívali kostel k různým účelům - od skladiště až po reprezentační prostory. V letech 1947 - 1974 byl užíván čsl. církví husitskou. Celková rekonstrukce byla dokončena v roce 1994, včetně úpravy podzemních prostorů, kde je v současné době vinárna. Interiér kostela je využíván v letním období pro výtvarné výstavy.

Hřbitovní kostel sv. Barbory byl původně raně barokní osmibokou kaplí, ke které byla v letech 1681 - 1682 přistavěna loď. Hlavní oltář a kazatelna jsou barokní, rovněž i dřevorezby sv. Petra a Pavla. Varhany pocházejí z poloviny 18. století. Vnější oprava kostela byla dokončena v roce 1998.

Nejstarší dochované náhrobky na **židovském hřbitově** jsou z první poloviny 18. století, přestože koupě pozemku se datuje rokem 1680. V letech 1920 - 1925 byl hřbitov rozšířen a provedena navážka.

Kaple sv. Anny je barokní stavbou z let 1701 - 1702. Na kupoli jsou malby žánrových výjevů - pohled na Hradčany a Pacov. Oltář je rokokový z poloviny 18. století. Vnější omítky včetně střešní krytiny byly opraveny v roce 1989.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

červen **Hold velikanů** - galakonzert na počest Jára Cimrmana
 srpen **Pacovský Poledník** - vícežánrový festival, sochařské sympóziu, www.polednik.cz
 srpen **Kozimberské posvícení**
 září **Tradiční Pacovská pouť**
 prosinec **Advent** - koncerty, staročeské trhy, ukázky řemesel, betlém

Městské muzeum Antonína Sovy

Hronova 273, tel. 565 442 193

Muzeum je umístěno v jednopatrovém, památkově chráněném měšťanském domě z 18. století. Součástí historické expozice jsou dokumenty, vztahující se k prvním motocyklovým závodům na Pacovském okruhu v roce 1906. Nejnovějším exponátem je restaurovaná barokní skříň na archiválíe z pacovského vikariátu.

Stálé expozice jsou v průběhu roku doplňovány výstavami.

Stálé expozice: Historie Pacovska, Život a dílo Antonína Sovy, Malířská síň Jana a Hany Autengruberových

nezapomeňte navštívit

Hrad Kámen

394 13 Kámen u Pacova, tel. 565 426 619

Původní gotický hrad, barokně přestavěný, byl v 19. století upraven v duchu románské gotiky. V expozicích jsou představeny dějiny hradu a umístěna unikátní expozice jednostopých motorových vozidel (mj. motocykl Laurin a Klement z roku 1898).

V průběhu roku jsou pořádány sezónní výstavy.

sport

Pravidelné sportovní akce:

jaro, podzim
 srpen
 srpen
 léto
 duben, únor

Mezinárodní mistrovství ČR v motokrosu
Měděný pohár ve fotbale
Pacovský vagónek - turnaj ve volejbale
Střelecké závody na asfaltové holuby
Letní, zimní Sovova stezka

Pelhřimov

www.pelhrimovsko.cz

Informační centrum Kulturních zařízení Pelhřimova
Masarykovo náměstí 1, 393 01 Pelhřimov
tel. 565 326 924, fax: 565 326 924
e-mail: ic@mestopelhrimov.cz

historie

Historie města sahá do 12. století. Město bylo ve vlastnictví pražských biskupů - tradice považuje za zakladatele města biskupa Pelhřima (latinsky Pelegrina). Odpovídá tomu i městský znak s podobou poutníka v bráně uprostřed dvou věží. Původní osada z 12. století vznikla pravděpodobně na místě dnešního Starého Pelhřimova. Později bylo jméno přeneseno i na osadu kolem kostela sv. Víta. Když v roce 1289 osadu vyplenil Vítek z Hluboké, bylo v bezprostředním sousedství založeno nové město a opevněno hradbou a příkopem. Původní vejčitý půdorys je zachován dodnes. Město se od poloviny 14. století velmi rychle rozvíjelo. Od svých majitelů, pražských biskupů, získalo řadu privilegií, bylo obchodním centrem svého okolí, ve městě vzkvétala řemesla - soukenictví, plátenictví, tkalcovství, perníkářství. V období husitské revoluce byl Pelhřimov pod správou husitských hejtmanů. Od roku 1437 přešlo město do držení Mikuláše Trčky z Lípy. Pelhřimov tehdy vynikal řadou ozdobných měšťanských domů, byl obehnan pevnými hradbami s vysokými bránami. Dvě z nich jsou zachovány.

V polovině 16. století se majitelé stávají Řičanští z Řičan, kteří si v horní části náměstí zřídili zámek. Po dlouholetých sporech s vrchností se město v roce 1572 vykoupilo z poddanství a v roce 1596 byl Pelhřimov majestátem Rudolfa II. povýšen na město královské. Klidný vývoj města byl ukončen třicetiletou válkou. Do města vtrhla několikrát vojska, město bylo poškozeno i několika požáry. V roce 1766 lehla popelem většina domů. Protože domy byly po požáru postaveny zcela nově, má historické městské jádro barokní řád.

Z hlediska vývoje města mělo význam 19. století a to díky rozvoji průmyslu. Svůj podíl mělo i otevření železniční trati v roce 1883.

památky

Ucelenost a zachovalost stavebních památek byla důvodem vyhlášení městského jádra **městskou památkovou rezervací**. Jejím centrem je Masarykovo náměstí s renesančními a barokními domy a empírovou kašnou.

Zámek pánů z Řičan byl vybudován v roce 1550, barokně přestavěn v roce 1770. Zámecká síň je zdobená freskami Václava Hubatia, které znázorňují biblické výjevy. Dnes jsou v zámku umístěny expozice okresního muzea. K nejzajímavějším exponátům patří iluminovaný utrakvistický graduál z 15. století, na hedvábí malovaný prapor od Josefa Mánesa a historické kroje.

Od roku 1849 bylo v zámku sídlo soudu, toto období připomíná orel v horní části fasády. Sochy Spravedlnosti a Ochrany v dolní části fasády pochází z období, kdy budova sloužila jako radnice. Věžička na budově je opatřena bicími hodinami, na ciferníku je znázorněn Herkules s kyjem a Saturn s kosou.

Děkanský kostel sv. Bartoloměje je postaven koncem 13. století. Původní trojlodní bazilika byla rozšířena a v roce 1589 vyzdobena psaníčkovými sgrafity. Dominantou města je věž kostela vysoká 61 metrů.

Kostel sv. Víta je nejstarší chrámovou stavbou města. Na středověkých základech vyrostla renesanční a barokní stavba. Dnes je zde koncertní a výstavní síň.

Kaple Panny Marie je nejvýznamnější barokní stavbou města. Bývalá poutní, později hřbitovní kaple byla postavena podle návrhu bratří Reverelli v letech 1710 - 1712.

Pozdně **renesanční dům** tzv. **Šrejnarovský** byl postaven v roce 1614. Název nese po svém majiteli, podnikavém obchodníkovi se sukem Kryštofu Šrejnarovi. Jeden z nejkrásnějších renesančních domů na náměstí je **Purkrabský** tzv. **Broumovský dům**, vystavěný po požáru roku 1561 zemanem Janem Broumem z Chomutovic. Průčelí je zdobeno psaníčkovým sgrafitem. V domě sídlí Galerie M. Tzv. **Fárův dům** je zdařilým příkladem kubistické přestavby barokního domu podle projektu architekta Pavla Janáka.

Ze středověkého opevnění se dochovaly dvě hranolové brány. Třípatrová **Rynárecká (Horní) brána** byla vystavěna v 15. století. Před ní stávalo v minulosti složité předbrání. Brána je vysoká 17 m a má stanovou střechu s věžičkou, v níž je zavěšen gotický zvon. Dřevěná pavlač je nesená kamennými krakorcí. Pětipatrová **Jihlavská (Dolní) brána** se sedlovou střechou pochází také z 15. století, je vysoká 36 m. Střecha je ukončena věžičkou z poloviny 18. století. V Jihlavské bráně je umístěno Muzeum rekordů a kuriozit.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

červen

červenec, srpen

Mezinárodní festival rekordů a kuriozit**Dechové koncerty na náměstí**
každou neděli

Okresní muzeum - Masarykovo náměstí 12, tel. 565 323 184
Muzejní expozice jsou umístěny ve dvou historických objektech, v bývalém zámku pánů z Říčana a v tzv. Šrejnarovském domě. Původně renesanční zámek, postavený Adamem z Říčana, barokně přestavěný, byl v polovině 17. století využíván jako radnice, později jako sídlo soudu. V přízemí jsou zachovány křížové klenby, v patře bývalá hodovní síň s nástroji malbami. Pozdně renesanční Šrejnarovský dům byl vystavěn počátkem 17. století. Stálé expozice jsou doplňovány výstavami.

Stálé expozice: Historie Pelhřimovska, Osobnosti regionu, Umělecké sbírky

Galerie Okresního muzea - tel. 565 323 184 - výstavy

Galerie M - Masarykovo náměstí 17, tel. 565 321 548 - výstavy

Kostel sv. Víta - tel. 565 323 904 - koncertní a výstavní síň

Městské divadlo - Solní ulice, tel. 565 324 288

Pseudoklasicistní budova divadla (bývalý Národní dům) byla vystavěna v letech 1895-96 na místě staré solnice.

Kino Vesmír - tel. 565 323 372

Městská knihovna - Jirsíkova 841, tel. 565 321 093

nezapomeňte navštívit

Muzeum rekordů a kuriozit

Jihlavská brána, tel. 565 321 327, 565 323 163,

e-mail: agentura@dobryden.cz, www.dobryden.cz

Muzeum je umístěno v pětipatrové hranolové bráně z 15. století. Muzeum spravuje Agentura Dobrý den, která je autorem českých dodatků Guinnessovy knihy rekordů. Je v něm umístěno kolem 100 kuriózních exponátů - nejmenší funkční motocykl v Čechách, největší vyřezávaná dřevěná lžice, miniaturní rytiny na špendlíkové hlavičce apod. a fotodokumentace z každoročně pořádaného festivalu kuriozit a rekordů.

Centrum volného času MINIMAX

ulice Legií - areál kina Vesmír, tel. 565 321 713

Centrum pro děti a mládež je provozováno Agenturou Dobrý den. Při posezení u kávy či zmrzliny je k vidění světový unikát - funkční parní stroj celý vyrobený ze skla, dále konvička na čaj o objemu 640 litrů či šatní ramínko dlouhé 451 centimetrů.

Vyhlídková věž kostela sv. Bartoloměje nabízí vyhlídku na město a historickou expozici.

Děkanská zahrada byla založena již v roce 1603 a vytváří příjemné oddechové prostředí v centru města.

Křemešník je poutní místo v blízkosti Pelhřimova s barokním kostelem Nejsvětější Trojice. V blízkosti kostela stojí pseudoslohová vila sochaře a medailéra J. Šejnosta - Větrný zámek.

sport

Pravidelné sportovní akce:

květen

Velký turnaj basketbalu

Sportovní areál - Nádražní 1536, tel. 565 325 179

plavecký bazén, hřiště pro plážový volejbal, zimní stadion, travnaté hřiště, atletická dráha, volejbalové kurty, víceúčelová sportovní hala, hala pro stolní tenis, posilovna, tenisové kurty

bazén - tel. 565 326 747

zimní stadion - tel. 565 325 989

tenisové kurty - V Sadech, tel. 565 22368

fotbalový stadion - tel. 565 25179

střelnice - tel. 565 323 166

minigolf - tel. 565 327 225

jezdeckví - tel. 565 323 166

lyžování - Křemešník, tel. 565 326 708

délka vleku 350 m, převýšení 50 m, umělé osvětlení

Počátky

www.pocatky.cz

Kulturní zařízení města Počátek
Horní ulice 87, 394 64 Počátky
tel. 565 495 474, tel. 737 345 050
e-mail: kzm.pocatky@quick.cz

historie

Město Počátky leží v romantické krajině na západ od nejvyššího vrcholu Českomoravské vrchoviny - Javořice. Název Počátky je odvozen od pramenů okolních studánek, potoků a rybníků.

Počátecko bylo osídleno ve 13. století. Jméno Počátky se vyskytuje poprvé v listině biskupa Tobiáše z Bechyně přibližně z let 1285 - 1290. Roku 1389 je koupil Jindřich z Hradce a jeho potomkům patřily až do vymření rodu na počátku 17. století.

V husitské revoluci odešli někteří chudší obyvatelé na Tábor, bohatší zůstali věrní Menhartovi z Hradce, který hájil své panství proti tábořským houfům. V roce 1423 vytáhl k nedalekým Horním Dubenkám proti tábořskému oddílu, směřujícímu na Počátky. Došlo k boji, k němuž se váže lidové pojmenování blízkého rybníka Boru - „Krvavec“. Počátečtí dostali za věrnost Menhartovi právo ohradit město zdí. Po husitských válkách byly Počátky důležitým výrobním a obchodním střediskem kraje, ale dvě pohromy neustále brzdily jeho rozvoj - požáry a válka. Hned na počátku třicetileté války bylo Počátecko vydrancováno a zpusťeno a ještě větší zkázu způsobili roku 1645 Švédové.

V 17. století získali panství Šternberkové. Jejich erb se stal součástí nového městského znaku. Po požáru roku 1821 se změnil ráz staveb a téměř zmizelo opevnění.

Ve dvacátých letech minulého století bylo město známé jako půvabné letní sídlo s několika letovisky v okolí. Nejoblíbenější byly Lázně Svaté Kateřiny.

památky

Původně gotický **kostel sv. Jana Křtitele** byl později přestavěn v barokním slohu.

Pamětní desku je možné vidět na staré poště, kde se zastavil Karel Havlíček Borovský na nedobrovolné cestě do Brixenu. Další pamětní deska je umístěna na lázeňské budově na paměť pobytu básníka Julia Zeyera, bratří Čapků, pěvce Karla Buriana a dalších významných osobností.

V Počátkách se též nachází otcovský dům moravského dějepisce 17. století Tomáše Pešiny z Čechorodu, dům, ve kterém prožil 10 let dětství hudební skladatel Vítězslav Novák a konečně **rodný dům básníka Otokara Březiny** s básnickým památníkem.

Na náměstí stojí **barokní sousoší Jana Nepomuckého s kašnou**. Na městském hřbitově je hrob rodičů básníka Otokara Březiny, rodičů Vítězslava Nováka a je zde také pohřbena první manželka básníka Josefa Václava Sládka - Emilie.

V nedalekých lázních je umístěna barokní **kaple sv. Kateřiny** připsovaná slavným Dienzehoferům.

kultura

Pravidelné kulturní akce:červen
září**Svatojánská pouť****Václavské slavnosti**

tradiční řemesla, staročeský jarmark, šermíři

Městské muzeum Počátky a rodný dům Otokara Březiny

Palackého nám. 27, tel. 565 495 215, 565 493 037,

e-mail: muzeum.pocatky@gmail.cz

Historická muzejní expozice představuje nejstarší doklady osídlení kraje, výrobky řemeslníků z přelomu 18. a 19. století, cechovní předměty, církevní památky a společenský život 19. století. Součástí muzea je rodný dům básníka Otokara Březiny.

Stálé expozice: Doklady o životě a díle básníka Otokara Březiny, Národopisné sbírky, Řemeslná výroba, Společenský život

sport

Pravidelné sportovní akce:

červen

Dětský den - Pohádkový les

červenec

Turnaj starých pánů v kopané

červenec

Turnaj v kopané o křišťálový pohár**rybolov** na povolení M.O. rybářského svazu na jezeře Valcha**Rekreační středisko „Valcha“** - tel./fax: 565 495 625,

tel. 606 608 676, email: ptomandi@iol.cz

volejbalový a tenisový kurt, stolní tenis, dětské hřiště.

Polná

www.mesto-polna.cz

Informační centrum
Husovo náměstí 39, 588 13 Polná
tel. 567 212 556, fax: 567 21 636
e-mail: infocentrum@mu-polna.cz

historie

Majetková listina Jana I. z Polné z roku 1242, kterou potvrdil český král Václav I., je nejstarší písemnou zprávou o Polně. Na město byla povýšena patrně na sklonku 13. století. V roce 1479 udělil kníže Viktorin z Kunštátu Polné rozsáhlá městská práva. Kateřina z Valdštejna udělila roku 1546 privilegium polenským soukeníkům. Houfnagliovu rytinu Polné z roku 1617 umístil J. A. Komenský v záhlaví své mapy Moravy společně s rytinami Brna, Olomouce a Znojma.

Po bitvě na Bílé hoře byl Rudolf Žejdlíc odsouzen ke ztrátě hrdla a majetku za účast v odboji českých stavů. Jeho zkonfiskované panství koupil v roce 1623 kardinál František z Ditrichštejna.

V roce 1798 bylo založeno Ochotnické divadlo, které patří mezi nejstarší v České republice. Roku 1900 byly otevřeny sbírky městského muzea pro veřejnost. Roku 1904 zahájila provoz dráha Polná - Dobronín a v roce 1914 byla založena veřejná Husova knihovna.

Záhadná smrt Anežky Hrůzové roku 1899 vyvolala vlnu antisemitských nálad. Z „rituální vraždy“ byl obviněn místní židovský občan Leopold Hilsner. Proti pověrám se postavila část české inteligence v čele s profesorem T. G. Masarykem.

památky

Historické jádro města se třemi náměstími, barokním kostelem a cennými měšťanskými domy bylo v roce 1990 vyhlášeno **městskou památkovou zónou**.

Zámek, původně hrad ze 13. století, představuje soubor fragmentů architektonických objektů rozmanitého slohového pojetí. Ve druhé polovině 15. století byl pozdně goticky upraven. Roku 1584 dal Zachariáš z Hradce přestavět hrad v renesančním slohu. Poté, co Švédové hrad vypálili, vyhořel a v původní podobě již nebyl obnoven.

V zámku je umístěno muzeum, v pravém křídle probíhají muzejní výstavy. Na nádvoří je kašna z roku 1693. V areálu zámku sídlí Základní umělecká škola, Kulturní středisko a Zámecká restaurace s ubytováním.

Děkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie postavený v letech 1700 - 1707 podle návrhu italského architekta Dominika de Angeli je svým vybavením a výzdobou srovnatelný s biskupskými chrámy. Interiér je bohatě vyzdoben štukátorskou prací florentinských umělců, Sieberovy varhany jsou největším zachovaným barokním nástrojem domácí proveniencce u nás. Pod chrámem jsou krypty starého kostela. Kostelní věž je vysoká 64 m.

Kostel sv. Kateřiny byl založen ve 14. století pány z Pirkštejna. V kostele jsou zbytky fresek z počátku 15. století. Kolem kostela je lesní hřbitov se secesní hrobkou místního mecenáše Karla Varhánka.

Kostel sv. Anny se špitálem založili Jan Sezima z Rochova a jeho manželka Kateřina z Močovic roku 1447. Pseudogotická přestavba byla realizována koncem 19. století.

Kostel sv. Barbory stojí na hlavním hřbitově. Vystavěn byl v letech 1720 - 1725 na půdorysu řeckého kříže. Je vyzdoben nástrojnými freskami.

Sousoší Nejsvětější trojice na Husově náměstí zhotovil polenský mistr Václav Morávek - žák pražského sochaře F. M. Brokoffa.

Pamětní deska na domě Husovo náměstí 47, připomíná, že zde v letech 1840 - 1842 žila **Božena Němcová**. Spisovatel **Bohumil Hrabal** žil se svými rodiči v budově měšťanského pivovaru v letech 1917-1919.

Stará polenská škola s barokním štítem je součástí jedinečné muzejní expozice, dokumentující historii školství od poloviny 18. století do konce 19. století.

Památkou na židovské osídlení je **ghetto** založené v roce 1681. Stojí zde 32 většinou patrových domů, synagoga, rabínský dům a rabínův dům s podloubím. V roce 2000 zde bylo otevřeno židovské muzeum. **Židovský hřbitov** se nachází 700 m severozápadně od Husova náměstí. Jsou na něm pozoruhodné barokní, klasicistní i novodobé náhrobky.

Gotická **Dolní brána** je kamenicky zdobený pozůstatek opevnění města.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

duben **Čarodějnice**
červen **Sváteční odpoledne na rynku**
červenec **Koncert na obnovu židovských památek**
srpen **Czech Rock Block - rockový festival**
září **Mrkvancová pouť**
prosinec **Vánoční čas v Polné - koncerty, divadelní představení**

Muzeum Vysočiny

Zámek 1, tel. 567 212 336, expozice tel. 567 212 765
Muzejní expozice jsou umístěny v části bývalého hradu, později renesančně a barokně přestavěného na zámek. Stálé expozice seznamují s historií polenského muzea, v expozici historických hodin je vystaveno víc než 140 unikátních výrobků, zajímavostí je věžní hodinový stroj a funkční hrací orchestrion. Historická lékárna „U černého orla“ z minulého století je vybavena zařízením, které bylo užíváno ještě před třiceti lety. V menších výstavních sálech se konají sezónní výstavy.

Mimo areál muzea je umístěna **expozice Stará polenská škola** (Poděbradova ulice), která návštěvníkům přibližuje období uzákonění povinné školní docházky. Kompletní vybavení 4. třídy bylo rekonstruováno podle dochovaného inventáře z roku 1866. Ve třídě jsou kromě historického mobiliáře vystaveny psací potřeby a učební pomůcky, nahlédnout lze do přírodovědného kabinetu a bytu učitele.

Regionální židovské muzeum - Karlovo nám. 541

Muzeum je otevřeno v prostorách synagogy. Fotografie a dokumenty připomínají historii zdejší židovské komunity, jedna z expozic přibližuje hilsneriádu - pronásledování židů vyvolané na konci 19. století vykonstruovaným obviněním z vraždy.

Kino - Zámek 487, tel. 567 303 278

Dům dětí a mládeže - Indusova 210, tel. 567 212 332

Husova knihovna - Sezimovo náměstí 9, tel. 567 212 179

sport

Pravidelné sportovní akce:

červen **Tenisový turnaj osobností Polska**
srpen **Tenisový turnaj dospělých**
září **Volejbalový turnaj příchozích**
Polenský mrkvanec - turistický pochod
Běžec Vysočiny

Sportovní areál - tel. 567 212 489

fotbalové hřiště, atletické dráhy, zimní kluziště

Lidový dům - tenisové kurty, volejbalové hřiště, posilovna

Sportovní dům - volejbalové hřiště, Jeronýmova 106

tel. 603 219 690 nebo 606 839 363

Tenisové kurty Kateřinov - tel. 567 212 332

Přibyslav

www.pribyslav.cz

Informační centrum - Městské muzeum
Vyšehrad 271, 588 22 Přibyslav
tel. 569 484 361, e-mail: ic@pribyslav.cz

historie

První věrohodné záznamy o Přibyslavi pocházejí z poloviny 13. století. Zdejší osídlení, které do té doby mělo charakter zemědělského, řemeslnického a obchodního střediska pod místním hradem, získalo městská práva.

V době husitských válek (1420 -1434) i v letech následujících byla těžba stříbra utlumena a později na dlouhé desítky let zcela přerušena. Pokusy o její obnovení v 16. - 18. století i později nevedly k očekávaným výsledkům.

Dne 11. 10. 1424 zemřel poblíž Přibyslavi, u vesnice Schönhofeld (dnes Žižkovo pole), Jan Žižka z Trocnova, který v té době táhl v čele svých vojsk proti katolické šlechtě na Moravu. Jeho bojovníci po smrti svého vojevůdce dobyli přibyslavský hrad a z města učinili vojenskou základnu pro své výpady.

Přibyslav byla několikrát postižena nejen válkami, nýbrž také těžkými požáry, které zničily nemálo historických objektů. V roce 1767 vyhořelo téměř celé město včetně věže, fary, školy, špitálu i střechy kostela. Nedotčeno zůstalo jen několik měšťanských domů.

Po zániku těžby stříbra v okolí města patřilo k základním zdrojům obživy zdejšího obyvatelstva především zemědělství, domácí tkaní lněného plátna, provozování řemesel a obchodu. Drobné provozovny živnostenského charakteru, vznikající ve druhé polovině 19. století, byly vesměs orientovány na zpracování zemědělských produktů a na výrobu zemědělských strojů a nářadí.

K nejznámějším rodákům Přibyslavi patří zejména věhlasný český nakladatel Jan Otto (1841-1916) a Ing. Stanislav Bechyně, DrCs (1887-1973). Byl tvůrcem projektů mnoha unikátních železobetonových staveb, zejména obloukových mostů. Po něm je pojmenováno přibyslavské náměstí.

Významnou roli ve městě hraje zdejší letiště s travnatou přistávací plochou. Je využíváno převážně k sportovním účelům členy Aeroklubu České republiky. Splňuje však všechny podmínky i pro leteckou dopravu prostřednictvím letadel typu aerotaxi.

památky

Nejstarším objektem, který tvoří neodmyslitelnou dominantu města, je **gotická věž** z roku 1497. Poblíž městské věže se nachází **bývalý ženský špitál** z roku 1692. V současné době je v něm umístěno městské muzeum a informační centrum.

Barokní **kostel sv. Jana Křtitele** byl vysvěcen 24. 7. 1853.

Přibyslavský **zámek** byl vybudován Zachariášem z Hradce v roce 1560 na místě bývalého hospodářského dvora, jenž patřil k přibyslavskému hradu a byl vypálen při dobývání města v roce 1424. Zadní, starší část zámku je postavena ve stylu italské renesance.

Na úpatí skalnatých srázů, skloněných k řece Sázavě v lokalitě pod zdejší farou, je zachována **štola** v délce 90 m. Pochází z doby, kdy se v okolí města dobývala stříbrná a později železná ruda.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

duben, květen

Divadelní Přibyslav

přehlídka amatérských divadel

červen

Přibyslavská pouť

září

Mlékárenské dny

říjen

Přibyslavské nocturno - hudební festival

Bramborářské dny

Městské muzeum

Vyšehrad 271, tel. 569 484 361, e-mail: ic@pribyslav.cz

Muzejní expozice jsou umístěny v budově bývalého ženského špitálu z roku 1692.

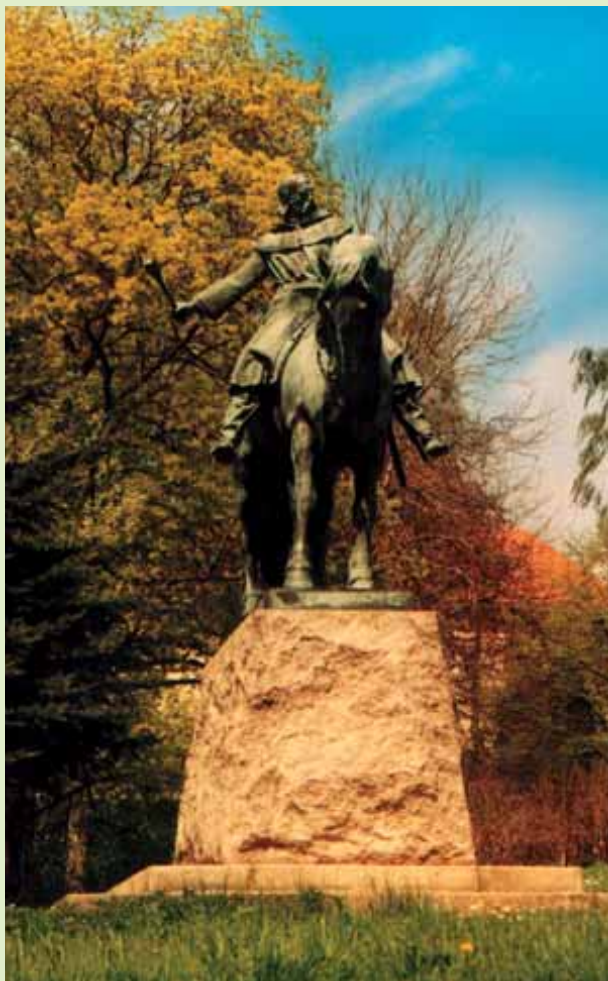
Stálé expozice: Regionální národopisná expozice, Nejznámější rodáci, Minerály a horniny, Středověké hornictví

Centrum hasičského hnutí

Husova 300, tel. 569 430 050, fax: 569 484 340

Je umístěno v zámku, přestavěném z gotického hradu kolem roku 1560 pod vlivem italské renesanční architektury. V 18. století byl zámek rozšířen, později klasicistně upraven. V nádvoří se zachovala arkádová lodžie na toskánských sloupech. Expozice seznamuje s hasičskou technikou a moderními protipožárními zabezpečovacími systémy.

Stálé expozice: Výstava požární ochrany, Síň spolupráce zemí CTIF

Světlá nad Sázavou

nezapomeňte navštívit

mohyla Jana Žižky z Trocnova

připomíná místo, kde dne 11. 10. 1424 zemřel slavný husitský vojevůdce (cca 3 km severně od města)

zřícenina hradu Ronov

leží v zalesněném údolí, 4 km východně od města

sport

TJ Sokol Přibyslav - tenisové kurty, fotbalové hřiště, volejbalové hřiště

Aeroklub Přibyslav - sportovní letiště

Sportovní hala Přibyslav - turnaje míčových her

www.svetlans.cz

Městská knihovna

Sázavská 589, 582 91 Světlá nad Sázavou

tel. 569 452 516, 569 456 001

e-mail: knihovna.svetla@hbnet.cz

historie

Podle pověsti Světlou založil a pojmenoval sám Karel IV. Ve zdejších hlubokých lesích se během lovu ztratil a teprve po dlouhém bloudění ho prosvětlený les přivedl do údolí, jímž se vinula řeka. Tam jej jeho družina našla. Na památku dal část lesa vykácet a založit tu osadu a nazvat ji Světlou. Skutečný vznik Světlé souvisí s vnitřní kolonizací probíhající do 2. poloviny 12. století. V pamětní knize bývalého vilémovského kláštera je jako jeho majetek uváděna Světlá již roku 1207. V roce 1385 ji získal do zástavy Albrecht ze Štenberka. Jeho syn Štěpán vystavěl ve Světlé tvrz chráněnou příkopem s vodou. Poté ji měl ve vlastnictví král a roku 1429 ji získal Mikuláš Trčka z Lípy. Burian Trčka přestavěl tvrz na renesanční zámek, zahájil též přestavbu kostela, při kterém postavil školu a špitál pro chudé. Smrtí mocného Jana Rudolfa v roce 1634 vymřel rod Trčků po meči.

Poté se Světlá postupně dostala do rukou řady katolických šlechticů, období rozkvětu nastalo za Kolowratů. Filip Kolowrat v roce 1752 založil brusírnou českých granátů. Syn Leopold pokračoval v podporování výroby, prosazoval nové způsoby hospodaření v zemědělství, dbal o školní vzdělání dětí poddaných. Ještě za jeho života byl světelský zámek přeměněn na vojenskou nemocnici, rozšířenou roku 1813, když epidemie tyfu napadla vedle vojáků i civilní obyvatelstvo.

V roce 1855 byla Světlá povýšena na město a její další osudy jsou spojeny zejména s rozvojem sklářského průmyslu. Posledním předválečným majitelem panství byl Richard Morawetz, kterého bezprostřední hrozba nacistické perzekuce donutila k emigraci do zámoří.

Světlá je městem skla a kamene. Symbol těchto odvětví je ztvárněn v pomníku, který od roku 1992 stojí na zdejší náměstí. Největší - josefodolská - sklárna byla přestavěna v roce 1861 z bývalé papírny. V roce 1967 se začalo s budováním nové velké sklárny - dnešní a.s. Sklo Bohemia.

Dalším významným odvětvím je těžba žuly a její zpracování. Největším lomem v této oblasti je Horka, z jejíž žuly jsou provedeny mj. obklady a dlažby významných budov jako je Pražský hrad, Karolinum nebo Národní divadlo.

památky

Jednou z nejhezčích staveb města je **zámek**, stojící na levém břehu Sázavy. Původně zde stála tvrz, kterou v roce 1567 Burian Trčka z Lípy upravoval na zámek. Do další přístavby se po třicetileté válce pustili Vernierové a dokončili ji Černínové. Hrabě František ze Zichy nechal postavit západní empírové křídlo zámku, čímž se uzavřelo obdélníkové nádvoří. Z té doby pochází také nádherný štukový strop s pestrou erbovní výzdobou v rytířském sále. Poslední novorenesanční přestavba zámku proběhla v polovině 19. století. Zámek je jednopatrová budova o čtyřech křídlech, která uzavírají nádvoří s kašnou. Hlavní vchod do zámku je uprostřed západního křídla a druhým klenutým vchodem ve východním křídle se vstupuje do anglického parku.

Historie sadových úprav v okolí zámku pravděpodobně spadá do dob rodu Trčků z Lípy. Dnešní podobu vtiskl zámku i zámeckému parku starohrabě František Josef ze Salm-Reifferscheidtu, který provedl rozsáhlou rekonstrukci. Poté se **zámecký park** rozlohou 16ti hektarů a atraktivním prvkem kaskády rybníků a údolí potoka stal jedním z nejkrásnějších v okolí. V duchu romantismu byl obohacen o drobné stavby, které se více nebo méně zachovaly do dnešní doby: altánky, kamenné vázy a kašny, kamenná schodiště k rybníku, kamenné lavičky, Čertův most, alpinum, kamenné a březové mostky a podobně. Za zmínku stojí též stará oranžerie s umělou grottou, která se nachází v severním traktu zámeckého komplexu. Město Světlá nad Sázavou provedlo v letech 1998 až 2001 rozsáhlou rekonstrukci zámku i parku. V zámku sídlí integrovaná střední škola.

Na jižním konci parku se nachází v roce 1947 postavený kamenný pomníček zakladateli skautingu **A. B. Svojsíkovi** a mladému básníkovi **J. Wolkerovi**, tábořícímu zde v roce 1916. Rybníky nad parkem nabízí možnost letního koupání.

Původně jednolodní **děkaný kostel sv. Václava** byl v roce 1722 hraběnkou Černínovou rozšířen o boční lodě a kůr. Věž kostela má charakteristické dřevěné patro s podsebitím. Z vnitřní výzdoby jsou cenné Brandlovy obrazy, které zakoupil a kostelu věnoval hrabě Leopold Kolovrat - Krakovský. O Vánocích zde bývá možnost zhlédnout barokní betlém.

Budova **radnice** je z přelomu 18. a 19. století, do současné podoby byla přestavěna v roce 1926 a dnes patří k nejkrásnějším domům ve Světlé.

Původní budova městského špitálu u mostu přes řeku Sázavu byla postavena v roce 1578 Burianem Trčkou z Lípy. V 19. stol. tu byla umístěna také část školy. V roce 1881 byla zchátralá budova zbořena a nově vystavěna. Pamětní deska umístěná na domě připomíná, že se tu v roce 1801 narodil hudební skladatel Alois Jelen.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

- květen* **Výstava světelských výtvarníků amatérů**
červen **Horácko zpívá a tančí** - folklorní festival každý sudý rok
červenec **Světelsko ve fotografii** - výstava fotografií každý lichý rok
září **Svatováclavská pouť**
Pivní slavnosti - zimní stadion
říjen **Světelská zahrádka** - Výstava květin, ovoce a zeleniny

Městské kino - Nádražní 506, tel. 569 452 808

Městská knihovna - Sázavská 589,
tel. 569 452 516, 569 456 001

sport

Pravidelné sportovní akce :

- únor* **Zimní 100 s GLASSPO** - turistický pochod
květen **Turnaj v nohejbale**
květen **Tradiční rybářské závody**
červen **Světelská smeč** - turnaj smíšených
družstev ve volejbale
červen **Světelský antukový Wimbledon** - turnaj dospělých
hráčů v tenisu
srpen **Velká cena Sklo Bohemia, a.s.**, mistrovství ČR
v silniční cyklistice veteránů
srpen **Cestami Jaroslava Haška** - turistický pochod
srpen/září **Celostátní turnaj dorostenců
a dorostenek v tenisu**
srpen/září **Celostátní turnaj mužů v tenisu**
září **O pohár škol**
říjen **Běh Terryho Foxe**
listopad **Běh zámeckým parkem** - závody v přespolním běhu
pro mládež

Fitness Bohemia - nám. Trčků z Lípy 1070, tel. 569 456 262
posilovna, solárium, masáže, sál na aerobik

Tenisový klub Sklo Bohemia Světlá n. S. - Sázavská ul.

6 antukových kurtů, tenisová hala

TJ Sokol Světlá n. S. - Nádražní ul.

3 antuková hřiště na volejbal

Víceúčelové hřiště u ZŠ v Komenského ul. - hřiště na malou

kopanou, hřiště na basketbal, hřiště na volejbal, atletický ovál

Víceúčelové hřiště u ZŠ v Lánecké ul. - fotbalové hřiště, atletický ovál, hřiště na volejbal, basketbal

Fotbalový klub Sklo Bohemia Světlá n. S.

fotbalové hřiště v Nádražní ulici

Hokejový klub Sklo Bohemia Světlá n. S. - tel. 569 452 884

zimní stadion Pěšinky

Lyžařský klub Kadlečák Světlá n. S. - tel. 569 452 441

lyžařský vlek na Kadlečáku, délka svahu 520 metrů, umělé osvětlení, cvičná louka

Sklářská škola - Sázavská ul. - hřiště na plážový volejbal

Svratka

www.svratka.com

Informační centrum

Libušina 42, 592 Svratka

tel. 566 662 594, 777 083 487,

e-mail info@svratecko.cz

historie

Osada dostala jméno podle klikatící se říčky Svratky postupnou jazykovou obměnou staročeského názvu Swortka (sworti - vinouti se). Celá oblast byla osídlena ve 13. století, kdy vzniklo panství kolem hradu Rychmburk. Nejstarší dochované písemné zprávy se datují kolem roku 1350, kdy osada patřila ke zmíněnému panství. Po bouřlivé době husitských válek bylo panství koncem 15. století postoupeno králi Ferdinandovi I. Tehdy měla Svratka všechna městská práva.

V polovině 16. století bylo panství prodáno Zdeňkovi Berkovi z Dubé a Lipého a Svratce byl udělen znak. Rod Berků ovládal panství 150 let, během nichž Svratka všechna svá výsadní městská práva pozbyla.

Během třicetileté války trpěl celý kraj nájezdy cizích vojsk a poté násilnou rekatolizací. V roce 1706 získal panství rod Kinských - Filip Kinský začal na Vysočině pěstovat len. Počátkem 18. století se v okolí nacházelo několik železných a sklářských hutí. O sto let později se začíná ve Svratce rozvíjet průmysl, který navazuje na tradiční řemesla: hrnčířství, kamnářství, sirkařství a tkalcovství. V této době patří panství rodu Thurn-Taxis.

V roce 1867 byla Svratka povýšena na město. Stavěly se nové domy, obchody a řemeslné dílny, rozvíjela se činnost divadelního spolku. Zejména počátek 20. století představuje dobu prudkého rozmachu.

Ve dvacátých letech minulého století našla do zdejšího kraje cestu řada umělců: malíři Antonín Slaviček, Otakar Nejedlý, Rudolf Kremlička, František Kavan, Antonín Kalvoda a další. Krajina inspirovala spisovatele Terezu Novákovou, Miloslava Bureše, místního rodáka J. V. Plevu a K. V. Raise. Významnými svrateckými rodáky jsou dále sochař Antonín Odehnal, pražský primátor Čeněk Gregor a zakladatel pražského Slavína Petr Fischer.

památky

Prostorné obdélníkové **náměstí** je centrem města. Od nejstarších dob stávala v jeho středu kaple sv. Prokopa a dřevěná kašna. V tzv. Panském domě se konaly všechny kulturní akce. Dřevěná kašna byla roku 1843 nahrazena kašnou kamennou, kaple byla zbořena v roce 1867. Na jejím místě byla na počest povýšení Svratky na město postavena **socha sv. Václava**. Jejím autorem je pražský sochař Ludvík Wurzl. Až do roku 1905 se na náměstí konaly dobytčí trhy. Dnešní náměstí je klidovou zónou. U kašny zůstal zachován poslední kaštan, vysazený v roce povýšení na město. V roce 1934 byl zřízen **památník padlých**.

Kostel sv. Jana Křtitele vznikl pravděpodobně ve 13. století, za husitských válek byl vypálen a později zrekonstruován v gotickém duchu. Dnešní podobu získal kostel přestavbou v roce 1789. Zvonice kostela pochází z doby kolem roku 1600. Dřevěné patro bylo obnoveno v roce 1790. Ve zvonici je zavěšen zvon Maria ulitý v roce 1480. Zůstal zachován jako jediný ze zvonů zabavených při pozdějších rekvizicích. Jednopatrová **budova fary** pochází z roku 1790.

Račana je nejstarší část obce při potoku Řivnáči se zachovanou původní architekturou.

Kašna s houbalem je dílem místního rodáka, akademického sochaře Antonína Odehnala z roku 1938.

Restaurace u Šillerů bývala v minulosti místem, kde se scházeli umělci, kteří ve zdejším kraji hledali inspiraci. Jejich seznam je v restauraci k nahlédnutí.

příroda

Devět skal (836 m) - nejvyšší vrchol Žďárských vrchů, skalní útvary, horolezecké terény

Žákova hora (810 m) - asi 700 metrů od vrcholu je jeden z pramenů Svratky - „stříbrná studánka“, přes vrchol vede naučná stezka

Velké perničky (757 m) - na vrcholových plošinkách jsou prohlubně ve tvaru misek - perničky, obyvatelé je pokládali za obětí misky z pohanských dob. Je zde dobrý horolezecký terén.

Dráteničky (775 m) - skalnatý vrch s výborným horolezeckým terénem

sport

Pravidelné sportovní akce:

únor, květen

Svratecká pětadvacítka - pochod

golfové hřiště - jeho vzhled navrhl svratecký výtvarník Alois Chocholáč. Na devítijamkovém hřišti se pořádají celostátní turnaje. Zájemci o hru mohou v sezóně kontaktovat správce klubovny provozovatele (Golfklub Brno), tel. 602 782 615.

rychlobruslařská dráha - byla vybudována v roce 1954 jako první přírodní dráha v republice

tenisové kurty

koupaliště

jízďárna - Herálec (5 km)

lyžování - tel. 566 627 670 nebo tel. 602 522 993

délka vleku 365 m, umělé osvětlení, zasněžování

památky

Náměstí je unikátní svou celistvostí. Impozantní vzhled náměstí zesilují malé historické památky jako je Mariánský sloup (1720), kašny a sochy z 18. století, městské brány apod. Historické jádro města bylo v r. 1992 zapsáno do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Zámek

Původní gotický hrad byl přestavěn v 2. polovině 16. století. Konečnou podobu zámeckému areálu vtiskl italský architekt Baldassare Maggi. Je to jeden z nejlépe dochovaných renesančních architektonických komplexů v České republice. Zvlášť cenné je vnitřní zařízení.

Radnice vznikla spojením dvou gotických domů, renesanční přestavba je z roku 1574, na radnici se nacházelo i městské vězení.

Kostel sv. Ducha - gotický, původně románský kostel patřil k zeměpanskému dvorci, sídlu královského správce. Později kostel sloužil jako kaple starého špitálu, dnes patří Českobratrské církvi evangelické.

Věž sv. Ducha je nejstarší dochovanou románskou památkou ve městě. Svým původním účelem byla věž strážná.

Farní kostel sv. Jakuba byl založen současně s městem, dnešní dvoulodní podoba je z poloviny 15. století. Na jeho 60 m vysoké věži jsou dochovány dva vzácné zvony, Jakub a Marie. Na konci křížové chodby u kostela, pocházející z roku 1737, jsou desky věnované obětem I. a II. světové války.

Kostel jména Ježíš - původně jezuitský kostel byl dokončený roku 1667.

Konvikt sv. Andělů - původně sladovna, po příchodu jezuitů sídlo konviktu sv. Andělů, což byla škola chrámové hudby. Po zrušení řádu se stal konvikt obytným domem panských úředníků. V současné době je zde Vzdělávací a konferenční centrum MŠMT.

Kostel Matky Boží na Starém Městě byl podle neověřené legendy založen roku 1099. V interiéru kostela se nacházejí kvalitní řezbářské práce z 2. poloviny 17. století.

Kostel sv. Jana Nepomuckého - při silnici do Krahulčí

Kaple sv. Karla Boromejského - 2 km severozápadně od města u obce Vanov

Telč

www.telc-etc.cz

Informační středisko Městského úřadu
nám. Zachariáše z Hradce 10, 588 56 Telč
tel. 567 243 145, fax: 567 243 557
e-mail: info@telc-etc.cz

historie

Datum založení je neznámé, nejstarší spolehlivé informace o Telči jsou z let 1333 - 1335, kdy celá oblast patřila českému králi Janu Lucemburskému. Po roce 1339 Telč vlastnil rod pánů z Hradce, kteří podstatně ovlivnili podobu města. Původní vodní pevnost s gotickým hradem se změnila na půvabné renesanční město. Zachariáš z Hradce (1526 - 1589) za pomoci italských řemeslníků přestavěl starý hrad na grandiózní renesanční sídlo. Současně se zámkem byly přestavěny i gotické domy na náměstí v renesanční podobě, která se zachovala dosud. Od roku 1604 Telč vlastnili Slavatové, Lichtenšteini - Kastelkornové, naposledy Podstatští - Lichtensteinové (do roku 1945). V 17. a 18. století ve městě sídlil jezuitský řád, který svými stavebními obměnami přispěl k dnešnímu vzhledu města.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

- duben* **Setkání pěveckých sborů**
Slet čarodějnic
červen **Evropské dny hudby**
červenec **Francouzsko-česká hudební akademie**
Krajina hudby
červenec, srpen **Telčské parní léto**
výletní jízdy historického vlaku na trase
Kostelec u Jihlavy - Telč - Slavonice
srpen **Prázdniny v Telči - folkový festival**
Horácký jarmark
Svatováclavské časy
říjen **Slavnostní výlov Štěpnického rybníka**
prosinec **Vánoční kouzlo v Telči**
Vánoční prázdniny v Telči

Muzeum Vysočiny

nám. Zachariáše z Hradce, tel. 567 243 918
 Muzeum je umístěno v jihozápadním křídle zámku. Dokumentuje historii města a vývoj řemesel, vystaveny jsou slavnostní horácké kroje, malovaný lidový nábytek, obrázky na skle. K nejcennějším exponátům patří model města z roku 1895 a pohyblivý betlém z poloviny 19. století.

Galerie Jana Zrzavého

nám. Zachariáše z Hradce, tel. 567 243 649
 Stálá expozice Národní galerie Praha je umístěna v zámeckém zahradním ochozu. Prezentuje významnou část tvorby tohoto známého českého malíře (1890 - 1977).

Galerie M+K - *nám. Zachariáše z Hradce 71, tel. 567 213 127*
 špičková česká grafika, výstavy

Galerie U Michala - *nám. Zachariáše z Hradce 61*
tel. 567 243 006 - keramika, sklo

Galerie Wimmer - *nám. Zachariáše z Hradce 65*
tel. 567 243 012 - obrazy

Vstupní síň radnice - *nám. Zachariáše z Hradce 10*
tel. 567 243 145 - výstavy

Ateliér Sňh - židovský hřbitov
 výměnný výstavní program alternativních výtvarníků

nezapomeňte navštívit

Státní zámek - *nám. Zachariáše z Hradce, tel. 567 243 943*
 Renesanční zámek nabízí návštěvníkům dva prohlídkové okruhy. První z prohlídkových okruhů vede původní gotickou částí zámku, renesančními honosnými sály se zachovanými dřevěnými kazetovými stropy a cenným mobiliářem. Druhý okruh představuje byt posledních majitelů zámku. Jeho zařízení podává významné svědectví o podobě šlechtických interiérů té doby. Zámecké nádvoří a historické sály jsou vyhledávaným místem konání hudebních koncertů.

Vyhlídková věž sv. Ducha - *Palackého ul., tel. 567 243 145*
 Pozdně románská hranolovitá věž je vysoká 49 m. Od roku 1993 je přístupná veřejnosti a nabízí zajímavý pohled na historické jádro města. Ve věži je stálá expozice obrazů Jana Křena a výstava archeologických nálezů objevených při rekonstrukci věže.

Vyhlídková věž kostela sv. Jakuba

nám. Jana Kypty, tel. 601 547 731
 Z ochozu kostelní věže se nabízí krásná vyhlídka na město a široké okolí.

Rozhledna Oslednice

- *tel. 567 213 325*
 Jedná se o ocelovou konstrukci s vyhlídkovým ochozem ve výšce 31,2 m, umístěnou na okraji Telče.

Premonstrátský klášter s kostelem sv. Petra a Pavla

Nová Říše, tel. 567 318 110
 Původně ženský klášter byl založen v roce 1211. Nejvýznamnější je klášterní barokní knihovna s nástrojnými freskami a 15 500 svazky. Klášterní kostel je vyzdoben nástěnnými freskami a cenným mobiliářem.

sport

Pravidelné sportovní akce:

červen **Jezdecké závody o pohár starosty města Telče**

červenec **Balóny nad Telčí - létání horkovzdušných balónů**

srpen **Běh Terryho Foxe**

říjen **Hubertova honební jízda**

listopad **Turistické pochody** Cestou Jana Hvězdy z Vícemilic,
Vysočinou k Telči

listopad - únor **Hokejový turnaj o pohár města Telče**

Sportovní hala - fotbalové hřiště, volejbalové kurty
tel. 567 243 456

Fotbalové hřiště - tel. 567 243 673

Tenisové kurty - tel. 567 243 551

Víceúčelové hřiště - tel. 567 584 551

Zimní stadion - tel. 567 243 116

Lyžování:

Mrákotín - tel. 567 317 542, délka vleku 350 m, umělé osvětlení

Čeřínek - tel. 567 309 801, délka vleku 450 m, umělé osvětlení

značené cyklotrasy

běžecské terény v okolí

Třebíč

www.mkstrebic.cz

Informační a turistické centrum
Karlovo náměstí 53, 674 01 Třebíč
tel. 568 847 070, fax: 568 840 459
e-mail: info@mkstrebic.cz

historie

Současné město vyrostlo na základech historicky významného středověkého osídlení. Jeho počátky jsou spjaty se založením benediktinského kláštera roku 1101 knížaty z moravské větve panovnického rodu Přemyslovců. Od řádu benediktinů je také odvozen městský znak - tři černé mnišské kápě v stříbrném břevnu umístěné na červeném štítu. Výhodná poloha kláštera mezi královskými městy Brnem, Jihlavou a Znojmem byla podnětem pro založení města na obou březích řeky Jihlavy. První dochovaná listina je z roku 1277.

V 1. polovině 13. století byla postavena světově proslulá, románsko-gotická bazilika sv. Prokopa. V roce 1335 byla osada Třebíč povýšena na město. Léta rozkvětu města i kláštera se v průběhu staletí střídala s léty stagnace i úpadku. Přelomem v bohaté historii města byl rok 1468, kdy bylo téměř zničeno za česko-uherské války. Poté přešlo klášterní panství do rukou světské vrchnosti. Obnovené město dnes patří k největším sídlům Vysočiny.

památky

Valdštejnský zámek s bazilikou sv. Prokopa

Zámek - dnes sídlo Západomoravského muzea, byl vybudován na zbytcích rozsáhlého kláštera benediktinů. Románská bazilika sv. Prokopa, postavená při klášteře kolem roku 1250, je jednou z nejvýznamnějších architektonických památek svého druhu ve střední Evropě. Každá část baziliky, rozlehlá krypta, či vzácný vstupní portál, umocňuje její monumentální krásu jako celku.

Židovské město je z urbanistického i historického hlediska evropský unikát. **Židovský hřbitov** s téměř 3 000 kamennými náhrobků, z nichž nejstarší pochází z roku 1641, je důkazem staleté existence židovské komunity v Třebíči. Do záchrany židovského ghetta investovalo město takřka 100 milionů Kč.

K nejcennějším objektům patří nově zrekonstruovaná zadní **synagoga** s restaurovanými unikátními nástěnnými malbami. I dnes navozují atmosféru dané doby a kultury úzké uličky, domky rostoucí jakoby přes sebe, schůdky vytesané do skály, malá náměstí, synagogy či nečekaná zákoutí a množství drobných detailů. Přední synagoga, vystavěná v polovině 17. století, slouží dnes pro bohoslužebné účely Československé církve husitské.

Kostel sv. Martina vznikl patrně v druhé polovině 13. století. Původní dřevěný chrám byl několikrát přestavován, naposledy v r. 1716. Mohutná věž, dnes s ním spojená, byla původně součástí městského opevnění. K zajímavostem patří největší věžní hodiny na evropském kontinentě o průměru 5,5 m.

Kapucínský klášter pochází z let 1686 - 1693. Byl postaven na místě původního bratrského sboru a školy.

Pravoslavný kostel Sv. Václava a Ludmily byl postaven v letech 1939 - 1940. Jeho bání je pokryta listy z pravého zlata.

Karlovo náměstí svou mimořádnou rozlohou (22 000 m²) dokumentuje význam města v době jeho založení. Nejcenější jsou renesanční domy zdobené sgrafity - Františkovský (Malovaný) a Ráblův (Černý) dům.

příroda

Přírodní park Třebíčsko - park je zřízen na území severovýchodně od Třebíče na ploše téměř 10 000 ha. Jedna z největších balvanitých kup Pocoucova je chráněna jako přírodní památka s názvem „Syenitové skály“. Někde jsou shluky balvanů doprovázeny nádhernými soliterními stromy.

Přírodní park Střední Pojhlaví - park zaujímá poslední nezatopený úsek středního kaňonovitého toku Jihlavy mezi Mohelnem a Ivančicemi. Součástí parku jsou i přírodní rezervace Velká skála a Mohelníčka.

Naučná stezka Bažantnice - značená tříkilometrová stezka obsahující devět zastávek seznamuje s historií lesa, rostlinstvem a živočištvem, na stanovištích si lze také vyzkoušet znalosti přírody a ověřit je na poslední zastávce.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

březen **Loutkářské jaro** - přehlídka loutkářských souborů
květen **Divadelní Třebíč** - přehlídka amatérského divadla
Veletrh muzeí
Třebíčské slavnosti piva
červen **Záměstí** - kulturní a hudební festival
srpen **Třebíčské bramborobraní**
září **Hudba u krbu** - mezinárodní setkání houslistů

Galerie Čapek - Karlovo náměstí 29, tel. 568 840 518

prodejní galerie obrazů, grafiky, šperků, keramiky

Galerie Šestka - Hasskova 6, tel. 568 840 044

prodejní galerie umělecké keramiky, obrazů, výstavy

Galerie Malovaný dům - Karlovo náměstí 53,

tel. 568 848 153 - výstavy

kino Moravia - Smrtelná 384, tel. 568 841 260

kino Pasáž - Masarykovo náměstí, tel. 568 842 567

Městské kulturní středisko - Karlovo nám. 47,

tel. 568 841 735, 568 840 459

Městská knihovna - Haskova 2, tel. 568 846 795

nezapomeňte navštívit

Vyhlídková věž kostela sv. Martina

Mohutná věž vysoká 72 metrů pochází z poloviny 13. století a je dominantou města. Její ochoz byl pro veřejnost zpřístupněn v roce 1997 a z výšky 35 metrů nabízí výhled na celé město. Průměr ciferníku věžních hodin je 550 cm a výška číslic 60 cm.

Synagoga

Blahoslavova 43, tel. 568 823 005

Synagoga je součástí unikátně zachovaného židovského ghetta. Byla postavena na přelomu 16. a 17. století v renesančně-barokním slohu. Restaurovány jsou nástěnné malby (ornamentální a rostlinné motivy, hebrejské liturgické texty) pocházející z let 1706-7. Po rekonstrukci byla synagoga slavnostně otevřena v roce 1997, slouží jako výstavní a koncertní síň a nachází se tu expozice o dějinách třebíčské židovské čtvrti. Zajišťovány jsou průvodcovské služby židovským městem.

Západomoravské muzeum

Zámek 1, tel. 568 840 518

Muzeum sídlí v prostorách bývalého Valdštejnského zámku, přestavěného v 16. století z původně benediktinského kláštera, založeného v roce 1101. Muzejní expozice dokumentují přírodní krásy okolí města, historický vývoj osídlení a řemesel, vývoj dýmkařství a třebíčské betlémářství. Stálé expozice jsou doplňovány v průběhu roku výstavami.

Stálé expozice: Lidové umění Podhorácka, Pravěk Třebíčska, Třebíčské betlémy, Moravské vítaviny, Dýmky

Klášteřní bazilika sv. Prokopa

Pozdně románská bazilika s nástěnnými malbami a sloupovou trojlodní kryptou je jednou z nejvýznamnějších architektonických památek.

Průvodce lze objednat na římsko - katolické faře tel. 568 824 692 nebo na Městském informačním centru tel. 568 896 120

sport

Pravidelné sportovní akce:

září/říjen **Horácká rallye**

Sportovní areál ČEZ JE Dukovany - tel. 568 827 247

sportovní hala, lehkooatletický stadion, tenisové kurty

krytý bazén - tel. 568 826 250, 568 826 093

zimní stadion - tel. 568 840 797

foťbalový stadion FC Slavia - tel. 568 845 166

koupaliště Polanka - tel. 568 843 106

50 m plavecký bazén, skokanský bazén, 85 m dlouhý tobogán, minigolf

střelnice - tel. 568 897 208

Třešť

www.trest.cz

Informační centrum
Revoluční 20, 589 01 Třešť
tel. 567 584 932, e-mail: info@trest.cz

historie

Původní jádro města - farní ves Třešť - vznikla na přelomu 12. a 13. století na potoku Třeštici, kde se křižovaly dvě obchodní cesty. První písemná zmínka pochází z roku 1349, kdy Třešť byla malým panstvím s kostelem a tvrzí a patřila Závěšovi z Třeště. V průběhu dalších století Třešť několikrát změnila majitele, patřila rodu Šternberků, Vencelíků, nejdéle ji vlastnili Herbensteinové (tři sta let) a posledních sto let do roku 1945 patřila rodu Wenzel-Sternbach. Roku 1901 byla Třešť povýšena na město.

Založení městečka Třeště s jeho židovskou obcí souviselo nepochybně s objevením a královským dolováním stříbra na Jihlavsku. Městečko bylo založeno na levém břehu potoka Třeštice s velkým trojúhelníkovitým náměstím uprostřed. Původní ves s farním kostelem sv. Martina a tvrzí ležela na pravém břehu. V 16. století, kdy byla Třešť v majetku rodu Vencelíků z Vrchovišť a na Žirovnici, byl na místě bývalé tvrže vybudován zámek a na náměstí založen luteránský kostel - dnes chrám sv. Kateřiny.

Po bývalé židovské obci se zachovala empírová synagoga, vystavěná po velkém požáru města v roce 1824. S třešťským židovstvím souvisí pobyty Franze Kafky ve městě. Do tohoto prostředí se klade vznik díla „Venkovský lékař“.

Počátkem 19. století se v Třešti rozvíjí průmysl. Byla založena továrna na sukno, na výrobu šípek, v roce 1868 začala malosériová výroba hodinových skříněk a vyřezávaného nábytku.

V městském muzeu zaujmou návštěvníky doklady lidového třešťského betléjářství, které se v městečku rozvíjelo od 18. století. Původně jen kreslené a kolorované figurky přešly v průběhu 19. století k náročnému řezbářskému provedení.

památky

Farní kostel sv. Martina je nejstarší památkou ve městě. Byl založen ve 13. století, dostavěn ve druhé polovině 15. století a později zbarokizován. Ze zařízení kostela lze zaznamenat gotické a renesanční náhrobky a kamennou kazatelnu.

Bývalé šlechtické sídlo - nyní zámecký hotel - prošlo složitým vývojem. Stojí na místě středověké tvrže, která přestavbami zcela zanikla. V 16. století byla vybudována čtyřkřídla budova s nárožními věžemi a arkádami. Po stavebních úpravách v polovině 17. století byl zámek v roce 1860 přestavěn k obytným účelům. V minulosti v něm bylo umístěno městské muzeum. Dnes slouží jako hotel s kongresovým, hudebním a společenským sálem. K zámku přiléhá 15 ha anglický park.

Chrást sv. Kateřiny byl založen jako německý luteránský kostel v 16. století. V 18. století bylo přestavěno kněžiště, vnitřní zařízení kostela je z 19. století. Na vnější zdi jsou umístěny dva pozdně renesanční náhrobky.

Ve městě stojí **rodný dům a sídlo nadace J. A. Schumpetera**, jednoho z nejvýznamnějších ekonomů 20. století, prvního rakouského ministra financí, čestného profesora Harvardské univerzity, spoluvůdce japonského hospodářského zázraku.

Empírová synagoga byla vystavěna po požáru v roce 1824, který zničil celé židovské ghetto. Díky sbírce byla synagoga znovu postavena a vysvěcena v roce 1825. Do ulice se obrací sloupovou předsíní a slouží jako výstavní a koncertní prostor. Památkou na židovské osídlení je **židovský hřbitov** s kamennými náhrobky z počátku 18. století na stráni v tzv. Korečnicku.

Na bývalém vězeňském dvoře stojí **památník obětem roku 1945 a památník židovských občanů umučených v koncentračních táborech**.

příroda

Okolní příroda poskytuje vděčné **cíle turistických vycházek**: Špičák (4 km) - kolem vrcholu (734 m) se rozkládá národní přírodní rezervace pralesa o rozloze 45 ha se zbytky smíšeného lesa tvořeného jasanem, buky, jilmy a jedlemi.

U vesničky Stájiště (6 km) pod vrchem Hřebenem (671 m) se nachází pramen řeky Moravská Dyje.

Tři menší tzv. Bukovské rybníčky (5 km) jsou významné z krajinářského hlediska a jako biologická lokalita.

V blízkosti obce Čenkov (4 km), rodišti plukovníka čs. legií Josefa Jiřího Švece se nachází zatopený lom - jedno z nejčistších rekreačních koupališť Jihlavska.

Ze zámeckého parku vede turistická trasa k myslivně u Kroutilových. Vede stáletou kaštanovou alejí a klidovým pásmem s chovnými rybníky, tzv. Březičkem.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

březen	Třešťské divadelní jaro přehlídka ochotnických souborů
červen	Historický hodokvas na hradě Roštejně
srpen	Jazz na hradě Roštejně

nezapomeňte navštívit

Muzeum Vysočiny

náměstí T. G. Masaryka, tel. 567 224 128

Expozice betlémů v nově zrekonstruovaném historickém domě poskytuje ucelený pohled na třeštské betlémářství. Papírový betlém ukazuje tvorbu autorů z minulého století, ve velkém dřevěném betlému se návštěvník může seznámit s tvorbou autorů dřevěných figurek. Kromě betlémů nabízí muzeum expozici sirkařství a výstavu obrazů, kreseb a pečeti staré Třeště.

Třeštské betlémy

tel. 567 224 537

Expozice spolku třeštských betlémářů je umístěna v bývalé židovské synagoze.

První třeštské betlémy byly na počátku 19. století papírové. Po roce 1860 byly papírové figurky nahrazovány figurkami dřevěnými. V domácnostech se stavělo na padesát dřevěných betlémů, od menších až po betlémy dlouhé šest metrů. Figurky vysoké 10 - 12 cm byly vyřezávány z lipového nebo olšového dřeva, omalovávány nebo lakovány.

V současné době vyřezává figurky na deset amatérských autorů. Každoročně je přístupno patnáct betlémů přímo v domácnostech - od prvního vánočního svátku až do 2. února.

Hrad Roštejn

(cca 7 km od Třeště), Doupě 1, tel. 567 243 738,

e-mail: rostejn@cmail.cz, www.cmail.cz/rostejn

Původně gotický strážní hrad byl v 16. století přestavěn na renesanční lovecké sídlo. Po požáru roku 1915 byl opuštěn a pustl, komplexní rekonstrukce proběhla na přelomu 50. a 60. let. Na hradě je umístěna pobočka Muzea Vysočiny (historie hradu, etnografie, příroda Jihlavských vrchů, cínařství a kamenictví na Vysočině). Část bývalé obory pod hradem tvoří botanickou rezervaci. Každoročně se na hradním nádvoří koná historický hodokvas, tradičně je pořádán též festival Jazz na hradě.

sport

Pravidelné sportovní akce:

únor Celodenní přehlídka adrenalinových sportů

fotbalový stadion - tel. 602 759 098

hokejbalový stadion, tenisové kurty, házenkářské hřiště

tel. 602 759 098

Velká Bíteš

www.vbites.cz

Informační centrum

Masarykovo náměstí 5, 595 01 Velká Bíteš

tel. 566 532 025, fax: 566 534 001

e-mail: infocentrumvbites@iol.cz

historie

Původní osada byla založena v mělké kotlině na křižovatce obchodních cest před rokem 1200. Prvním věrohodným dokumentem svědčícím o její existenci je latinsky psaný pergamen krále Václava datovaný rokem 1240, který patří k nejstarším dochovaným písemnostem na Moravě. Charakter města osada získala již v průběhu 14. století a toto postavení bylo roku 1408 potvrzeno panem Lackem z Kravař, moravským zemským hejmanem a hofmistrem krále Václava IV. Středověk Bíteš obdařil výsadami a ta se stala hospodářským a správním střediskem rozsáhlého panství. Na mapách byla uváděna jako opevněné město s kostelní tvrzí. Dobové prameny ji řadily do první desítky měst jihozápadní Moravy.

Centrem města je historické jádro, které bylo prohlášeno městskou památkovou zónou s vzácně neporušenou urbanistickou koncepcí. Od středověku je tvoří podélné prostorné náměstí vroubené měšťanskými domy, z něhož vybíhají dvě ulice ke kostelu, který dominuje tomuto uskupení. Celý prostor byl postupně obehnan hradbami se samostatným opevněním kostela jako tvrze. Náměstí je situováno ve směru východo-západním při staré komunikaci Brno - Jihlava. Sloužilo jako tržiště. Tradice velkých jarmarků se udržela až do roku 1938.

Původní vzhled domů se nedochoval kvůli častým požárům v minulosti a také v důsledku válečných událostí, kdy na středověkých patrových sklepeních zničených právovárečných domů byly postaveny budovy nové.

památky

Městské opevnění vznikalo zřejmě v průběhu 15. století. Skládalo se z obvodových hradeb a tří bran s ochrannými příkopy a padacími mosty. Dvě brány byly situovány na protilehlých stranách náměstí a jedna u kostela. Z hradeb se do současné doby dochovaly jen nepatrné zbytky, avšak názvy ulic „Pod Hradbami“ a „Na Valech“ připomínají jejich dřívější existenci. Dominantou města je **kostel sv. Jana Křtitele** v severní vyvýšené části Velké Bíteše. Původní pozdně románská podoba stavby se nedochovala, jen část obvodových zdí je začleněna do gotické přestavby ze sklonku 15. století, kdy vzniklo síňové dvoulodí se třemi sloupy, stropním žebrovím zakončeným kůrem a věží z lomového kamene. Ze stejného období je i mohutné opevnění kolem kostela zesílené dvoupatrovou vstupní věží a pěti baštami se střelnými. Celý komplex kostelní tvrze je vskutku ojedinělou stavební památkou. Unikátním inventářem jsou čtyři původní zvony, z nichž „velký“ je opředen pověstmi. Ke kostelu přiléhá hřbitov z roku 1771.

Na náměstí se nacházejí **dvě kamenné kašny** z roku 1826, **socha sv. Jana Nepomuckého** z roku 1714 a **bronzová busta T. G. Masaryka** z roku 1991, po němž bylo náměstí pojmenováno. **Radnice** je doložena od 15. století. V jejím podzemí se dochovaly prostory, které v dřívějších dobách sloužily hrdelnímu právu. Byly využívány jako vězení a mučirna. Roku 1886 byl renesanční dům zbořen a na původních sklepech vystavěna na svou dobu moderní budova.

Proti radnici je situován dům č. 5, v němž sídlí **městské muzeum**. Dům má bohatou historii a patří k nejvýznamnějším ve Velké Bíteši. Před čtyřmi staletími tu býval kostelík českých bratří vystavěný žerotínskou vrchností. Do majetku města se objekt dostal o necelé století později, což dokládá pergamen majestátních rozměrů uložený ve zdejšímu archivu. Dům si dílem zachoval historický vzhled ze sklonku 16. století.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

duben

Bítešský muzikant

přehlídka mladých hudebníků

Bítešská pouť

Tradiční біtešské hody

Bítešský hudební půlkruh

cyklus koncertů vážné hudby

červen

září

každý měsíc

Městské muzeum - Masarykovo nám. 5, tel. 566 532 383,
e-mail: muzeum@velkabites.cz, www.vbites.cz/kultura/muzeum
Muzeum se nachází v zadním traktu historického domu, v místě
bývalého kostelíku jednoty bratrské, vystavěného v 16. století
žerotínskou vrchností. Regionální vlastivědná expozice je kaž-
dým rokem zčásti obměňována.
Stálé expozice: Vlastivědná expozice Velkobítešska

Kostel sv. Jana Křtitele - Vyhlídková věž, Kostelní 71,
prohlídka po dohodě s farním úřadem, tel. 566 532 272

Klub kultury města Velké Bíteše (výstavní síň)
Masarykovo nám. 5, tel. 566 532 342

Městská knihovna - Masarykovo nám. 85, tel. 566 532 262

Kulturní dům - Vlkovská 482, tel. 566 532 290

Kino Flip - Lánice 59, tel. 566 531 199

nezapomeňte navštívit

Svatá hora - vrchol s malým pomníčkem a plastikou 8 km severně
od Velké Bíteše. Vystoupit na něj lze z několika stran - z Ořechova,
Skřínářova a Kadolce. Legenda vypráví, že na Svaté hoře byla zá-
račně zachráněna jako dítě šlechtička sv. Zdislava (1215 - 1252)
z nedalekého hradu Křižanova. Horský vrchol skýtá poutavý výhled
na soustavy rybníků pod Ronovem, kde pramení Bítýška, na další
rybníky kolem Osového, kde má počátek Bílý potok a na rozlehlé
panoráma východního okraje Českomoravské vrchoviny.

Letná - bývalé sokolské cvičiště a výletní místo. Procházka alejí
mohutných jasanů a javorů vede k Přednímu mlýnu, u něhož se
nachází opuštěný kamenolom v krystalických břidlicích, údolím
Bítýšky kolem Prostředního mlýna s výhledem na tiché údolí
Klečanského potoka lze dojít zpět do města.

Jinošovské studánky - vycházka po lesních studánkách v okolí
Jinošova 6 km jižně od města nás na trase 12 až 15 km provede
okolo 8 až 10 studánek poetických jmen.

sport

pravidelné sportovní akce:

březen **Cyklistický závod Brno - Velká Bíteš - Brno**

hokejový krytý stadion - tel. 777 329 084

tenisové kurty - tel. 566 531 538, tel. 737 863 688

fotbalový stadion - tel. 566 532 789

volejbalové kurty - areál ZŠ, Tišnovská, tel. 606 441 870

solárium Ergoline 300 - tel. 566 531 660

sportovní hala TJ Spartak Velká Bíteš - sálová kopaná, košíko-
vá, sauna, tel. 566 532 271, tel. 737 743 444

sportovní střelba - tel. 566 532 648, tel. 603 831 545

jízdy na koních - tel. 776 766 474

koupání - rybníky v okolí: Silnický, Klečanský, Koupelna,
přírodní koupaliště Bělizna
rybaření

Velké Meziříčí

www.mestovm.cz

Městské informační centrum

Radnická 29/1, 594 13 Velké Meziříčí

tel. 566 501 107, fax: 566 521 657

e-mail: ic@mestovm.cz

historie

Město leží v údolí obklopeném kopci Českomoravské vrchoviny na místě soutoku řek Oslavy a Balinky. Již v 10. století se zde protínaly dvě významné obchodní cesty, vznik osady pod hradem je předpokládán ve 12. století. První písemná zmínka o městě pochází ze 13. století. Roku 1408 město obdrželo plná městská práva. Atraktivní poloha přilákala nové obyvatele, především řemeslníky a město se stalo brzy centrem hospodářského a později kulturního života této oblasti. Město mělo pevné hradby se třemi branami, dokončeno bylo i opevnění hradu. Období největšího rozkvětu prožívalo město v 16. století. Ve městě působilo 23 řemeslnických cechů, měšťané si stavěli honosné domy, přebudována byla radnice, renesančně přestavěn gotický kostel sv. Mikuláše.

Pro strategickou polohu města se v jeho držení vystřídala řada významných šlechtických rodů. Posledními majiteli zámku byli v letech 1937 - 1948 Podstatzky - Lichtensteinové, kteří jej v roce 1995 restituovali.

památky

Mezi nejvýznamnější stavby patří **zámek**. Původně gotický hrad, přestavěn na renesanční zámek, byl barokně rozšířen a pseudogoticky upraven. Z jednotlivých stavebních slohů zůstala zachována goticko-renesanční lodžie a renesanční vstupní brána. Zámecké interiéry jsou zdobené štukem a malbami a vybaveny dobovým mobiliářem. Dnes v zámku sídlí muzeum.

Historické centrum města bylo vyhlášeno městskou památkovou zónou.

V centru náměstí najdete **gotický chrám sv. Mikuláše**. Původně jednolodní farní kostel byl v letech 1410 - 1412 přestavěn v prostorné gotické dvoulodí, později z důvodu zaklenutí změněné na asymetrické trojlodí. Významnou stavbou je **radnice**, původně gotická, přestavěna v letech 1528 - 29 do renesanční podoby, která se dochovala dodnes.

Dalšími skvosty města jsou **Obecník - bývalý městský pivovar**, zdobený sgrafity, pocházející z 16. století a budova bývalého **luteránského gymnázia**, postaveného v roce 1578. Tato trojkřídla jednopatrová budova ve stylu vlášské renesance je obdobou Palazzo Pompei ve Veroně od architekta Michela San Michele. Dnes zde sídlí Městská knihovna.

Za návštěvu stojí i **kostel Nejsv. Trojice, Moráňský hřbitov** s hroby významných osobností (Vladimír Čech, Titus Krška) a **kostel sv. Kříže**. Ten byl vystavěn pány z Lomnice, přestavěn Zikmundem Heldtem z Kementu, který je zde pohřben. Renesanční náhrobek jeho hrobu patří k nejkrásnějším. Nedaleko se nachází **dolní hradební brána**, jediná dochovaná z původního opevnění.

Od roku 1518 je ve městě připomínána samostatná židovská obec. V tomto období byla postavena tzv. **stará synagoga**. Židovská obec se rychle rozvíjela zejména po třicetileté válce. V letech 1867 - 70 byla postavena **nová synagoga**. Památkou na židovské osídlení je také **hřbitov** s barokními náhrobky. K zajímavostem města patří **dálniční most** Vysočina, postavený v letech 1972 - 1979. Nejvyšší most na dálnici D1 se nad údolím klene ve výšce 72 m a je dlouhý 426 m.

příroda

Pro výlety je zajímavou přírodní oblastí **Balinské údolí**, které bylo dříve vyhlášeno klidovou oblastí a naučnou stezkou. Neméně zajímavé je i **Nesměřské údolí** u řeky Oslavy. V okolí města je množství turistických stezek využitelných i pro běžec-ké lyžování. Výchozím bodem těchto tras je náměstí.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

květen **GASTRODEN** Hotelové školy Světla a Obchodní akademie

červen **Concentus Moraviae** - mezinárodní hudební festival
Čtyři klíče k velkomeziříčské bráně
zábavná soutěž čtyř měst

Zámek - Muzeum silnic a dálnic ČR

Zámek 1, tel. 566 522 773, 566 522 206,

e-mail: muzeum.vm@worldonline.cz

Muzeum je na zámku umístěno od roku 1948. Kromě sbírek historického a přírodovědného rázu mohou návštěvníci vidět také sbírku předmětů týkajících se manévru rakousko - uherské armády ve Velkém Meziříčí v roce 1909 a též batistový kapesník pobočníka následníka trůnu Fr. Harracha s krví arcivévody Františka Ferdinanda. Od osmdesátých let je specializováno na pozemní komunikace - stavby silnic a mostů jsou představeny modely, fotografiemi a výkresovou dokumentací.

Stálé expozice: Výstava sochaře Jiřího Marka, Modely mostů, Historie výstavby dálnice, Císařské manévry, Naši ptáci, Krása lastur, Z moří a oceánů, Kubismus, Zámecké salóny, Via est vita - silnice je život, Od albitu k žule, Letec ing. Jan Čermák.

Galerie Synagoga - Novosady 1146, tel. 566 524 621

Bývalá goticko-renesanční Stará synagoga slouží jako výstavní prostor Muzea silnic a dálnic Velké Meziříčí.

Stálá expozice: Magen David - historie Židů ve Velkém Meziříčí

Galerie Jupiter Club - Náměstí 17, tel. 566 523 243

prezentace výtvarných děl umělců Horácka

Vyhlídková věž kostela sv. Mikuláše

Kostel sv. Mikuláše s věží vysokou 64 metrů tvoří dominantu náměstí. Hodiny na věži jsou největšími osvětlenými hodinami v České republice. Výhled na město z ochozu ve výšce 40 m je možný po dohodě s farním úřadem, tel. 566 522 101

sport

Letní koupaliště - tel. 566 522 612

Zimní stadion - tel. 566 523 939

Lyžařská sjezdovka - Fajtův kopec, tel. 566 523 458, délka vleku 320 m, převýšení 70 m, umělé osvětlení, umělé zasněžování

Jezdecká škola - Zahradní 1274, tel. 566 522 818

Žďár nad Sázavou

www.zdarns.cz

Informační turistické centrum
cestovní kancelář SANTINI TOUR
nám. Republiky 24, 591 01 Žďár nad Sázavou
tel. 566 628 539, fax: 566 625 808
e-mail: info@santini-tour.cz, santini@santini-tour.cz

Informační centrum Zámek Žďár nad Sázavou,
tel. 566 629 152, fax: 566 642 810
e-mail: itc@zamekzdar.cz, www.zamekzdar.cz

historie

Město leží na horním toku řeky Sázavy. Vyvinulo se z tržní osady na staré zemské obchodní stezce při brodu přes řeku Sázavu. Založení cisterciáckého kláštera v roce 1252 přispělo k dokončení kolonizace této oblasti, k rozvoji rybníkářství a těžby rud. Počátkem 17. století bylo celé panství spolu s městečkem připojeno k olomouckému biskupství a pak přešlo přímo do vlastnictví kardinála Františka Ditrichštejna. Ten v roce 1607 povýšil Žďár na město, které se stalo důležitým střediskem cechovní, zejména tkalcovské výroby.

Jádro města leží na návrší na levém břehu řeky Sázavy. Má nepravidelné čtyřúhelníkovité náměstí s bývalou renesanční radnicí a morovým sloupem. Za ní, na severozápadním okraji centra, je moderně přestavěná budova bývalé tvrze a gotický kostel sv. Prokopa.

Druhá část města s historickými památkami leží kolem zámku - bývalého kláštera. Ve 13. a 14. století byl klášter největším pozemkovým vlastníkem a rozhodující mocí na českomoravském pomezí. Za husitských bouří byl asi v roce 1423 vypálen. Nejvýznamnějšího rozkvetu dosáhl v první polovině 18. století, kdy byl významným kulturním centrem. Zejména za správy vzdělaného opata Václava Vejmluvy. Ten pověřil přístavbou kláštera Jana Santiniho - Aichla, významného pražského architekta vrcholného baroka.

památky

Nejvýznamnější památkou je **poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře**. Kostel byl vystavěn v letech 1719 - 22 podle návrhu architekta Jana Blažeje Santiniho v duchu „barokní gotiky“. Pro originalitu české barokní gotiky a mistrovskou kompozici areálu se symbolikou svatojánské pěticípé hvězdy byl zapsán v roce 1994 do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Uvnitř kostela znázorňuje symbolika magického čísla pět především pět oltářů a pět chodeb, na hlavním oltáři pět hvězd a pět andělů. Nádvoří poutního místa vymezují ambity s pěticemi bran a kaplí. Brány umístěné uprostřed jednotlivých ramen mají kupolové střechy a jsou doplněny sochami. Na náměstí je budova bývalého hotelu Veliš se secesní fasádou z roku 1906 s medailonem sochaře Amorta. Budově vévodí socha lva trhajícího okovy.

Původně renesanční **radnice**, v polovině 18. století empírově přestavěná, je nově zrekonstruována a přeměněna na reprezentativní místnost města.

Morový sloup od tyrolského sochaře Jakuba Steinhübla je z roku 1706. Je zakončen symbolem Nejsvětější Trojice.

Farní kostel sv. Prokopa je původně gotická stavba. Nejcenější památkou je *Madona s dítětem* z poloviny 15. století. V těsné blízkosti stojí barokní **kaple sv. Barbory**, připisovaná architektu Santinimu.

Pozdně gotická tvrz, připomínaná již v roce 1300, je dnes zrekonstruována a působí v ní Regionální muzeum.

Zámek, rozsáhlý a početný soubor budov bývalého cisterciáckého kláštera, je dnes v majetku Dr. Radoslava Kinského. Vede k němu barokní most přes řeku Sázavu, zdobený osmi sochami světců, postavený kolem roku 1760. V jádru gotická je bývalá budova opatství a část konventu, kde jsou nyní umístěny stálé muzejní expozice. V budově prelatury je umístěno Muzeum knihy, v hlavním sále je na celé stropní ploše rozměrná freska od K. F. Töpfera. Hospodářské budovy prvního nádvoří jsou barokní. Původně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie, přestavěný Santinim v duchu barokní gotiky, má bohatou výzdobu interiéru. Také desetiboká studniční kaple byla upravena Santinim. Již koncem 13. století ukryvala 35m hlubokou studnu. Svou dnešní podobu získal zámek po roce 1784, kdy klášter vyhořel, z rozhodnutí císaře Josefa II. byl zrušen a přestavěn na zámek.

Monumentálně působí opuštěný barokní **Dolní hřbitov** rovněž vybudovaný stavitelem Santinim, v jehož středu stojí socha Anděla posledního soudu.

V jednotlivých částech města jsou roztroušeny práce účastníků mezinárodních sochařských sympozií. Vznikla tak galerie více než 80 dřevěných plastik.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

leden **Národní krojový ples**

duben **Pašijové hry**

červen **Divadlo - pohyb - tanec - mezinárodní taneční festival**
Horácký jarmark

srpen **Horácký džbánec**

srpen - září **Slavnosti jeřabin - kulturní festival**

Skleněná plastika - mezinárodní symposium

Regionální muzeum - Tvrz 8, tel. 566 625 887, 566 625 645

Muzeum sídlí v historické budově vzniklé přestavbami středověké tvrze z počátku 14. století. Během roku jsou pořádány výstavy.

Muzeum knihy - Zámek, tel. 566 625 370

Muzejní sbírky zachycují vývoj evropské knižní kultury a knihtisku (součást knihovny Národního muzea Praha). Jsou umístěny v zámku rodiny Kinských.

Galerie Stará radnice - nám. Republiky 24, tel. 566 624 312

Městské divadlo - Doležalovo náměstí, tel. 566 622 704

Kino Vysočina - Brodská 2, tel. 566 620 630

Okresní knihovna M. J. Sychry - Havlíčkovo nám. 5, tel. 566 623 766

Dům kultury - Libušínská 183, tel. 566 624 751

Dům dětí a mládeže - nám. Republiky 2, tel. 566 625 561

Svět na dlani - Nádražní ul. 24, tel. 603 603 603, internetová čítárna

Internet club - Náměstí Republiky 11, tel. 566 624 840, e-mail: club@sattnet.cz, www.club.satt.cz

nezapomeňte navštívit

Rozhledna Rosička

Rozhledna stojí nedaleko obce Sázava u Žďáru nad Sázavou na vrcholu kopce Rosička (645 m. n. m.). Turisticky přístupná věž je vysoká 42 m, přičemž vyhlídkový ochoz se nachází ve výšce 24 metrů. Okolo rozhledny vede i dálková cyklistická trasa a cesta k rozhledně je značena i pro pěší turisty.

Sklářská huť Beránek s.r.o. - Škrdlovice 130

tel. 566 659 231, www.skrdlovice.cz/beranek.php

Huť byla založena v roce 1940 Emanuelem Beránkem. Beránek se svými třemi bratry užíval technologii, při níž vznikalo sklo s vysokým množstvím bublinek. Výroba tohoto druhu skla se slibně rozběhla, ale během německé okupace byla sklárna uzavřena. Dnešní výroba se specializuje na ručně tvarované hutní sklo. Spolupracuje s řadou předních výtvarníků. Umění škrdlovických sklářů je možné shlédnout při návštěvě provozu této sklárny.

Sklářská huť Jaroslav Svoboda AGS, Karlov 31, tel. 566 659 152
www.agro-svoboda.cz

Sklárna vyrábí ručně tvarované hutní sklo. Byla založena v roce 1990 sklářským výtvarníkem Jaroslavem Svobodou, který získal řadu mezinárodních ocenění a je znám z mnoha samostatných výstav doma i v zahraničí. Sklárna má vlastní prodejní galerii, po dohodě je možná exkurze.

Po stopách Santiniho

Santiniho architektura hluboce ovlivnila podobu Žďárska v 18. století. Uvedené stavby jsou tématem cyklotrasy č. 5061 dlouhé 75 km:

Románský kostel sv. Petra a Pavla v Horní Bobrové rozšířil v letech 1714-22 Santini přístavbou nové lodi, jejíž průčelí, založené na konvexních a konkávních křivkách, je dominantou náměstí.

Kostel sv. Václava ve Zvoli byl podle Santiniho projektu vystavěn v letech 1712-17. Má půdorys řeckého kříže, kupoli ve tvaru svatováclavské koruny a dvě věže. Šestiúhelníková márnice přilehlého hřbitova je také Santiniho dílem.

Kostel Navštívení Panny Marie v Obytčově byl realizován až po architektonické smrti. Složitě grandovaná sestava hmot lodi, kněžiště, sakristie a nárožních kaplí symbolizuje tvar želvy, jako vyjádření mariánských ctností. Cenná je výzdoba od Ř. Thényho. Současně se sakrálními stavbami navrhoval Santini pro žďárské opatství i užitkové objekty, např. renesanční vodní tvrz v **Ostrově nad Oslavou** přestavěl na **hospodářský dvůr**. V jeho čele stála zajímavě koncipovaná stavba panské hospody, k jejímuž jednopatrovému křídlu byla po obou stranách připojena dvě menší, se čtvercovým půdorysem a nakoso vytočená.

Ždírec nad Doubravou

www.zdirec.cz, www.podoubravi.cz

Městský úřad Ždírec nad Doubravou
Školní 500, 582 63 Ždírec nad Doubravou
Sekretariát: tel. 569 694 433, fax: 569 694 533
e-mail: sekretariat@zdirec.cz

sport

Pravidelné sportovní akce:

leden **Zimní pohár moderní gymnastiky**
duben **Mezinárodní velká cena města - judo**
květen **Sekáč - Mistrovství ČR v kosení trávy**
La Bomba Cup - turnaj v malé kopané

sportovní hala - Jungmannova 2, tel. 566 624 455
bazén při 4. ZŠ - Švermova 4, tel. 566 621 086, sauna, masáže
hotel FIT - Horní 30, tel. 566 623 508
fit centrum - hotel FIT, Horní 30, tel. 566 628 215
posilovna, stolní tenis - Active Club
budova Domu kultury, tel. 566 620 565
tenisové kurty Bouchalky - TJ ŽďAS, tel. 566 622 509
volejbalové hřiště - TJ ŽďAS, tel. 566 622 267
Bowling - areál „Bouchalky“ - Jungmannova 2278/16,
tel. 566 620 222
Bowling - club MAX - náměstí Republiky 146, tel. 566 629 989
sokolovna - Doležalovo nám. 2, tel. 566 626 090
tělocvična Bouchalky - tel. 566 622 267
fotbalové hřiště - tel. 566 622 089
zimní stadion, rychlobruslařská dráha - Jungmannova 10,
tel. 566 623 181
lyžování - sjezdovka Kuklák, tel. 566 664 714
délka vleku 350 m

historie

Městečko leží na úpatí Žďárských vrchů a Železných hor. Zdejší kraj byl kolonizován až koncem 14. století, kdy byly místní husté lesy postupně káceny a na křižovatce zemských cest byla založena první osada.

Způsob mýcení lesních porostů ohněm - žďáření - osadě pravděpodobně dal také název. V průběhu staletí byli majiteli zdejšího panství místní rytíři i významné šlechtické rody. Až do konce 2. světové války byla obec malým nevýznamným sídlem. Obživu zajišťovalo obyvatelstvu drobné zemědělství a tkalcovství.

Na samém konci 2. světové války byl Ždírec poznamenán největší tragédií ve své historii. Dne 9. května 1945 byla obec bombardována letadly Rudé armády. Zahynuly dvě desítky obyvatel, většina domů v obci byla zničena nebo poškozena. Ve zničené obci neviděla řada obyvatel budoucnost a mnoho rodin se odstěhovalo.

Přesto byly po válce ve Žďirci podstatně rozšířeny původní tkalcovské dílny, zvětšena a modernizována pila (pilařský závod Lesního družstva obcí je nyní největší pila v ČR) a strojírna. Nové pracovní příležitosti přispěly k přílivu obyvatel z doposud chudých horských chalup z okolních vsí, kteří si začali stavět ve Žďirci nové rodinné domky. Postupně tak vznikl „na zelené louce“ nový Ždírec. Plánovaná výstavba počítala s vybudováním nového centra obce s obchody a řemeslnickými dílnami. Vývoj ve společnosti v padesátých letech však její realizaci zabránil a tak Ždírec dodnes nemá typické centrální náměstí.

V posledním desetiletí se Ždírec velmi rychle rozvíjel. Vzrůstající význam sídla v regionu byl završen udělením titulu město dne 19. ledna 2000.

památky

Panský hostinec pochází z počátku 18. století.

Zvonička na návsi ve Stružinci z roku 1858 je obklopená památkově chráněnými lípami.

Gotický jednolodní kostel sv. Václava v Novém Studenci byl vybudován kolem roku 1350. V dřevěné roubené zvonici v Horním Studenci je zavěšen zvon z roku 1583.

Renesanční zámek v Novém Studenci z roku 1612 stojí na místě tvrze, připomínané roku 1314.

příroda

Ždírec nad Doubravou je branou do **chráněných krajinných oblastí Žďárské vrchy a Železné hory**. Členitá krajina s přírodními i historickými zajímavostmi vytváří podmínky pro příjemné strávení turistických, cykloturistických nebo lyžařských výletů.

Řeka Doubrava má prameniště nad rybníkem Doubravník v Ranském masivu. V 5 km vzdálené obci Bílek vytvořila kaňonovitý údolí. Strmé skalní bloky vytvářejí romantická zákoutí s množstvím příkrých srázů, jeskyň, vodopádů.

Nejvyšší vrchol Železných hor **Vestec** je přístupný ze zhruba 9 km vzdálené obce Slavíkov.

Ranský masiv je protkán množstvím pěšin a lesních cest, je to také ráj houbařů. Malebná zákoutí jižního svahu Ranského Babylonu ukrývají Ranská jezírka - soustavu zatopených terénů prohlubní na místě dávno opuštěných rudných dolů.

kultura

Městské kino - Brodská 120, tel. 569 694 620

Městská knihovna - Brodská 120, tel. 569 694 620,

e-mail: knihovna@zdipec.cz

Skanzen lidových staveb a řemesel na Veselém kopci

Příčná 350, 593 01 Hlinsko - Betlém, tel. 469 311 733

e-mail: sls.vysocina@atlas.cz,

www.pupce.cz, www.welcome.to/vysocina

Rozsáhlá expozice lidového stavitelství - jednotlivé objekty se nacházejí v několika osadách obce Vysočina (Veselý Kopec, Svobodné Hamry, Možděnice) a ve městě Hlinsku (Betlém). Návštěvníci mají možnost získat poznatky o způsobu života, bydlení a práce drobných lidových řemeslníků v původním prostředí.

sport

Pravidelné sportovní akce:

srpen **Lacman Look Vysočina** - silniční cyklomaratón
tel. 569 694 018, 602 802 183

Rybník Řeka - tři kilometry vzdálený rekreační rybník pro vyzna-
vače vodních sportů

Podoubravská cyklotrasa č. 5127 Hluboká - Ždírec nad
Doubravou - Studenec - Maleč - Jeřišno - Běstvína - Pařížov -
Vilémov - Golčův Jeníkov, 52 km, 15 zastávek, středně obtížná

Žirovnice

www.zirovnice.cz

Informační centrum - Zámek Žirovnice

Branka 1, 394 68 Žirovnice

tel. 565 494 095

e-mail: zamek.zirovnice@seznam.cz

historie

Město Žirovnice patří k vyhledávaným rekreačním místům. První písemná zmínka o Žirovnici pochází z roku 1358, ale archeologické nálezy tuhé keramiky svědčí o tom, že kraj byl osídlen již v polovině 13. století.

Historie města je spjata s historií zámku, který stojí na místě původního kamenného hradu. V průběhu staletí se jeho majiteli stala celá řada šlechtických rodin. Vencelíkové z Vrchovišť nechali koncem 15. století celý hrad přestavět a vyzdobili ho freskami, které patří dodnes k jedinečným historickým kulturním památkám. Z rodového erbu Vencelíků byl převzat i nynější městský znak - stříbrný jednorožec v modrém poli.

V polovině 16. století získali žirovnické panství do svého majetku páni z Hradce. Ti pozvali odborníky, kteří se na jejich pozemcích pokoušeli najít ložiska vápence. Jejich snaha však byla marná, stejně jako všechny pokusy o dolování stříbra. Základní obživou obyvatel bylo zemědělství, rozvíjela se také řemesla, zejména hrnčířství, pivovarnictví, výroba cihel a různé druhy textilní výroby.

V období třicetileté války byl celý kraj sužován císařskými i švédskými vojsky, město zpustošeno, značné škody utrpěl i zámek. Od konce 17. století vlastnili žirovnické panství Šternberkové, kteří se rozhodli zpustlý zámek obnovit. Ubourány byly zbytky poškozeného druhého poschodí, postaveno nové západní křídlo, zámek ztratil charakter pevnosti. Šternberkové také nechali barokně přestavět původní gotický kostel a přispívali i na opravy venkovských kostelů a kaplí, o čemž svědčí jejich znak - osmicípá hvězda - na těchto stavbách.

V roce 1854 byla Žirovnice povýšena na město a o deset let později se stala známou díky knoflíkářskému průmyslu. Výrobu perleťových knoflíků zavedl Josef Žampach a na tuto tradici navazuje i dnešní průmyslová výroba. V roce 1910 odkoupilo celé panství od Šternberků město. Zámek však v roce 1964 vyhořel. Celková rekonstrukce objektu byla ukončena v roce 1992. V současné době je na zámku umístěna regionální expozice, knoflíkářské muzeum a galerie. Zámecké nádvoří i vnitřní prostory zámku jsou využívány při řadě kulturních akcí.

památky

Zámek - Branka 1, tel. 565 494 095

e-mail: zamek.zirovnice@seznam.cz

Raně gotický hrad rozšířený pozdně goticky byl přestavěn na renesanční zámek a barokně upravený. V interiérech a bývalé kapli je zachován soubor pozdně gotických fresek. V zámku jsou umístěny sbírky městského muzea a galerie. Nově je zpřístupněna zámecká věž s výhledem na město a okolí.

Stálé expozice: Knoflíkářství a perleťářství, Historické šicí stroje, **Kostel sv. Jakuba a Filipa** - vystavěn v novogotickém slohu v roce 1872.

kultura

Pravidelné kulturní akce:

březen, červen, září, prosinec **Dechovky 21. století**
přehlídka dechových kapel

duben **Velikonoční pouť**

květen **Slavnosti žirovnického jednorožce** - městské slavnosti

červenec **Klarinetový festival**

červenec **Turnaj o perleťový putovní pohár v kopané**

červenec/srpen **Zahrada vysočiny** - výstava květin

červenec **Jezdecké závody** - parkurové skákání

srpen **Chovatelská výstava**

duben, listopad **Zámecké jazzování**

festival swingové a jazzové hudby

Galerie J. Havlíka, K. Halvy, P. Roučka, F. Severy - (autorské výstavy)

Památník českého myslitele - ve vesnici Štítné se pravděpodobně roku 1333 narodil český křesťanský filozof a spisovatel Tomáš Štítný ze Štítného. Svým česky psaným dílem usiloval o zpřístupnění bible všem lidovým vrstvám. Památník je umístěn na místě bývalé zemanské tvrze.

sport

sportovní hala, fitness, volejbalové kurty, fotbalový stadion s atletickou dráhou, přírodní hokejové hřiště, kuželna

tel. 565 493 000

jízda na koni - Dvůr Dvořák, tel. 565 493 033

letní koupaliště Budín - tel. 565 493 000

plážový volejbal, strečball, stolní tenis, půjčovna lodí, skluzavka

Turistická informační centra Vysočiny

- 593 01 BYSTRICE NAD PERNŠTEJNEM**
Městské informační centrum při Městské knihovně
Masarykovo náměstí 9
tel. 566 552 376, fax: 566 551 590
e-mail: info@bystricenp.cz, www.bystricenp.cz
- 675 55 DUKOVANY**
Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany
a Vodní elektrárny Dalešice
tel. 568 815 519
e-mail: infocentrum.edu@mail.cez.cz
www.cez.cz/edu-exkurze
- 582 82 GOLČŮV JENÍKOV**
Informační centrum – Lanete, spol. s r.o.
Náměstí T.G.M. 114
tel. 569 442 577, fax: 569 442 578
e-mail: lanete@lanete.cz
- 580 01 * HAVLÍČKŮV BROD**
Informační centrum – cestovní kancelář ADA TOUR
Havlíčkovo náměstí 56
tel. 569 428 464, tel./fax: 569 427 683
e-mail: adatour@adatour.cz, www.muhib.cz
- 396 01 HUMPOLEC**
Městské kulturní a informační centrum
Horní náměstí 300
tel./fax: 565 532 479
e-mail: mekis@infohumpolec.cz, www.infohumpolec.cz
- 588 52 HORNÍ DUBENKY**
Informační centrum – Chadimův mlýn
Horní Dubenky 109
tel. 567 374 168
e-mail: danichad@post.cz, www.chadimmlyn.cz
- 675 51 JAROMĚŘICE NAD ROKYTNOU**
Informační centrum Kulturního střediska
Komenského 1029
tel. 568 440 132, fax: 568 441 514
e-mail: kulturni_stredisko@iol.cz, www.jaromericenr.cz
- 586 01 * JIHLAVA**
Turistické informační centrum
Masarykovo náměstí 19
tel./fax: 567 308 034
e-mail: infojihlava@ji.cz, www.jihlava.cz
- 394 81 * KAMENICE NAD LIPOU**
Informační centrum MěÚ
Náměstí Čs. armády 52
tel. 565 432 101, fax: 565 432 190
e-mail: pokladna@kamenicenl.cz, www.kamenicenl.cz
- 675 02 KONĚŠÍN**
Informační centrum
tel. 568 888 398, tel./fax: 568 888 241,
e-mail: konesin@iol.cz, ou.konesin@tiscali.cz
www.horacko.cz/konesin
- 582 66 KRUCEMBURK**
Infocentrum a pamětní síň Jana Zrzavého
tel. 569 694 942
e-mail: petr.simak@quick.cz
http://www.krucemburk.net.
- 584 01 LEDEČ NAD SÁZAVOU**
Informační centrum – Hrad Ledec n/Sáz, spol. s r.o.
Husovo náměstí 60
tel. 569 721 471, tel./fax: 569 721 507
e-mail: IS@ledec-net.cz
www.ledec-net.cz
- 588 22 LUKA NAD JIHLAVOU**
Informační, poradenské a vzdělávací centrum Loucko
9. května 675
tel. 567 229 095, fax: 567 219 220
e-mail: knih.luka@post.cz, www.mesta.obce.cz/luka
- 676 02 MORAVSKÉ BUDĚJOVICE**
Městské kulturní středisko – informační centrum
Purcnerova 62
tel. 568 421 826, fax: 568 421 322
e-mail: besedamb@quick.cz, www.mbudejovice.cz
- 675 71 * NÁMĚŠŤ NAD OSLAVOU**
Kulturní a informační středisko
Masarykovo náměstí 100
tel. 568 620 493, fax: +420 568 620 338
e-mail: mks-namest@iol.cz, www.namestnosl.cz
- 592 31 * NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ**
Městské informační centrum
Vratislavovo náměstí 97
tel. 566 650 215, 566 650 234, fax: 566 617 200
e-mail: ic@nmnm.cz, www.nmnm.cz
- 393 01 * PELHŘIMOV**
Informační centrum Kulturních zařízení města Pelhřimova
Masarykovo náměstí 1
tel./fax: 565 326 924
e-mail: ic@mestopelhrimov.cz, www.pelhrimovsko.cz
- 394 64 POČÁTKY**
Kulturní zařízení města Počátek
Horní ulice 87
tel. 565 495 474
e-mail: kzm.pocatky@quick.cz
www.pocatky.cz
- 588 13 * POLNÁ**
Informační centrum
Husovo náměstí 39
tel. 567 212 556, fax: 567 212 636
e-mail: infocentrum@mu-polna.cz, www.mesto-polna.cz
- 582 22 PŘIBYSLAV**
Informační centrum – Městské muzeum
Vyšehrad 271
tel. 569 484 361
e-mail: ic@pribyslav.cz, www.pribyslav.cz

* člen A.T.I.C. ČR

- 592 03 SNĚŽNÉ**
Informační kancelář, Sněžné 94
tel. 566 664 018
e-mail: info@snezne.cz, www.snezne.cz
- 592 02 SVRATKA**
Informační centrum
Libušina 42
tel. 566 662 594, 777 083 487
e-mail info@svratecko.cz, www.svratka.com
- 588 56 TELČ**
Informační středisko MěÚ
Náměstí Zachariáše z Hradce 10
tel. 567 243 145, fax: 567 243 557
e-mail: info@telc-etc.cz, www.telc-etc.cz, www.telcsko.cz
- 674 01 TŘEBÍČ**
Informační a turistické centrum
Karlovo náměstí 53
tel. 568 847 070, fax: 568 840 459
e-mail: info@mkstrebic.cz, www.mkstrebic.cz
- 589 01 TŘEŠŤ**
Informační centrum
Revoluční 20
tel. 567 584 932
e-mail: info@trest.cz, www.trest.cz
- 595 01 * VELKÁ BÍTEŠ**
Informační centrum – Klub kultury
Masarykovo náměstí 5
tel. 566 532 342, fax: 566 531 001
e-mail: infocentrumvbites@iol.cz, www.vbites.cz
- 592 11 VELKÁ LOSENICE 249**
INFO centrum
tel. 566 666 156
e-mail: ic-knihovna@lozenice.cz, www.lozenice.cz
- 594 13 VELKÉ MEZIŘÍČÍ**
Informační centrum MěÚ
Radnická 1
tel. 566 501 107, fax: 566 521 657
e-mail: ic@mestovm.cz, www.mestovm.cz
- 591 01 ŽDÁR NAD SÁZAVOU**
Informační turistické centrum - cestovní kancelář SANTINI TOUR
Náměstí Republiky 24
tel. 566 628 539, fax: 566 625 808
e-mail: info@santini-tour.cz, www.zdarns.cz
- 591 01 ŽDÁR NAD SÁZAVOU**
Informační centrum – Zámek Žďár n/Sázavou
tel. 566 629 152, fax: 566 642 810
e-mail: itc@zamekzdar.cz, www.zamekzdar.cz
- 394 68 ŽIROVNICE**
Informační centrum – Zámek Žirovnice
Branka 1
tel. 565 494 095
e-mail: zamek.zirovnice@seznam.cz, www.zirovnice.cz

* člen A.T.I.C. ČR

Vysočina

Historická města

Vydal: Kraj Vysočina, 2002, www.kr-vysocina.cz

fotografie: archivy jednotlivých měst, Ladislav Slanec, Jaroslav Kamínek, Jiří Zacha, Jan Sucharda, Jiří Kříška, Martin Stecker
grafické zpracování: Big Point Jihlava, www.bigpoint.ji.cz